

NOMASCUS

ZOO JIHLAVA

ZOO
JIHLAVA

VÝROČNÍ ZPRÁVA
2023
THE ANNUAL REPORT

ZOO JIHLAVA

Zoologická zahrada Jihlava,
příspěvková organizace
Březinovy sady 5642/10
586 01 Jihlava
Czech Republic

Právní forma příspěvková organizace
IČO 00404454
DIČ CZ00404454
Telefon +420 565 596 999
E-mail info@zoojihlava.cz
www www.zoojihlava.cz
Název Zoologická zahrada Jihlava,
příspěvková organizace
Sídlo Březinovy sady 5642/10
586 01 Jihlava
Česká republika

Zřizovatel Statutární město Jihlava
Sídlo Masarykovo náměstí č. 1
586 01 Jihlava
IČO 00286010

Primátor města Mgr. Petr Ryška

Statutární zástupce zoo

Ředitel Ing. Jan Vašák

Adresa Bradlo 16, 588 21 Velký Beranov

Jihlava

Zoo Jihlava je členem
Zoo Jihlava is a Member of

VÝROČNÍ ZPRÁVA
THE ANNUAL REPORT

2023

hyena žíhaná (*Hyaena hyaena*)

Úvodní slovo ředitele / Director's opening words	4
Hospodaření a ekonomická činnost / Financial report	6
Státní dotace Ministerstva životního prostředí ČR program „Příspěvek zoologickým zahradám“ Funds from the state budget granted by the Ministry of the environment of the Czech Republic, the financial scheme to support licensed zoological gardens	9
Personální obsazení / Staff	10
Pracovní výročí / Employment anniversary	11
Akce pořádané pro veřejnost / Visitor events	12
Centrum environmentální výchovy PodpoVRCH / "PodpoVRCH" environmental education centre	14
Jihlava vzdělává přírodou – Celoroční cyklus výukových programů Proměny lesa a Les žije Jihlava educates through nature – A year-round cycle of learning programmes (Transformations of the forest & The forest is alive)	16
Pod křídla – symbolická adopce zvířat v Zoo Jihlava / Under the wings: symbolic animal adoption in Jihlava Zoo	18
Marketing v roce 2023 / Marketing in 2023	24
Spolupráce se sdělovacími prostředky / Cooperation with the media	26
Ochrannou ruku nad malými aligátory převzal herec a režisér Jiří Havelka Actor and director Jiří Havelka sponsors small alligators	27
Fotosoutěž „Nebe v tlamě“ / Photographer competition “Sky in the mouth”	28
Chovatelská činnost / Animal management	30
Odchov aligátorů čínských (<i>Alligator sinensis</i>) / Chinese alligators (<i>Alligator sinensis</i>) reared with success	41
Odchov varana tečkovaného (<i>Varanus tristis orientalis</i>) / Freckled monitors (<i>Varanus tristis orientalis</i>) bred and reared	44
Účast na konferencích a zasedáních odborných komisí UCSZOO Participation in conferences and UCSZOO specialist committee meetings	45
Spolupráce Zoo Jihlava na vědeckovýzkumné činnosti / Co-operation on science and research activities	46
Zahradnická činnost / Horticulture	50
Výstavba a údržba / Construction work and maintenance	52

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE DIRECTOR'S OPENING WORDS

Vážení kolegové, přátelé a příznivci jihlavské zoologické zahrady. Troufám si napsat, že zpráva za rok 2023 je a bude v duchu trochu normálnější, než za roky 2021 a 2022. V těchto letech jsme byli velmi bolestně ekonomicky zasaženi pandemií Covid-19, respektive pádem banky Sberbank způsobené ruskou agresí na Ukrajině. Dlužno dodat, že až do konce roku 2023 jsme na dlužnou částku 14,5 milionu korun nedosáhli. Problém se nám tak přesouvá do roku 2024 a doufám, že ne ještě dále. Ze své skromné pozice mi nepřísluší hodnotit mezinárodní situaci, která nás ale ovlivňuje, ať se nám to líbí nebo ne. A tak budu doufat, že plány a drobné denní starosti naší zoologické zahrady nebudou zcela uvlačeny v událostech, které jsem zmínil. Že už tak strašný a obludný konflikt nepřeroste v ještě strašnější a obludnější, že se nedočkám událostí, o kterých jsem se učil v dějepise, jakými byla třeba Křišťálová noc. Že se zkrátka, tak jako již mnohokrát, nebude opakovat historie.

Pokud se mi podaří odhlédnout od problémů, které jsem zmínil, pak rok 2023 lze asi označit jako jeden z neúspěšnějších v historii zoo. Jistě je to vždycky otázka subjektivní a vždy záleží, k jakému aspektu budeme přihlížet nejvíce. Je nicméně faktem, že našimi branami prošlo v roce 2023 celkem 354 724 návštěvníků. Toto číslo je opět historicky nejvyšším číslem a rekord z předchozího roku 2022 jsme překonali o více než 1 000 návštěvníků. Tento rozdíl je velmi těsný, dá se říct, že se nejedná ani o denní návštěvnost během hezké soboty nebo neděle. Jsem velmi potěšen, že se nám daří si stále držet přízeň návštěvníků, ačkoli nám úplně nepřálo počasí ve druhé polovině prázdnin a návštěvnosti nenahrával ani prosinec, který nám naopak přinesl dvě velmi nepříjemné sněhové kalamity. Za jejich zvládnutí a také zvládnutí jejich následků patří dík všem našim zaměstnancům, kteří se podíleli na odklizení množství sněhu a také značného množství popadaných stromů. Díky mimořádné smně na Boží hod Vánoční jsme mohli se ctí nechat areál zoologické zahrady otevřený po dobu vánočních prázdnin. Velmi pozitivně je potřeba hodnotit také první rok fungování suvenýrů pod naší vlastní režii. Šli jsme do dosud neznámého, co se týká rozsahu práce, ale více než desetimilionový obrat zboží nás přesvědčil, že se jedná o krok správným směrem.

Událostí číslo jedna v rámci chovatelské činnosti byl odchov čtyř mláďat aligátorů čínských (*Alligator sinensis*). Přestože nám během tohoto odchovu přálo i štěstí, nelze oddisktovat velmi pečlivou, trpělivou a systematickou práci našich chovatelek, které za tímto úspěchem stojí. Jedná se o unikátní odchov i v rámci institucí EAZA, respektive EEP pro tento druh. Tento úspěch byl velmi pozitivně hodnocen napříč spektrem kolegů i v rámci setkání EAZA Reptile TAG na výroční konferenci v Helsinkách. Dalším významným počinem byl první odchov hyen žíhaných (*Hyaena hyaena*), kdy se do geneticky limitované populace v rámci EEP podařilo dostat geny nového zakladatele, kterým je náš chovný samec. Během léta jsme pak úspěšně importovali pár chocholtek modrých (*Philantomba monticola congica*) z francouzské Zoo d'Asson. Jedná se o velmi plachá zvířata, jejich aklimatizace tak probíhala poměrně dlouho a doufám, že se budou postupně se svým prostředím více a více sžívat. Na konci roku jsme pak zahájili výstavbu chovatelského zařízení na kočkodany Rolowayovy (*Cercopithecus roloway*), které bychom tak měli začít prezentovat ve své kolekcii na konci prvního čtvrtletí roku 2024. Z charizmatičtějších druhů zvířat jsme naopak museli ukončit chov tuleňů obecných (*Phoca vitulina*), jejichž chov v našich podmínkách byl opravdu dlouhodobě neudržitelný a hlavně neúspěšný. Posledního samce jsme tak předali do italské Zoo Neapol. Jako nouzové řešení do další sezóny se jeví využít tento prostor jako expozici našich ryb, další využití je v tuto chvíli předmětem jednání s vedením města, protože to vyžaduje větší investici. Asi nelze nezmínit některé dílčí nebo méně viditelné kroky vpřed. Po dlouhých letech jsme se posunuli v chovu hrošíků liberijských (*Choeropsis liberiensis*), kdy jsme sice nedosáhli na úspěšný odchov, a mládě nepřezilo první den života. Jednoznačně pozitivní je ale fakt, že samice je schopná úspěšně zabřeznout a donosit mládě jako prvoroďička ve svých 17 letech. Vzhledem k tomu, že jsou samice reprodukceschopné až do 30 let, můžeme konstatovat, že máme

nadále potenciál s tímto velmi ohroženým druhem pracovat. K malým radostem můžeme zařadit započetí chovu dvou druhů zemních madagaskarských gekonů, jmenovitě paredura krásnohlavá (*Paroedura lohatsara*) a paredura ibitská (*Paroedura ibitiensis*), oba druhy se v předešlém roce podařilo úspěšně rozmnožit. V rámci úvodního slova bych ale asi neměl zcela zabřednout do výčtu chovatelských úspěchů, ačkoli mě to vzhledem k mé dosavadní dráze a vlastně i celoživotní lásce bude vždycky svádět. Vých jsem zmínil dvě sněhové kalamity, které nás značně potrápily během prosince. Kromě nutnosti nasazení s odklizením sněhu a polámaných stromů nám tento živel „nadělil“ ještě jeden zásadní problém. Pod tíhou mokrého sněhu došlo k propadnutí lankové sítě nad jedním z výběhů irbisů (*Panthera uncia*), respektive utržení nosných lanek a následného protržení sítě na jednom místě. Zvířata byla v době intenzivního sněžení zavřená ve vnitřních ubikacích a následně jsme mohli pár sestěhovat do jednoho výběhu. Problém bude řešitelný v závislosti na počasí a také kapacitě poptávané firmy v roce 2024. Kromě toho nás dobíhá nedobry stav řady dřevěných prvků, kdy opravy jsou a budou drahé a při provozu také poměrně komplikované. Vzhledem ke zvětšujícímu se rozsahu vzládání údržby, oprav, ale mnohdy i kalamitních situací, je jasné, že nejsme všichni práci schopni zvládnout vlastními silami. Proto na řadu těchto prací najímáme soukromé subjekty, ať už se jedná o drobné řemeslníky, větší firmy, ale i účně několika oborů na středních stavebních školách v Jihlavě a Havlíčkově Brodě. Budování a vybudování dobrých vztahů na těchto úrovních je pro provozní fungování zoologické zahrady neocenitelné.

V roce 2023 jsme absolvovali akreditační kontrolu v rámci našeho členství v EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií). Tento proces je poměrně složitý, o výsledku bude rozhodnuto až na jaře roku 2024. Vyplývá nám z něj nicméně nutnost posunout v rámci naší zoologické zahrady a jejího dalšího možného rozvoje prezentace dvou ikonických druhů naší zoo, což jsou tygři sumaterští (*Panthera tigris sumatrae*) a hrošiči liberijský (*Choeropsis liberiensis*). Pevně věřím, že v rámci dalšího rozvoje se nám podaří se zřizovatelem oba tyto druhy posunout na vyšší úroveň, co se týká jejich prezentace, ale doufám, že to umožní zlepšit v rámci nových prostor i chovatelskou práci a náš význam pro ex-situ ochranu v rámci evropských záchranných chovů. Vzhledem k vnitřním regulím EAZA vůči předvádění zvířat pro veřejnost jsme se rovněž rozhodli, že od roku 2024 ukončíme populární letové ukázky dravců.

Zoologickou zahradu lze nazvat složitým živým organizmem, kde se snoubí chov a prezentace zvířat, vzdělávání školních dětí, ale která slouží i pro klidné trávení volného času a aktivní odpočinek široké veřejnosti. Jako taková je Zoologická zahrada Jihlava dlouhodobě nejnavštěvovanějším turistickým cílem v kraji Vysočina, což beru jako poctu, ale také závazek. Na fungování se pak podílí široká škála profesí. Jsou to chovatelé zvířat pečující o naše svěřence, jsou to pedagogičtí pracovníci, kteří se věnují vzdělávání školních dětí, ale také široké veřejnosti, jsou to pracovníci technického oddělení starající se o funkčnost technického vybavení, stav budov, jsou to zahradníci pečující o parkovou úpravu, ale také pravidelný svoz odpadu a úklid areálu, jsou to pracovníci úklidu, díky kterým je možné používat třeba čisté toalety, jsou to pokladní, prodávající suvenýrů a pracovníci parkoviště, přes které projdou v létě davy lidí, jsou to pracovníci ekonomického oddělení, protože i v zoo musíme za vše platit a zároveň evidovat tržby a jsou to pracovníci marketingu, kteří spravují náš web, sociální sítě a jejichž úkolem je i to, aby našimi branami prošlo co nejvíce návštěvníků. Dovolte mi tak závěrem poděkovat všem našim

zaměstnancům za jejich práci. Pokud budu více konkrétní, tak určitě na někoho zapomenou, což nechci. S potěšením mohu konstatovat, že i v situacích mimořádných a kalamitních jim není lhostejné, že je problém a jsou ochotni s ním pomoci nad rámec normální pracovní doby. Kromě našich zaměstnanců je potřeba zmínit stabilní podporu zřizovatele, kterým je statutární město Jihlava, obzvláště pak našeho nadřízeného odboru, což je odbor školství, kultury a tělovýchovy. Jsem velmi rád, že nám zástupci tohoto nadřízeného odboru pomohli najít cestu, jak legálním způsobem o něco přilepšit našim zaměstnancům a zároveň nezvyšovat zátěž městského rozpočtu. Kdo zná fungování rozpočtových

příspěvkových organizací, ocení tuto pomoc dvojnásob. Za podporu a zájem děkuji také kraji Vysočina, všem sponzorům a adoptivním rodičům, bezproblémovým nájemcům, externím spolupracovníkům a samozřejmě poctivým úředníkům a zástupcům médií. Děkuji také všem, kteří si to zasloužili a já na ně ve svém výčtu zapomněl. Doufám a věřím, že výroční zpráva za rok 2023 bude pro vás užitečným průvodcem a zdrojem informací. Doufám také, že si udržíme vaši přízeň i v následujících letech.

SUMMARY:

Dear colleagues, friends and supporters of the zoo in Jihlava, I hope – if I may – that the 2023 report sounds a little more standard than that for 2021 and 2022. Those years were marked by very painful impacts in financial terms, whether it was the COVID-19 pandemic or the collapse of Sberbank caused by Russian aggression in Ukraine. It should be added that we did not reach the outstanding amount of 14.5 million CZK until the end of 2023. This moves the problem to 2024 and hopefully not any further. While my zoo director's office is not very relevant for judging the international situation, which however does affect us whether we like it or not. And so I will hope that the plans and small daily concerns of our zoo will not be completely caught up in the events I have mentioned; that such a terrible and monstrous conflict will not grow into an even more terrible one, that I will not see the events I learned about in history classes, such as *Kristallnacht*, that history will not repeat itself, as it has many times before. Provided I can look away from the problems I have mentioned, then 2023 can probably be described as one of the most successful years in the zoo's history. Of course, this is always a very personal question and it always depends on which aspect we take into account the most. However, the fact is that a total of 354,724 visitors passed through the zoo gates in 2023. This number is again an all-time high and we have beaten the previous record set in 2022 by more than 1,000 visitors. The gap is very tight, you can say that it is not even a daily visitor number during a nice Saturday or Sunday. I am very happy to see that we are still able to keep the favour of visitors, although the weather in the second half of the main vacation season was not entirely favourable to us, and the attendance was not helped by December, which on the contrary brought us two very unpleasant snow storms. Thanks to all our employees who were involved in clearing the amount of snow and also the considerable amount of fallen trees for managing the situation as well as all the consequences: The extra shift on Christmas Day enabled us to keep the zoo grounds open during the Christmas vacations! The first year of running the merchandise shop as part of the zoo's operations should also be rated very positively. We went into the unknown in terms of the scope of work, but more than ten million in sales convinced us that this was a step in the right direction. For animal management, the four Chinese alligators (*Alligator sinensis*) bred and reared with success were the number one event. Although a lot of good fortune was involved here, we cannot miss out on the very careful, patient and systematic work of our girl keepers behind this success. This is a very special instance of success even within the EAZA institutions as well as within the species' EEP and received a very positive rating across the spectrum of colleagues, including within the EAZA Reptile TAG meeting at the Annual Conference in Helsinki. The first-ever striped hyenas (*Hyaena hyaena*) bred and reared, when the genes of the new founder – which is our breeding male – were introduced into the genetically limited EEP population, was another major achievement. During the summer, we successfully imported a pair of Cameroon blue duikers (*Philantomba monticola congica*) from the French Zoo d'Asson. They are very shy animals, so their acclimatization took quite a long time and I hope they will gradually get more and more used to their setting. At the end of the year, we started the construction of a breeding facility for the Roloway guenon (*Cercocebus roloway*) meaning that we estimate to start presenting the species at the end of the first quarter of 2024. On the other hand, we had to discontinue the harbour seal (*Phoca vitulina*) – one of the zoo's flagship animals – as it was completely unsustainable to keep it in the setting the zoo has available for the species, with no chances of breeding success. The last remaining male was handed over to Naples Zoo, Italy. Using this space as a display of native fish species seems to be a temporary solution for the next season; any future use is currently the subject of discussion with the city's management because it requires rather large capital funds. Some partial or less visible steps forward probably need to be mentioned here, e.g. a breakthrough in the stock of the pygmy hippo (*Choeropsis liberiensis*) after many years; while we did not achieve breeding success with the calf not surviving the first day of its life, the fact that the female was able to become pregnant and carry a foetus to full-term, as a primipara in its 17, is a definite positive. Given that females are reproductive up to their 30, we can conclude that we have the potential to continue to manage this highly endangered species in the coming years. The small pleasures include the start of two species of Madagascar ground geckos – the Mount Francais leaf-toed gecko (*Paroedura lohatsara*) and the Ibity ground gecko (*Paroedura ibitiensis*), both of which successfully reproduced in 2023. However, I probably should not go into a list of breeding successes in my opening words, although I will always be tempted to do so, given my career and lifelong passion.

More above, I mentioned the two snow days that challenged us during December. Apart from the necessity of clearing snow and broken trees, this natural element has 'gifted' us with another major problem. Under the weight of the wet snow, the steel net over one of the snow leopard (*Panthera uncia*) enclosures collapsed – more specifically, the supporting ropes broke off and the net subsequently broke in one place. Fortunately, the animals were closed indoors during the heavy snowfall and we were able to relocate the pair to a single enclosure. The problem can only be handled depending on the weather as well as the 2024 capacity of the company we asked for their bid. In addition, we are concerned about the substandard condition of many of the wooden elements, where fixing is and will be expensive and also quite complicated when done as part of full operations. With the increasing scale of managing maintenance, repairs and, often, urgent situations, it is clear that we are not able to do all the work ourselves. Hence the need to hire private entities for many of such instances, be it small-scale craftsmen or larger companies; deploying students of several disciplines at secondary construction schools in Jihlava and Havlíčkův Brod also comes in handy. Building and establishing good relations at these levels is invaluable to the functioning of the zoo's in-house services.

In 2023, we passed the accreditation check as part of our membership in EAZA (European Association of Zoos and Aquariums). This is a quite complex process, and the outcome will not be decided until the spring of 2024. However, it shows us the necessity to shift the presentation of two iconic species of our zoo, which are Sumatran tigers (*Panthera tigris sumatrae*) and pygmy hippos (*Choeropsis liberiensis*) upwards within the zoo and any further development. I firmly believe that we will be able – along with the zoo's founder – to take both of these species to a higher level in terms of their presentation but I hope that this will also allow us to improve our breeder work within the new premises and our importance for ex-situ conservation within European breeding schemes. Due to EAZA's rules of conduct regarding the public demonstrations of animals, we also decided to discontinue the much-favoured birds of prey shows from 2024 onwards.

A zoo can be called a *complex living organism* which combines animal breeding & presentation and education of school children, but also serves as a quiet place for leisure and active recreation of the general public. As such, Jihlava Zoo has long been the most visited tourist destination in the Vysočina Region, which I take as an honour, but also as a commitment. A wide range of professions are involved. These are the animal keepers who take care of the animals we manage, these are the teaching staff who devote their time to school children as well as the general public, these are the technical department staff members who take care of the functionality of technology and equipment or the condition of the buildings, these are the horticulture staff members who take care of the park landscaping as well as periodical waste collection and cleaning of the zoo grounds, these are the cleaning staff, these are the ticket office operators, merchandise shop assistants and car park operators – serving the crowds of people who pass through in the summer, these are the financial department members because we have to pay for everything at the zoo and also keep track of the sales, and these are the marketing workers who manage our website and social media sites and whose job it is to make sure that as many visitors as possible pass through the zoo gates. All of the above make me conclude by thanking all our employees for their work. If I am more specific, I am sure I will forget someone, which I definitely do not want to!! It is my pleasure to say that even in emergency and calamity situations they are not indifferent to the problem; indeed, they are ready to help beyond standard working hours.

In addition to our staff, it is necessary to mention the stable support of the founder, which is the Statutory City of Jihlava, especially our managing department, which is the Education, Culture and Sports. I am very happy that members of this department helped us find a way to give our employees a little extra pay in a legal way without increasing the load on the city budget. Those familiar with the functioning of co-funded organisations will appreciate this assistance doubly. I would also like to thank the Vysočina Region, all sponsors, donors and adoptive parents, problem-free tenants, external associates and, of course, fair officials and the media for their support and interest. I also thank all those who deserve it and I miss them out on my list.

I hope and trust that the 2023 Annual Report will be a useful guide and source of information for you. I also hope that we will retain your favour in the years to come.

HOSPODAŘENÍ A EKONOMICKÁ ČINNOST

FINANCIAL REPORT

Bc. Eva Hyršová
vedoucí ekonomického odd.
Head of Finances Dpt.

DOTACE, PŘÍSPĚVKY A DARY

Zoologická zahrada Jihlava obdržela na rok 2023 od svého zřizovatele, kterým je statutární město Jihlava, provozní příspěvek v celkové výši 21 300 000 Kč.

Dalšími cizími zdroji financování činnosti zoo byla dotace Ministerstva životního prostředí ČR ve výši 858 350 Kč určená na úhradu nákladů na krmiva spojená s chovem ohrožených druhů světové fauny, na úhradu nákladů souvisejících s chovem zvláště chráněných druhů živočichů, vzácných a vymírajících plemen domácích zvířat a na realizaci projektu v rámci ekologické výchovy a vzdělávání.

V oblasti financování nákladů spojených s vytvářením pracovních míst veřejně prospěšných prací a společensky účelných pracovních míst získala zoo účelovou dotaci od Úřadu práce Jihlava ve výši 1 257 277 Kč.

Na podporu realizace výukových programů obdržela zoo dotaci od Státního fondu životního prostředí ve výši 300 000 Kč.

Na výměnu rákosové krytiny na objektu v africké vesnici Matongo poskytl Kraj Vysočina neinvestiční dotaci ve výši 500 000 Kč. Kraj Vysočina také schválil dotaci z Fondu Vysočiny na projekt EVVO v Zoo, jehož realizace bude probíhat ještě v roce 2024.

Do rezervního fondu přispěli zoologické zahradě dárci v rámci projektu symbolická adopce zvířat v zoo celkem 1 644 369 Kč, prostřednictvím veřejné sbírky 11 523,24 Kč a od anonymních dárců získala zoo prostředky ve výši 17 260 Kč.

VÝNOSY

Celkové výnosy dosáhly výše 91 015 389,14 Kč, z toho 24 172 718,64 Kč činí celkové výnosy z doplňkové činnosti. Z výnosů v hlavní činnosti tvoří největší podíl tržby ze vstupného, které byly 39 924 773,68 Kč. V doplňkové činnosti patří mezi nejvyšší výnosy tržby z prodeje zboží ve výši 11 222 560,62 Kč, tržby z parkovného ve výši 6 693 502,88 Kč a tržby z pronájmů 4 065 412,43 Kč.

NÁKLADY

Celkové náklady dosáhly výše 85 035 360,18 Kč, z toho 15 352 494,80 Kč jsou náklady na doplňkovou činnost.

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK

HV hlavní činnost – ztráta	- 2 840 194,88 Kč
HV – doplňková činnost – zisk	10 573 875,84 Kč
HV celkem	7 733 680,96 Kč
Daň z příjmu	1 753 652,00 Kč
HV po zdanění	5 980 028,96 Kč

INVESTICE

Venkovní voliéra pro kočkodany	243 150 Kč
Expozice Babiččin dvoreček	297 750 Kč
TZ zateplení prostor šaten a přebalovacího pultu	222 000 Kč
TZ klimatizace v tropickém pavilonu	145 100 Kč
Projektová dokumentace na pergolu k CEV	70 300 Kč
Elektrovozík	149 900 Kč
Zametací kartáč	184 040 Kč
Traktor	988 000 Kč

Celkem bylo proinvestováno 2 300 240 Kč

ÚDAJE O MAJETKU

DLOUHODOBÝ MAJETEK VE VLASTNICTVÍ ZŘIZOVATELE SVĚŘENÝ K HOSPODAŘENÍ

Druh majetku	SÚ	Stav k 1. 1.	Nově pořízeno		Vyřazeno	Stav k 31. 12.
			Koupí	Předáním od zřiz.		
Software	013	324 272,16	0,00	0,00	0,00	324 272,16
DDNM	018	434 974,11	37 800,00	0,00	0,00	472 774,11
Stavby	021	194 742 132,08	2 854 155,44	0,00	25 260,00	197 571 027,52
DHM	022	12 923 304,05	1 321 940,00	0,00	822 000,00	13 423 244,05
DDHM	028	11 685 168,51	788 686,81	0,00	264 293,25	12 209 562,07
Pozemky	031	16 179 930,00	0,00	0,00	0,00	16 179 930,00

DLOUHODOBÝ MAJETEK VE VLASTNICTVÍ ZOO

Druh majetku	SÚ	Stav k 1. 1.	Nově pořízeno		Vyřazeno	Stav k 31. 12.
			Z dotací	Z darů		
Drobný hmotný	028	6 500	0	0	0	6 500

DOPL KOVÁ ČINNOST

PRODEJ ZBOŽÍ

Od roku 2023 byl provoz obchůdku u tuleňů převzat do vlastní režie. Díky tomu dosáhly tržby z prodeje zboží výše 11 222 560,22 Kč. V porovnání s předcházejícím rokem došlo k meziročnímu růstu o 6 654 322,09 Kč.

Tržby z prodeje zboží v obchodě se suvenýry byly ve výši 9 746 764,06 Kč, prostřednictvím e-shopu 88 855,07 Kč. Tržby za prodej zboží nájemcům (kelímky do občerstvení) činily 843 518,69 Kč, tržby z krmných automatů umístěných u expozice ovcí a koz byly ve výši 533 429,75 Kč. Ostatní prodej (čipové karty pro permanentky) činil 9 993 Kč.

Přes e-shop proběhlo 2 847 nákupů, v porovnání s předcházejícím rokem došlo k nárůstu o 1 619 nákupů. Neprodávalo se pouze zboží, ale především e-vstupenky, permanentní vstupenky, dárkové poukazy, zážitkové programy a příspěvky v rámci projektu Symbolická adopce zvířat.

PROVOZOVÁNÍ PARKOVIŠTĚ

Od 1.5. došlo ke zvýšení poplatku za využití parkovacího místa, nově činí 150 Kč/den za osobní automobil a 400 Kč/den za autobus. Celková tržba 6 693 502,88 Kč v porovnání s rokem 2022 vzrostla o 2 221 893,31 Kč.

Celkem zde parkovalo 54 537 osobních automobilů a 535 autobusů. Kapacita parkoviště je nedostačující. Mimo sezónu zejména o víkendech a v období květen – srpen jsou prakticky denně auta odkláněna na jiné parkovací plochy ve městě.

PRONÁJEM PROSTOR

U většiny nájemců došlo ke zvýšení nájemného o průměrnou míru inflace z roku 2022 (15 %). Zároveň došlo k ukončení pronajímání prostoru obchůdku se suvenýry u bývalé expozice tuleňů. Tržby z nájemného ve výši 4 065 412,43 Kč byly v porovnání s předcházejícím rokem vyšší o 1 07 565,82 Kč.

PRODEJ ZVÍŘAT

Jedná se o prodej zvířat fyzickým a právnickým osobám jiným než jsou zoologické zahrady. Mezi nejvíce obchodovatelné druhy patří tradičně plazi, drobní savci, ptáci a hospodářská zvířata (ovce valašské, kozy kamerunské). Tržby z prodeje zvířat dosáhly výše 56 916,77 Kč, což bylo o 99 222,10 Kč méně než v roce 2022.

REKLAMNÍ ČINNOST

Jedná se o výnosy za poskytnutí prostor pro reklamu nejen významným partnerům, ale i ostatním subjektům, kteří mají zájem o pronájem reklamních ploch. Celkový výnos z reklamy byl 755 598,71 Kč. V porovnání s předcházejícím rokem došlo k nárůstu o 170 570,20 Kč.

TRANSPORT ZVÍŘAT

V rámci této služby poskytované zoologickým zahradám bylo dosaženo tržeb ve výši 468 211,06 Kč, v porovnání s rokem 2022 došlo k poklesu o 73 488,69 Kč.

OSTATNÍ VÝNOSY

Ostatními výnosy byly služby k nájůmům (energie) ve výši 238 934,52 Kč a poštovné z objednávek z e-shopu ve výši 71 752,25 Kč.

ZAMĚSTNANCI

Celkový fyzický počet zaměstnanců k 31. 12.	63,00
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců za rok	59,88
Průměrný měsíční hrubý plat	30 364 Kč

NÁVŠTĚVNOST

Do zoologické zahrady přišlo 354 724 návštěvníků, tím bylo dosaženo nové nejvyšší návštěvnosti v historii zoo.

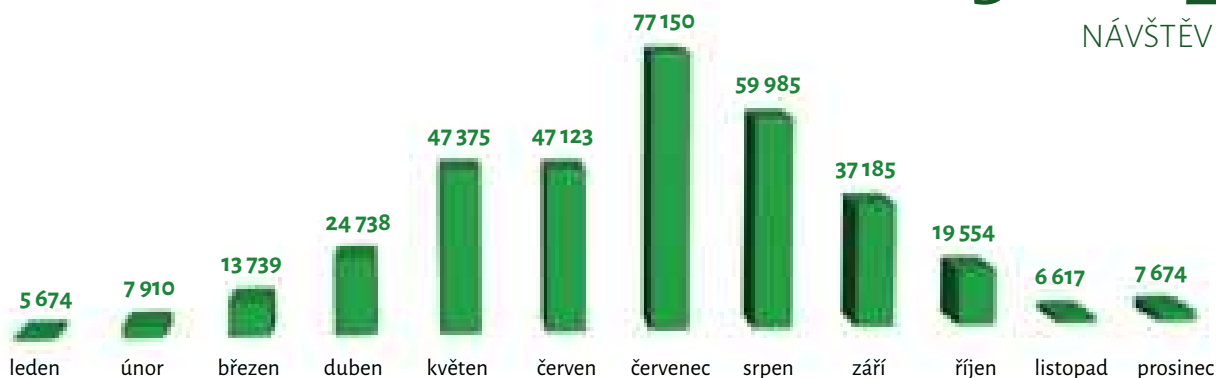

Podzimní výzdoba v areálu zoo

Tropický pavilon

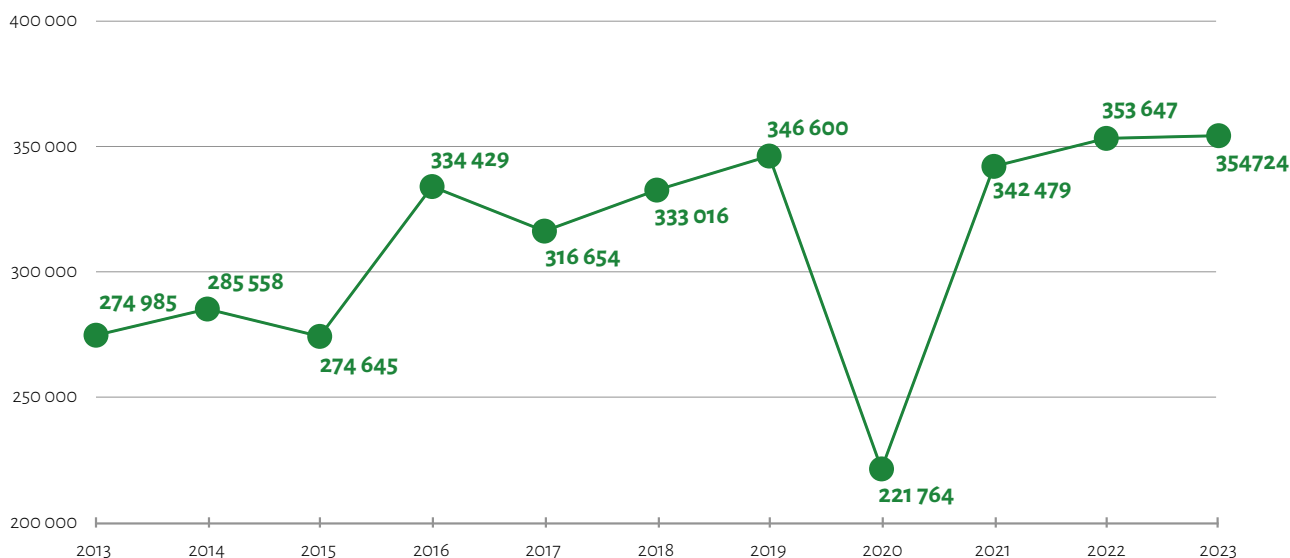
MĚSÍČNÍ NÁVŠTĚVNOST V ROCE 2023

CELKEM NÁS V ROCE 2023 NAVŠTÍVILO

3 2
NÁVŠTĚVNÍKŮ

POROVNÁNÍ NÁVŠTĚVNOSTI 2013–2023

SUMMARY

To cover the operational expenditure in 2023, Jihlava Zoo received funds from the following entities:

Statutory City of Jihlava (Founder)	21,300,000.00 CZK
The Ministry of the Environment of the Czech Republic	858,350.00 CZK
Jihlava Labour Office	1,257,277.00 CZK
Vysočina Region	500,000.00 CZK
State Environmental Fund	300,000.00 CZK
Total	24,215,627.00 CZK

Total income amounted to 91,015,389.14 CZK. Of this, admission fees amounted to 39,924,773.68 CZK. The total expenditure was 85,035,360.18 CZK.

The overall operating result (after taxation) was a profit of 5,980,028.96 CZK.

As at 31 December 2023, Jihlava Zoo had 63 full-time employees on record.

The zoo grounds received a total of 354,724 visitors.

STÁTNÍ DOTACE MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR PROGRAM „PŘÍSPĚVEK ZOOLOGICKÝM ZAHRADÁM“ FUNDS FROM THE STATE BUDGET GRANTED BY THE MINISTRY OF THE ENVIRONMENT OF THE CZECH REPUBLIC, THE FINANCIAL SCHEME TO SUPPORT LICENSED ZOOLOGICAL GARDENS

Bc. Eva Hyršová
vedoucí ekonomického odd.
Head of Finances Dpt.

Dotace ve výši 858 350 Kč byla v průběhu roku 2023 průběžně čerpána na vymezené účely. Peněžní prostředky určené na chov ohrožených druhů světové fauny v českých zoologických zahradách ve výši 752 292 Kč byly využity v plné výši, stejně tak prostředky určené na zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky ve výši 106 058 Kč byly použity v plné výši.

Ministerstvo životního prostředí

CELKOVÁ REKAPITULACE

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
858 350	214 844,51	1 073 194,51
80 %	20 %	100 %

ROZPIS PODLE JEDNOTLIVÝCH DOTAČNÍCH TITULŮ

1. CHOV OHROŽENÝCH DRUHŮ SVĚTOVÉ FAUNY V ČESKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRADÁCH

bod 1.1. Chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zvláštního právního předpisu.

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
752 292	188 073	940 365
80 %	20 %	100 %

2. ZAPOJENÍ ČESKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD DO SYSTÉMU OCHRANY PŘÍRODY ČESKÉ REPUBLIKY

bod 2.2 Chov zvláště chráněných druhů živočichů podle zvláštního právního předpisu a zapojení zoologické zahrady do záchranných programů těchto druhů.

bod 2.3 Chov vzácných a vymírajících plemen domácích zvířat za účelem záchrany jejich jedinečného genofondu.

bod 2.5 Realizace vzdělávacích programů a zapojení do vzdělávání veřejnosti a osvěty v oblasti ochrany přírody, především ve smyslu Úmluvy o biologické rozmanitosti, a s tím související publikační činnost.

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
bod 2.2		
29 749	7 438	37 187
bod 2.3		
4 309	1 078	5 387
bod 2.5		
72 000	18 255,51	90 255,51
CELKEM dotační titul 2		
106 058	26 771,51	132 829,51
80 %	20 %	100 %

jeřáb mandžuský (*Crus japonensis*)

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ STAFF

EKONOMICKÉ ODDĚLENÍ

VEDOUCÍ / HEAD: Bc. Hyršová Eva

Douchová Radka, Dvořáková Lenka, Hässlerová Naděžda, Jelínková Zdeňka, Kopecká Hana (do 12. 5. 2023), Navrátilová Eva, Matoušová Dagmar (do 31. 3. 2023), Metelková Lucie, Milostná Helena, Němcová Michaela, Rektorič Zbyněk, Roubíčková Michaela (od 2. 10. 2023), Sklenář David, Stloukalová Jana, Šimoníčková Věra, Šustrová Renata

MARKETINGOVÉ ODDĚLENÍ

VEDOUCÍ / HEAD: Mgr. Kubičková Simona

Maláč Martin (do 31. 8. 2023), Pařízková Zuzana, Oberreiterová Daniela

ODDĚLENÍ VZDĚLÁVÁNÍ

VEDOUCÍ / HEAD: Mgr. Jarošová Pavla

Bc. Kotíková Olena, Ing. Kotoun Aneta (do 9. 11. 2023), Martínková Kateřina, Ing. Tvrďá Karolína

ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

VEDOUCÍ / HEAD: Mgr. Viduna Richard

Bauerová Veronika, Dohnal Marek, Bc. Havlová Michaela (do 12. 11. 2023), Flašková Petra (do 31. 10. 2023), Hájek Pavel, Jarošová Radmila, Mgr. Kašparová Michaela, Kopečná Martina, Kratochvíl Michal, Kratochvílová Simona, Ing. Krčilová Šárka, Kříž Petr, Ing. Kucířková Kateřina, Kudrfalcová Hana, Libenský Ilja (do 31. 7. 2023), Mokřý Jaromír (do 31. 1. 2023), Moslerová Markéta, Rodová Petra, Ševčíková Lubomíra, Škárková Petra, Tomek Martin, Zídek Petr (do 31. 3. 2023)

ODDĚLENÍ ÚDRŽBY A VÝSTAVBY

Čeloud Milan, Hořejší Karel, Křepinský Hanuš, Merunka Karel, Rychnovský Jiří, Skoumal Petr, Urbánek Václav, Vedra Jaromír

ODDĚLENÍ ZAHRADNICKÉ

VEDOUCÍ / HEAD: Ing. Walter Petr

Chytil Bohumír, Kabelka Jaroslav (do 31. 8. 2023), Ing. Mangová Katarína, Rektoričková Jolana, Wasserbauer Jiří, Zedník Josef (do 31. 3. 2023),

MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

MATERNITY AND PATERNAL LEAVE

Bc. Havlová Michaela (od 13. 11. 2023), Ing. Kotoun Aneta (od 10. 11. 2023), Štěpánová Štěpánka, Roubíčková Michaela (do 1. 10. 2023), Mgr. Vaňková Radka

SEZÓNNÍ ZAMĚSTNANCI

SEASONAL WORKERS

Pejšková Eliška, Vlasák Jiří, Heberstein Jaroslav, Keller Karel, Schnaubelt Roman, Šrámek Martin

PRACOVNÍ VÝROČÍ EMPLOYMENT ANNIVERSARY

Kateřina Kucírková
kurátorka
5 let v Zoo Jihlava

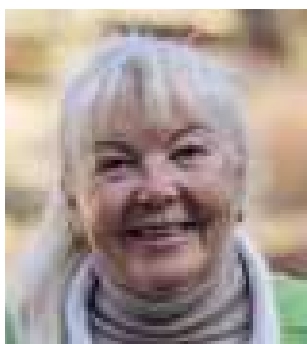
Marek Dohnal
chovatel
10 let v Zoo Jihlava

Bohumír Chytal
zahradník
15 let v Zoo Jihlava

Olena Kotíková
lektorka vzdělávání
20 let v Zoo Jihlava

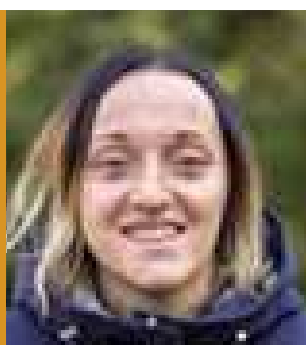
Helena Milostná
pokladní
25 let v Zoo Jihlava

Petra Rodová
chovatelka
25 let v Zoo Jihlava

Mgr. Michaela Kašparová

Michaela Němcová

Ocenění Nejlepší pracovník

Od roku 2013 uděluje statutární město Jihlava na základě návrhu vedení organizace ocenění Nejlepší pracovník. Společně s dalšími navrženými pracovníky z ostatních příspěvkových organizací města Jihlavy přebírají ocenění z rukou primátora města Jihlavy v prostorách radnice při společenské akci s kulturním programem.

Za rok 2023 byly oceněny **Mgr. Michaela Kašparová**, kurátorka a **Michaela Němcová**, pokladní.

AKCE POŘÁDANÉ PRO VEŘEJNOST VISITOR EVENTS

Mgr. Pavla Jarošová
vedoucí vzdělávacího oddělení
Head of Education Dpt.

únor

- 3.–5. 2. Za vysvědčení do zoo (do zoo jen za 1 Kč)
- 23. 2. Nahlédněte PodpoVRCH – den otevřených dveří
- 24. 2. Nahlédněte PodpoVRCH – den otevřených dveří
- 25. 2. Masopust v zoo (výroba zvířecích masek a malování na obličej, masopustní průvod)

březen

- 31. 3. Noc s Andersenem – Nocování PodpoVRCHem a autorské čtení (Martín Vobruba a Kateřina Misíková)

duben

- 1. 4. Den ptactva (letové ukázky sov a dravců, komentované krmení vodních ptáků, ptačí aktivity a dílničky)
- 7. 4. Velikonoce v zoo (hledání zlatého vejce ptáka dodo, letové ukázky sov a dravců, komentovaná krmení)
- 23. 4. Den Země (tvořivé dílny v Centru PodpoVRCH, lesní putování – soutěže a hry pro děti, malování na obličej, hrátky pro děti s pojišťovnou, letové ukázky sov a dravců, suvenýry, které pomáhají přírodě)

květen

- 1. 5. Den pro zoo (Projekt Tarsius, prodej suvenýrů, které pomáhají, komentovaná setkání)

červen

- 2. 6. Noc snů – Speciální večerní prohlídka pro rodiny s mentálně handicapovanými dětmi (vystoupení hudební skupiny Raraši – Žáci a pedagogové Základní školy speciální a Praktické školy Jihlava)
- 3. 6. Den dětí (soutěžní kvíz Mládáta 2023, hry a soutěže pro děti, malování na obličej, komentované krmení a setkání, letové ukázky sov a dravců)
- 10. 6. Úprava bonsajů – kurz (Petr Hron)
- 10. 6. Fotokurz s Nikonem (Filip Barták)
- 24. 6. Světový den žiraf (žirafí stezka, žirafí vyrábění, komentovaná krmení žiraf)
- 26. 6. Slavnostní otevření pétanquového hřiště
- 30. 6.–2. 7. Za vysvědčení do zoo (do zoo jen za 1 Kč)

červenec

- 1. 7.–31. 8. Komentovaná krmení zvířat (surikaty, žirafy, lamy, babirusy, medvědi, lemuři, tapíři)
- 1. 7. Prázdniny začínají v zoo (S vysloužilci do zoo, Zoostánek „Hurá na dovolenou...“, Chráníme mořské želvy, Den s antilopou Derbyho, Projihlavu, Den v zoo s VZP, komentovaná krmení zvířat, letové ukázky sov a dravců)
- 1. 7. Letní večerní prohlídky pro rodiny s dětmi – Cesta na dovolenou

srpen

- 12. 8. Tity day – Oslava mezinárodního dne tamarínů pinčích („Pinčič“ aktivity pro děti, komentované setkání s tamaríny)
- 26. 8. Letní večerní prohlídky pro rodiny s dětmi – Cesta na dovolenou
- 26. 8. Fotokurz s Nikonem (Filip Barták)
- 27. 8. Putování za kapybarou aneb prázdniny končí v zoo (kapybaří kvíz, prodej kapybařích suvenýrů, komentovaná krmení kapybar a tapírů, Chráníme mořské želvy, den v zoo s VZP, soutěžní stánek s Bageterií Boulevard)

září

- 23. 9. Den s Nikonem (Nikon stánek u žiraf s instruktorem Filipem Bartákem, vyhlášení výsledků fotosoutěže „NEBEV TLAMĚ“, komentovaná krmení)

říjen

- 1. 10. Den zvířat (kočka není pes – soutěžní kvíz a zoostánek, komentovaná krmení a letové ukázky, Grizlyho medvědí hrátky, skotačení s Hitrádiem Vysočina)
- 14. 10. Fotokurz s Petrem Janem Juračkou
- 26.–27. 10. Podzimní prázdniny v zoo (podzimně vyzdobený areál, dýňová hodování zvířat, komentovaná krmení)
- 28. 10. Podzimní slavnost (řemeslné trhy, dílničky pro děti, dýňová hodování zvířat, podzimně vyzdobený areál)

listopad

- 2. 11. Vyřezávání dýní se studenty SUŠČ
- 4. 11. Večerní prohlídky pro rodiny s dětmi – večerní zoo s lampiony

prosinec

- 1. 12. Vánoční dílny v Centru PodpoVRCH (tvorba vánočních dekorací za pomoci studentů a pedagogů SOŠ, SOU a ZŠ TŘEŠŤ)
- 2. 12. Živý betlém v zoo a adventní dílny (vánoční tvořivé dílny, živý betlém v podání herců z Horáckého divadla Jihlava, Český rozhlas Vysočina, rozsvícení vánočního stroměčku, komentovaná krmení)
- 27.–29. 12. Vánoční komentovaná krmení
- 28. 12. Vánoční večerní prohlídky pro rodiny s dětmi – Večerníček v zoo

Klubové večery a přednášky PodpoVRCHem

- 5. 1. Pýcha a pád severoamerických zoologických zahrad (Jan Pluháček)
- 2. 2. Mexiko (Katarína Ruschková)
- 2. 3. El Rocío – město koní (Simona Kubičková)
- 6. 4. Čím jsou si podobní? (Jiří Vlček)
- 7. 9. O bobrech vážně i nevážně (Jitka Uhlíková)
- 5. 10. Toulky severní Anglií a Skotskem (Pavel Mráz)
- 2. 11. Napříč (ne)známou Indií (Josef a Karolína Tvrdí)
- 7. 12. Češi zachraňují outloně v Indonésii (Kateřina Holubová)

Prohlídky s průvodcem

Prohlídky s průvodcem proběhly celkem 45× a zúčastnilo se jich 641 návštěvníků.

Večerní prohlídka se zoologem

Prohlídky s odborným zoologickým výkladem ve večerních hodinách proběhly 8× a zúčastnilo se jich 124 návštěvníků.

Zážitkové programy Něco navíc...

V roce 2023 proběhlo 27 zážitkových vzdělávacích programů:

- Setkání s žirafami 12×
- Setkání s drápkatými opičkami 1×
- Setkání s tapíry 10×
- Jeden den chovatelem 4×

Speciální rodinná prohlídka

V roce 2023 jsme připravili 2 speciální prohlídky pro rodiny s dětmi.

Účast na akcích mimo zoo

- 17.–19. 3. Veletrh cestovního ruchu Holiday world Praha
- 21. 4. Den Země na náměstí
- 20. 5. Den přírody Počátky
- 16. 9. Běh pro Zoo Jihlava – Dětské dopravní hřiště (Charitativní běh pro Zoo Jihlava, Atletika Jihlava)
- 2.–5. 11. Veletrh cestovního ruchu Go Brno
- 17. 12. Dětská neděle v Cinestaru („Ptáci stěhováci“)

SUMMARY

Throughout the year, the zoo organized various events such as Dream Night, Animal Day, a live nativity scene in the zoo, and themed celebrations like Easter. They also offered educational programs, photography courses, and evening tours. In the education center, there was also a series of lectures about different countries and cultures. Additionally, the zoo participated in external events and charity runs to support conservation efforts.

Den ptactva

Dýňové hodování

Podzimní slavnosti

Zooart

Masopust v zoo

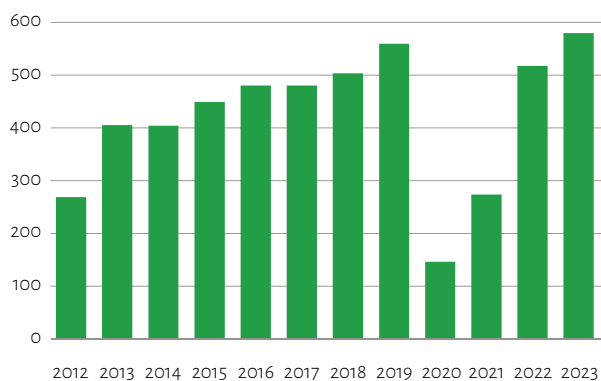
CENTRUM ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY PODPOVRCH "PODPOVRCH" ENVIRONMENTAL EDUCATION CENTRE

Mgr. Pavla Jarošová
vedoucí vzdělávacího oddělení
Head of Education Dpt.

Rok 2023 nebyl rekordní jen co se týče návštěvnosti celé zoo, ale i množstvím výukových programů v Centru PodpoVRCH. Podařilo se nám zde realizovat 578 programů pro 11 377 žáků mateřských, základních i středních škol, což je zatím největší počet v naší historii od roku 2011. Jako vždy byl největší zájem o programy v květnu a červnu. Naše nabídka programů je rozmanitá, pedagogové si mohou vybrat programy na různá témata, některé probíhají celé uvnitř vzdělávacího centra, jiné jsou i v areálu zoo. Pro mateřské školy jich máme připravených 13, pro základní školy 21 a 3 pro střední školy. Navíc máme k dispozici pracovní listy a samoobslužný program Zoo v kufříku. V tomto roce jsme ukončili i pilotní ročník nového cyklu výukových programů o lese v rámci projektu „Jihlava vzdělává přírodou“. Co vše to zahrnovalo, najdete v samostatném článku. Díky dotaci MŽP jsme nechali v zoo doplnit novou expozici České poklady o interaktivní panely a vytvořili jsme soubor pomůcek a metodiku k novému výukovému programu „Když jsem já sloužil“ věnovanému domácím zvířatům.

Pro školy připravujeme pravidelně i různé soutěže. Velmi oblíbenou se stala soutěž KvíZOOvání, do které se zapojilo ve školním kole 4 400 žáků z 25 základních škol. Žáci soutěžili ve třech věkových kategoriích, I. je pro žáky 1. a 2. tříd, II. pro 3.–5. třídu a do III. kategorie patří žáci 6.–9. třídy. Nejlepších 6 žáků v každé kategorii pak postoupilo jako tým do základního kola, které se konalo v zoo. Tři nejlepší týmy se pak utkaly ve finále. Nejlepší výsledky dosáhli v nejmladší kategorii žáci ZŠ Havlíčkova, Jihlava, v prostřední ZŠ Demlova z Jihlavy a vítězi nejstarší kategorie se stali žáci ze ZŠ Nové Veselí. Díky podpoře MŽP jsme mohli účastníky základního a finálového kola odměnit pracovním sešitem KvíZOOvník, batůžky a knihami o zvířatech.

POČET PROGRAMŮ V ROCE 2023

KvíZOOvání

Další soutěží bylo základní kolo přírodovědné soutěže Zlatý list, které probíhá pod hlavičkou ČSOP. Šestičlenné týmy na soutěžní stezce prokázali nejen znalosti o přírodě, ale i svou práci pro přírodu. Vítězná družstva základního kola postoupila do krajského kola soutěže.

Od února do června probíhal již 4. ročník korespondenční soutěže TalentZOOM pro děti ve věku 12 až 17 let. Do soutěže se zapojilo celkem 14 soutěžících, kteří každý měsíc zpracovali zadání s úkoly na určité téma. Tento rok byly otázky zaměřené na ochranu zvířat před zimou, migraci, zvířecí stavby, život ve vodě a mláďata. Účastníci hledali odpovědi na otázky v knihách, na internetu, nebo při pozorování zvířat v zoo, ve volné přírodě nebo doma. Do odpovědí mohli přikládat i vlastní fotky, videa, nebo dokonce ilustrace. Po celou dobu aktivního zapojení měli soutěžící možnost navštěvovat naši zoo zdarma, zúčastnit se závěrečného setkání v zoo a nakonec vyhrát zajímavé ceny.

V centru se věnujeme i volnočasovým aktivitám, do našich 4 zookroužků chodí pravidelně téměř 50 dětí. O příměstské tábory je stále obrovský zájem (obsazeno během minuty od spuštění rezervace), v létě jsme měli 6 turnusů pro 180 dětí na téma Badatel na cestách. Děti se během týdne snažily „obstat“ různé exponáty do virtuálního přírodovědného muzea a vyzkoušely si co dělá botanik, paleontolog, hydrobiolog, zoolog a další. Navštívili jsme s každým turnusem i Zoo na Hrádečku. Své exponáty a znalosti pak malí badatelé předvedli na závěrečném workshopu pro rodiče. Starší děti v rámci programu navštívily i badatelské centrum na Gymnáziu Jihlava a zkusily si několik biologických a chemických pokusů. V době vedlejších prázdnin (jarní, podzimní) jsme zrealizovali 5 jednotlivých dní pro 90 dětí. Uspořádali jsme opět Noc s Andersenem, akci vyhlášenou knihovnami na podporu dětského čtení. Číst nám přišli

návštěva ministra životního prostředí Mgr. Petra Hladíka

příměstský zootábor se zvířaty

příměstský zootábor s rostlinami

kolegové z plzeňské zoo, Kateřina Misíková a Martin Vobruba. Společně napsali pro děti dvě knihy básniček a příběhů zvířat ze zoologických zahrad – Záhada na ostrově lemuru a Když má panda dovolenou. Bylo to moc pěkné a tak 30 dětí strávilo nezapomenutelný večer a noc v zoo.

Abychom se nevěnovali jen dětem, od října 2023 jsme odstartovali první ročník ZOOUNIVERZITY 3V určené zájemcům z věkové kategorie 60+. Jedná se o cyklus přednášek v období říjen – květen jednou za 14 dní. Díky podpoře z Fondu Vysočiny jsme mohli pozvat i externí lektory a také vytvořit jedinečný ZOOBLOK. Přihlásilo se nám 30 seniorů, kteří se u nás PodpoVRCHem pravidelně scházejí a získávají nové poznatky ze zoologie, biologie, ochrany přírody i o fungování zoologických zahrad.

Mezi naši další činnost společně s marketingovým oddělením patří zajištění akcí pro veřejnost, přednášek PodpoVRCHem, prohlídek s průvodcem, výjezdů na akce nebo do domovů seniorů. Jejich výčet a krátký popis najdete v přehledu akcí.

Nedílnou součástí našeho centra jsou i zvířata, která zde chováme. Jedná se o kontaktní savce (morčata, králíci, činčily, osmáci), plazy, akvarijní ryby i bezobratlé. Návštěvníci centra mají tak možnost se s nimi seznámit opravdu „z očí do očí“.

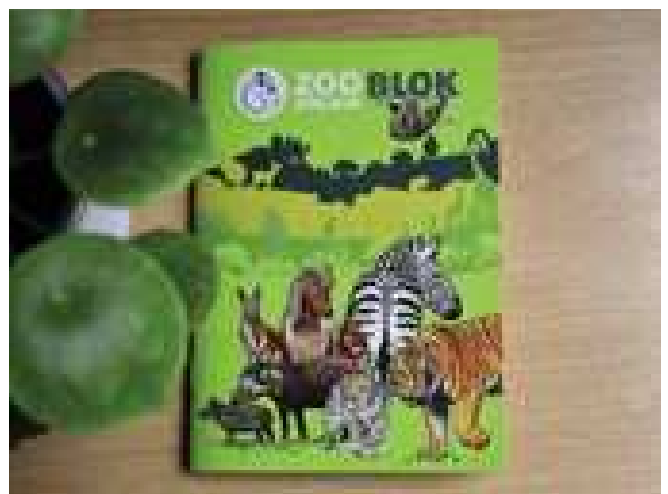
Věřím, že i přes personální změny, se nám podaří příští rok udržet vysokou laťku ve vzdělávání dětí a dospělých a inspirovat návštěvníky k lásce k přírodě a všemu živému. A to je právě náš hlavní úkol.

příměstský zootábor s fluorescencí

SUMMARY

We managed to deliver 578 classes for 11,377 students in nursery, primary and secondary schools, which is the highest number in our history since 2011. We developed a methodology and prepared tools for a new programme dedicated to pets. We prepared several competitions for schools. School children attended special leisure clubs and, during school vacations, daytime camps. In October 2023, we launched the first edition of a programme entitled ZOO U3A UNIVERSITY designed for those interested in the 60+ age category. This is a series of classes running from October to May. We also prepared a large number of various events and an accompanying programme for the public to add value to their zoo visit.

Zooblok

JIHLAVA VZDĚLÁVÁ PŘÍRODOU

CELOROČNÍ CYKLUS VÝUKOVÝCH PROGRAMŮ PROMĚNY LESA A LES ŽIJE

JIHLAVA EDUCATES THROUGH NATURE

A YEAR-ROUND CYCLE OF LEARNING PROGRAMMES

(TRANSFORMATIONS OF THE FOREST & THE FOREST IS ALIVE)

Mgr. Pavla Jarošová
vedoucí vzdělávacího oddělení
Head of Education Dpt.

Ve školním roce 2022/2023 jsme poprvé zrealizovali dva nové dlouhodobé výukové programy zaměřené na lesní ekosystém. Proměny lesa jsou určeny žákům mateřských školy a program Les žije je pro žáky 3.–5. třídy základní školy. Díky podpoře projektu „Jihlava vzdělává přírodou“ Ekofondem města Jihlavy, jsme mohli zajistit nové pomůcky i drobné odměny pro děti.

Během podzimního programu jsme se věnovali stromům. Prohlédli jsme si jejich plody i listy. Starší děti změřily obvod kmene, výšku stromu a udělaly frotáž kůry. Zahrály si hru na kůrovce a třídily houby na jedlé, jedovaté a nejedlé. S malými dětmi jsme využili i naučné panely v zoo na lesní stezce a doplnili jsme program o hru na orla a kočku divokou, které jsme si i prohlédli přímo v zoo. Do školy pak každá třída obdržela desky, pracovní listy a stavebnici ptačího krmítka. To si společně sestavili a umístili v blízkosti školy.

Zimní část programu se věnovala lesním ptákům a savcům. Žáci si prohlédli naše přírodniny (kůže, parohy, preparáty ptáků, peří, ...). V areálu zoo pak navštívili expozice prasat, rysů a vlků. V pracovních listech si vyzkoušeli různé stopy zvířat.

Na jaře jsme se vydali mimo areál zoo, do přilehlého lesoparku Heulos, který je vybaven interaktivními panely o lese. Využili jsme zvuky zvířat, potravní labyrint i panel o kůrovci. Cestou jsme pozorovali ptáky dalekohledy, hledali pobytová znamení i prozkoumávali lesní hrabanku, zda najdeme nějaké lesní bezobratlé živočichy. Starší sestavovali potravní řetězce i potravní pyramidu.

Z každého programu žáci dostali pracovní list s následnými činnostmi do třídy a společně ještě plnili závěrečný úkol. Mladší děti vytvořily plakát – koláž lesa z přírodních materiálů doplněný o různé lesní organismy a starší žáci sestavili atlas lesních rostlin a živočichů. Všechny zapojené třídy se sešly na začátku června na závěrečném setkání v zoo. Předvedli své plakáty, písničky, básničky a vše co se o lese dozvěděly. Jako zpestření si pro ně navíc studenti Ekoklubu z Gymnázia Chotěboř připravili stezku s úkoly. Děti za odměnu dostaly dřevěné medaile s obrázky lesních zvířat.

Abychom mohli posoudit, jaký dopad měl náš cyklus programů, připravili jsme pro žáky pre-test a post-test. Děti ze školky ukazovaly pomocí stromečku na špejli, zda daný organismus patří či nepatří do lesa a školáci odpovídali v písemném testu. Výsledky i zpětná vazba pedagogů byla povzbudivá, tak jsme se rozhodli zařadit tuto nabídku i pro školní rok 2023/2024.

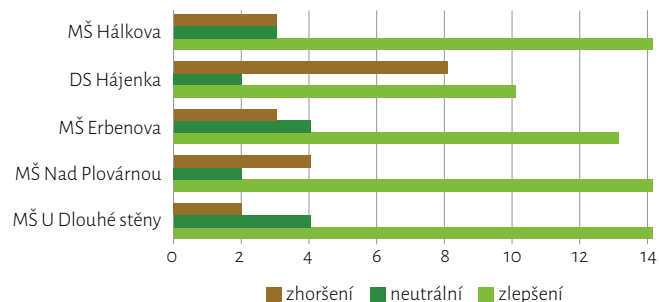

Lesní stezka

Ukázka zpětné vazby:

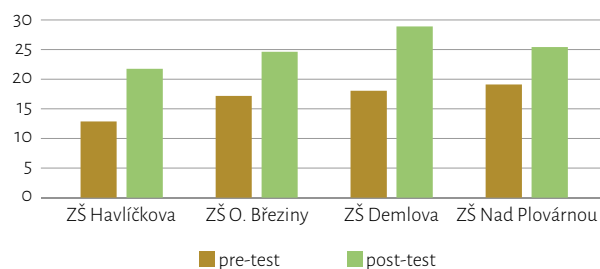
„Děkujeme za možnost celoročního zapojení do tohoto programu. Byl přínosný a pro děti zajímavý. Vždycky byly zvědavé, co je ukryté v batůžku. Frotáže a razička vedly. Do sestavení ptačí budky se zapojili i rodiče. Budku máme umístěnou na školní zahradě a pravidelně krmíme a pozorujeme.“

VÝSLEDKY TESTU PROMĚNY LESA

Výsledky u MŠ ukazují, kolik organismů bylo správně zařazeno, zda jsou z lesa či nikoliv.

VÝSLEDKY TESTU LES ŽIJE

Výsledky u ZŠ ukazují počet bodů získaných v testu.

Výstupy projektu „Jihlava vzdělává přírodou“ nejsou určeny jen pro školy, které se zúčastní cyklu výukového programu. Veřejnost může využít interaktivní panely o lese v Heulose, případně si zájemci mohou k nim pro děti vyzvednout na pokladnách zoo pracovní list. Po jeho vyplnění a vylouštění tajenky získají malou lesní odměnu.

SUMMARY

For the first time, we conducted two new long-term learning schemes focused on the forest ecosystem. *Transformations of the Forest* is designed for nursery schools, while *The Forest Is Alive* is dedicated to students of grades 3 to 5 of primary schools. Three sub-programmes were focussing on trees (autumn), forest mammals (winter) and birds & forest invertebrates (spring). As part of each of these, the students were handed worksheets with follow-up activities to do in their classrooms and wooden bird feeder kits. There was also a final task to complete as a class, which involved developing a poster – a collage made from natural materials and depicting a forest, including various forest organisms (students of lower grades), or an atlas of forest plants and animals (students of higher grades). All the participating classes gathered at the beginning of June for a final meeting at the zoo. To assess the impact of our series of programmes, we prepared a pre-test and a post-test for the students. The results and teacher feedback both were encouraging, so we decided to include this offering for the next school year.

závěrečné setkání základní škola

závěrečné setkání mateřská škola

pre-test pro MŠ

POD KŘÍDLA - SYMBOLICKÁ ADOPCE ZVÍŘAT V ZOO JIHLAVA UNDER THE WINGS: SYMBOLIC ANIMAL ADOPTION IN JIHLAVA ZOO

Symbolická adopce je projekt, pomocí kterého je možné podpořit naši zoo. V roce 2023 bylo uzavřeno 485 darovacích smluv a adoptivní rodiče přispěli celkovou částkou 1 685 049 Kč. Tím podpořili 564 zvířat (149 druhů) chovaných v jihlavské zoo. Nejoblíbenějším zvířetem letošního roku se stala kapybara, která má nyní 60 adoptivních rodičů.

Adopci je možné vyřídit pomocí e-shopu, který umožňuje i okamžitou platbu, případně telefonicky, e-mailem nebo osobně. Adoptivním rodičem se může stát jednatel, společnost, kolektiv, firma či škola. Adopci můžete věnovat někomu i jako dárek. Vždy je potřeba uzavřít darovací smlouvu, která se uzavírá na jeden rok a je nutné ji vyplnit a podepsat.

**Velmi si vážíme přízně všech adoptivních rodičů!
DĚKUJEME VÁM!**

Na následujících stránkách uvádíme seznam adoptivních rodičů, kteří dali souhlas se svým zveřejněním ve výroční zprávě.

Olena Kotíková
vzdělávací oddělení
Education Dpt.

SPONZORSTVÍ
SYMBOLICKÁ ADOPCE
DAROVÁNÍ MALÉ ČÁSTKY
E-SHOP

HLAVNÍ PARTNER KEY PARTNER

Plzeňský Prazdroj a.s.

SUMMARY

In 2023, the amount of CZK 1 685 049,00 supported 564 animals (149 species) kept in the Jihlava zoo. And 485 donation contracts were concluded.

VÝZNAMNÍ PARTNEŘI IMPORTANT PARTNER

primazmrzlina.cz

PEPSICO CZ, s. r. o.

Bidfood Czech Republic s. ro.

rmy a spolky	částka	zvíře
Běhámspolu.cz	45 000	lenochod dvoupřstý
BHM Žahřisté - Larpisté sobě	41 800	gibon zlatolící
221. vrtulníková letka 22. zVrL	20 000	tygr sumaterský
KMS software s. ro	20 000	tygr sumaterský
MUDr. Doležalová, Psychiatrie HB s.ro.	20 000	žirafa síťovaná
222. vrtulníková letka 22. zVrL	10 000	hrošík liberijský
Josef Bíza, BICODE s.ro., Břevnice	10 000	panda červená
APIS-CYN s.ro. - MUDr. Andrea Pišecká	10 000	tuleň obecný
Správa městských lesů Jihlava, s. r. o.	10 000	vlk iberský
DAGMAR OLIVER - butik s originální českou módou Jihlava	5 000	ara hyacintový
Jihlavská daňová společnost, s.ro.	5 000	ara hyacintový
Rostislav Hájek RH TRANSPORT s.ro.	5 000	kočkodan Lowéúv
WEB a MARKETING s úsměvem, Brno	5 000	lenochod dvoupřstý
Ohrenstein spol. s ro. - Martin Macošek, Štítary	5 000	nyala nížinná
223. letka oprav letecké techniky 22. zVrL	5 000	orel mořský
KMS software s. ro	4 000	karakal
tým Bageterie Boulevard Jihlava	4 000	klokan horský
Bohemians 1905 Fanklub Jihlava a Pétanque Jihlava	4 000	klokan horský východní
Zastupitelky města Jihlavy	4 000	kočka divoká
členové Katedry ekonomických studií VŠPJ	4 000	kočka divoká evropská
Petr Chromek- Delta	4 000	kočka pouštní
Pivovar MadCat	4 000	manul
Salesiánské hnutí mládeže klub Telč.z.s.	4 000	prase visajanské negroské
KRAMPUS ERICIUS, z.s.	3 000	dikobraz srstnatonosý
CZ.NIC, z. s. p. o.	3 000	kasuár přílbový
Služby města Jihlavy, s.ro., Jihlava	3 000	mýval severní
ÚČETNÍ KANCELÁŘ Ing. Hutař, s.ro., Hrotovice	3 000	nosál bělohubý
Sklárna KRYF s.ro., Jihlava	3 000	pelikán bílý
Petr Chromek- Delta	3 000	surikata
Kaufland team	3 000	vakoveverka létavá
Petr Chromek- Delta	3 000	vydra malá
Přátelé Geocachingu	2 190	scink šalamounský
Rohozenská husa.cz	2 000	husa velká
Pracovní kolektiv, Centrum pracovního lékařství, Pardubice	2 000	ibis rudý
Překladatelská agentura České překlady s.ro.	2 000	kapybara
Akrobaté TJ Bohemians Praha	2 000	klokánek králikovitý Ogilbyův
Petr Váša - kovovýroba, Kutná Hora	2 000	labuť černá
Reality - Ing. Jana Kolářová, Jihlava	2 000	labuť černá
Kukabara Austrálie s.ro, Praha	2 000	ledňák obrovský
Reality Jebavá s.ro., Chrudim	2 000	ledňák obrovský
Péтанque SK Jihlava	2 000	pásovec kulovitý
Jsem Královna s.ro.	2 000	želva tlustohrdlá
Jihlavská daňová společnost, s.ro.	1 000	gundi saharský
redakce magazínu Ježkovy oči, Jihlava	1 000	ježek ušatý
SK Jihlava - hokejbal	1 000	ježek ušatý
Matěj Mětl Velké Meziříčí WWW.FOTICIBEDYNKA.CZ	1 000	vakoveverka létavá

školy	částka	zvíře
žáci a učitelé 1. stupně, ZŠ a MŠ Luka nad Jihlavou	7 000	jeřáb mandžuský
žáci ZŠ Benešova, Třebíč	6 000	surikata
žáci ZŠ E. Rošického z. Jihlava	6 000	surikata
SRPDŠ při SpZŠ Chrudim, z.s.	5 000	krokodýl siamský
Děti z 8. MŠ Vysočánek, Žďár nad Sázavou	4 000	klokan horský
ZŠ Třemošnice, Třemošnice	4 000	rys ostrovid
druhý stupeň ZŠ Luka nad Jihlavou	3 447	klokan uru
1. A, ZŠ Pardubice – Studánka	3 100	fenek
Přírodovědný kroužek I, II ZŠ Ždírec nad Doubravou	3 000	lviček zlatý
ZŠ Leandra Čecha, Nové Město na Moravě	3 000	lviček zlatý
Základní škola Bobrová	3 000	vydra malá
1. B, ZŠ Pardubice – Studánka	2 100	velemýš oblačková
6. A ZŠ Štefánikova, Hradec Králové	2 000	kapybara
6. třída KZŠ NOE, Pardubice	2 000	kapybara
ZŠ a MŠ Bohuslava Reynka Lípa	2 000	klokan uru
Žlutá třída Dukovanská, Třebíč	2 000	klokan uru
Mateřská škola Býchory	2 000	lori mnohobarvý horský
děti ze ZŠ a MŠ Bohdalov	2 000	trnorep zdobený
1. C, ZŠ Pardubice – Studánka	2 000	výřeček malý
ZŠ a MŠ Štoky	2 000	výřeček malý
ZŠ a MŠ Bohuslava Reynka Lípa	2 000	želva tlustohrdlá
Rodiče a žáci ze ZŠ Únanov	1 200	vakoveverka létavá
Děti z 8. MŠ Vysočánek, Žďár nad Sázavou	1 000	bazilišek zelený
Školička Kamarád, Nové Veselí	1 000	ježek ušatý
ZŠ a MŠ Bohuslava Reynka Lípa	1 000	ježek ušatý
ZŠ a MŠ Štoky	1 000	ježek ušatý
ZŠ a MŠ Bohuslava Reynka Lípa	1 000	králík domácí
Mateřská škola Pokřikov	1 000	pralesnička azurová
ZŠ a MŠ Bohuslava Reynka Lípa	1 000	vakoveverka létavá

tapír jihoamerický (*Tapirus terrestris*)

jméno a příjmení	částka	zvíře
JUDr. Josef Novotný, Praha	30 000	tapír jihoamerický
JUDr. Eva Pelikánová, Praha	20 000	hyena žíhaná arabská
Martin a Jana Šrámkovi	20 000	levhart cejlonský
Jiří Čírtek PhDr., Praha	20 000	levhart perský
Valentýna, Jan a Julie Pejchalovi, Jihlava	20 000	panda červená
Ondřej Dubják, Jiřice	20 000	tygr sumaterský
Ibero NATURAL - krmivo pro psy inspirované iberskými vlky	15 000	vlk obecný iberský
MDDr. Dana Gurková, Jihlava	13 000	hrošík liberijský
Míla a Jiří Maláškoví, Velké Meziříčí	10 000	hrošík liberijský
Černí Markéta a Václav	10 000	panda červená
Tereza a Tomík Šediví, Jihlava	10 000	panda červená
Iva Novotná Čermáková	10 000	tuleň obecný
Radek Kučera, Souňov	10 000	vlk iberský
Martina Chlupová a Antonín Holík	6 000	kasuár přilbový
Ondřej Linek, Praha	6 000	marabu africký
manželé Vyoralovi, Jihlava	5 000	gueréza běloramenná
Lenka Wolfová, Velká Losenice	5 000	kočkodan Lowéúv
Lenka a Vláda Brožovi, Jihlava	5 000	krokodýl siamský
Valinka a Davídek Koubovi, Jihlava	5 000	kůň domácí - pony
Hrnčířovi a Jelínkovi, Pelhřimov	5 000	lenochod dvouprstý
Jitka Tazina Rybová, Praha Háje	5 000	lenochod dvouprstý
Lukáš Šimon	5 000	lenochod dvouprstý
Matěj Psota a Lenka Špidlenová, Třebíč	5 000	lenochod dvouprstý
Michaela Milová, Brno	5 000	lenochod dvouprstý
Pavčina Hovězáková, Jihlava	5 000	lenochod dvouprstý
Tereza Klabáčková a Martin Hnyk	5 000	lenochod dvouprstý
Manželé Řezáčovi	5 000	panda červená
Kateřina a Victoria Vandyaylo	5 000	plameňák růžový
Petra Dohnalová a Jarmil Gregor	5 000	plameňák růžový
Anežka Malá a Jenda Rott, Jihlava	4 000	alpaka
Hana Koutná, Třebíč	4 000	babirusa sulaweská
Ing. Dana Pokorná, Třešť	4 000	babirusa sulaweská
Lucie Milfajtová, Havlíčkův Brod	4 000	babirusa sulaweská
Ludmila Protivinská, Brno	4 000	babirusa sulaweská
Milena Zelená, Pelhřimov	4 000	babirusa sulaweská
Ondřej Mokry, Čelákovice	4 000	babirusa sulaweská
Páta a Happy, Karlovy Vary	4 000	babirusa sulaweská
Radka a Lubomír Houfkovi	4 000	guanako
Dalibor Křivánek, Kremnica, Slovensko	4 000	karakal
David Balvín a Lenka Hrubá, Bučovice	4 000	karakal
J+V Zichovi, Zruč nad Sázavou	4 000	karakal
Marek Sedláček z Velkého Meziříčí	4 000	karakal
Petra a Bohuslav Svobodovi, Mrákotín	4 000	karakal
Andrea Jelínková, Třešť	4 000	klokan horský
Kateřina Dubjáčková, Jiřice	4 000	klokan horský
Miroslav Oliva, Znojmo	4 000	klokan horský východní
Fischerovi, Praha	4 000	kočka arabská
Alena a Martin Povýšilovi	4 000	kočka bažinná
RNDr. Jana Knápková, Olomouc- Nemilany	4 000	kočka bažinná
Libor Přivětivý, Dačice	4 000	kočka divoká
Martina Kuncová	4 000	kočka divoká arabská
Kateřina Albertová, Slaný	4 000	kočka divoká evropská
Naděžda Marková, Třebíč	4 000	kočka divoká evropská
Jára a Vendulka Petřiví, Jihlava	4 000	kočka palawanská
Petr Janda, Praha	4 000	kočka palawanská
Marcela Bížová, Havlíčkův Brod	4 000	kočka pouštní

jméno a příjmení	částka	zvíře
Vojta a Vašek Boudovi, Praha - Kolovraty	4 000	kočka pouštní
Elen Svobodová, Brno	4 000	kočka pouštní
Radim a Monika Velcovi, Vranov	4 000	kočka pouštní arabská
Renfri Sicco	4 000	kočka pouštní arabská
Aleš Milfajt	4 000	lemur černý
Ladislav Dopita, Chrudim	4 000	lemur černý
Brabencovi, Pavlice	4 000	lemur kata
Dana a Láda Dopitovi, Chrudim	4 000	lemur kata
Rodina Kallova z Brna	4 000	lemur kata
Jolana Tuhá a Václav Bober, Přelouč	4 000	manul
Martina Švandová, Jihlava	4 000	manul
Renata Příbylová, Pardubice	4 000	manul
Soňa Vašková, Panenská Rozsídka	4 000	manul
Filip Cejnek, Pardubice	4 000	margay
Ivana Piptová	4 000	margay
Lenka Kubíčková, Pláčkov	4 000	margay
Olino, Terounek a Hutás	4 000	margay
Elen Svobodová, Brno	4 000	margay
Beatrice Bížová	4 000	pekari Wagnerův
Jana Skopalová, Čáslav	4 000	prase visajanské negroské
Michaela Franková a Matěj Dohnal	4 000	prase visajanské negroské
Milena Zelená, Pelhřimov	4 000	prase visajanské negroské
Eliška Čermáková, Kožlí u Ledče nad Sázavou	4 000	rys ostrovid
Roman Med, Rancířov	4 000	rys ostrovid karpatský
Aleš Milfajt	4 000	serval
Dagmar Žoudlíková, Jihlava	4 000	serval
Iva Roháčková, Nové Město na Moravě	4 000	serval
Jana a David Smejkalovi, Jihlava	4 000	serval
Radka Steinochrová	4 000	serval
Áňa a Kamča Volkovoy, Kukle	4 000	vari červený
Nathalie Hahn, Dettingen, Německo	3 905,39	rys ostrovid karpatský
Luboš Stručovský Strmilov	3 000	anakonda velká
Pavel Klobas, Telč	3 000	anakonda velká
Dana Milfajtová, Havlíčkův Brod	3 000	dikdik Kirkův
Karolína Cejnková, Pardubice	3 000	dikdik Kirkův
Natálie Kupská, Dolní Rožinka	3 000	dikdik Kirkův
Vítek a Barbora Šilhaví, Kostelec	3 000	dikdik Kirkův
Vojtěch Jelínek a Zuzana Procházková, Havlíčkův Brod	3 000	dikdik Kirkův
Honza a Markéta Rantířov	3 000	dikobraz srstnatonosý
Jonáš a Matěj Drápalovi, Jihlava	3 000	dikobraz srstnatonosý
Alena Pešková, Chotěboř	3 000	emu hnědý
Emu Pišová, Český Krumlov	3 000	emu hnědý
Mgr. Lucia Lešková Olivová, Dyjákovičky	3 000	emu hnědý
Andrea Moravcová, Humpolec	3 000	fenek
Filda, Jitka a Karel Nápravníkoví, Jihlava	3 000	fenek
Honzík Šutak, Mrákotín	3 000	fenek
Johana a Veronika Vodičkovy, Živanice	3 000	fenek
manželé Fišaroví, Jihlava	3 000	fenek
Míla Farkašová, ČR	3 000	fenek
Mondscheinovi, Oleška	3 000	fenek
MUDr. Martina Bártíková, Havlíčkův Brod	3 000	fenek
rodina Musilova, Jihlava	3 000	fenek
Bohumila Dubjáčková, Jiřice	3 000	chvostan bělolící
Martin a Jáchym Procházkovi, Pelhřimov	3 000	chvostan bělolící
Matěj Špaček, Třebíč	3 000	chvostan bělolící
Agáta Štastníková, Přibyslav	3 000	ježek ušatý

jméno a příjmení	částka	zvíře
Libor, Klára, Šimon Sobotkovi, Zhoř	3 000	komba Garnettova
Ivana Dvořáková, Třebíč	3 000	komba ušatá
PharmDr. Andrea Blažková, Jihlava	3 000	komba ušatá
Daniel Rous & Lucie Spiegelová, Praha	3 000	kosman stříbrný
Stelča, Pěta, Tomík a Honza Prislingerovi, Náchod	3 000	kosman stříbrný
Ivana Žišková a Libor Durčák	3 000	kosman zakrslý
Jiří Tomek, Jihlava	3 000	kosman zakrslý
Zdenka Kuřitková, Velké Meziříčí	3 000	kosman zakrslý
Ivana Bendová, Třebíč	3 000	leguán fidžijský
Kristýna Bendová, Třebíč	3 000	majna Rothschildova
Jan Seidler, Praha	3 000	nosál bělohubý
Martina a Kryštof a Tomáš Adamcovi, Barvy 15, Brno	3 000	nosál bělohubý
Radek Soška, Jihlava	3 000	nosál bělohubý
Zuzka Bouchnerová a Dan Matějka, Jihlava	3 000	nosál bělohubý
Jana Prachařová, Lhota	3 000	outloň malý
Miroslava Jurkasová, Měřín	3 000	ovíječ filipinský
Alča, Ludeček & Alenka, Dačice & Mexico City	3 000	pelikán bílý
Filip Roženský, Vasto	3 000	pelikán bílý
Bohumil Nechvátal	3 000	pes pralesní
Lenka Cahová, Lenka Procházková a Radek Dostálek, Třebíč	3 000	pes pralesní
Ludmila a Bohumil Beránkovi, Havlíčkův Brod	3 000	pes pralesní
Mgr. Mgr. Kateřina Hortová, Velké Meziříčí	3 000	pes pralesní
Miroslav Šuler, Přibyslavice	3 000	pes pralesní
Pavel a Nikola Hladíkovi	3 000	pes pralesní
Pavčina Hlavová	3 000	pes pralesní
Michal Homola, Třebíč	3 000	poletuška slovanská
Barbora Zikmundová, Havlíčkův Brod	3 000	surikata
Čermáci a Lukáčik, Věžnička, Chýně	3 000	surikata
Eliška Sopko a Tereška Sopko, Vídeň	3 000	surikata
Havlíčkoví, Radostín	3 000	surikata
Honza a Markéta Rantířov	3 000	surikata
Ing. Barbora Karlová	3 000	surikata
Iveta Adamcová, sever Čech	3 000	surikata
Jindřich Čech, Brno	3 000	surikata
Jitka Staňková, Žďár nad Sázavou	3 000	surikata
Klára a Martin Holíkovi, Pavlice	3 000	surikata
Marie Svobodová, Jihlava	3 000	surikata
Martina a Roman Jelínkovi, Třešť	3 000	surikata
Olga a Milan Hobzovi, Blížkovice	3 000	surikata
Petra Nová a Martin Nový, Veselý Žďár	3 000	surikata
Tomáš Herr, Havlíčkův Brod	3 000	surikata
Markéta Kuřitková, Velké Meziříčí	3 000	tamarín pinčí
Monika & Lukas On The road	3 000	tamarín pinčí
Petra Svobodová, Mrákočín	3 000	tamarín pinčí
Elen Svobodová, Brno	3 000	tamarín pinčí
Rodina Dvořáková, Svépravice	3 000	tamarín voustý
Klárka, Šimon, Lucie a Jiří Puskeilerovi	3 000	varan modrý
Eduard Kušner, Dora Konečná	3 000	vydra malá
Filda, Jitka a Karel Nápravnikovi, Jihlava	3 000	vydra malá
manželé Fišarovi, Jihlava	3 000	vydra malá
Martin Adamec a Monika Šariková, Jihlava	3 000	vydra malá
Mgr. Jana Sochorová, Nížkov	3 000	vydra malá
Pavla a Zdeněk Jeřábekovi	2 000	berneška havajská
Kristýna Bendová, Třebíč	2 000	dikobraz srstnatonosý
Jana Skopalová, Čáslav	2 000	flétnák australský
Vlasta Pávová, Jihlava	2 000	flétnák tasvánský

jméno a příjmení	částka	zvíře
Mgr. Jan Hrdina, Žďár nad Sázavou	2 000	gundi saharský
Mgr. Michaela Sopko, Batelov	2 000	gundi saharský
Pěta, Vašík a Mikuláš Texlovi, Znojmo	2 000	gundi saharský
Marek Schmied, Jihlava	2 000	hroznýš Dumérilův
Marek Schmied, Jihlava	2 000	hroznýš madagaskarský
Lukáš Páv, Praha	2 000	hroznýš psohlavý východní
Marek Schmied, Jihlava	2 000	hroznýšovec jamajský
Jan Martinovský, Karlov	2 000	hroznýšovec kubánský
Alena a Milan z Bojníc, Slovensko	2 000	husa kuří
Vojtěch, Vendula a Veronika Vašáková	2 000	chameleon pardálí
Mgr. Jitka Lichtenbergová, Hruškové Dvory	2 000	ibis rudý
Stodulkovi, Vídeň	2 000	ježek ušatý
Vavřkovi, Brno	2 000	ježek ušatý
Evržen Zámek	2 000	kaloň rodriguezský
Jana a David Smejkalovi, Jihlava	2 000	kaloň rodriguezský
Zuzka Vrchotová, Praha	2 000	kaloň rodriguezský
Bencovi, Kozárov	2 000	kapybara
Čeněk Cukr, Bečváry	2 000	kapybara
David Depta, Ostrava	2 000	kapybara
Dominika Kovaříková, Luka nad Jihlavou	2 000	kapybara
Filip Skořepa, Praha 6	2 000	kapybara
Jan Vltavský a Pavčina Koubková, Jihlava	2 000	kapybara
Karel „Refy“ Marek a Bára „Zayaris“ Lundáková	2 000	kapybara
Kryštof Chmelík, Praha	2 000	kapybara
Magdalena Šimrova	2 000	kapybara
Matěj Neoral, Mohelnice	2 000	kapybara
MVDr. Zdeněk Kolář, Krnov	2 000	kapybara
Ondřej Stehno, Praha 8	2 000	kapybara
Pavla Stráníková, Brno	2 000	kapybara
Sára Smejkalová, Třebíč	2 000	kapybara
Šimon Benáček, Prstice	2 000	kapybara
Šimon Dvořák, Poděbrady	2 000	kapybara
Teodor Voneš, Třeboň	2 000	kapybara
Tomáš Taliga, Miroslav	2 000	kapybara
Vladimír Procházka, Brno	2 000	kapybara
Hana a Šimonka Procházkovy, Kamenice	2 000	klokán uru
Káta a Daneček Votavovi a Leontýnka, Katka a Roman Kružíkovi, Brtnice	2 000	klokán uru
Linda Pechánková	2 000	klokán uru
Michal Zelenský a Michal Trojan	2 000	klokán uru
Tobiáš Hrubý, Jihlava	2 000	klokán uru
Zuzana a Martin Hudíkovi, Chotěboř	2 000	klokán uru
Ing. Vávrová J., Mostišťe	2 000	klokánek králíkovitý Ogilbyův
Andrea Kozaková, Milan Rohony	2 000	klokánek krysí
Jan Vltavský a Pavčina Koubková, Jihlava	2 000	klokánek krysí
Terka a Kuřa, Černovice u Tábora	2 000	koza domácí - kamerunská
Daneček a Tadeášek Krausovi, Jihlava	2 000	koza domácí - kamerunská
Janičkoví, Jihlava	2 000	koza domácí - kamerunská
Kristýna Bendová, Třebíč	2 000	krajta hnědohlavá
Martina Morávková, Plzeň	2 000	krajta hnědohlavá
Iva Tunová, Brtnice	2 000	králík domácí
rodina Mašterova, Dolní Vilémovice	2 000	křeček velký
Pavla Glacová a Petr Závodský, Lukavec	2 000	kuskus novoguinejský
Cihlářovi, Týnec nad Labem	2 000	kuskus pozemní novoguinejský
Dominika a Radek Babičkoví, Tišnov	2 000	kuskus pozemní novoguinejský
Ellinka a Ondra Ottovi, Chudíř	2 000	kusu liščí

jméno a příjmení	částka	zvíře
Jan Korous a Jana Lattonová, Praha	2 000	kusu liščí
Jan Voříšek, Hradec Králové	2 000	kusu liščí
Hana Houdová, Kynšperk nad Ohří	2 000	labuť černá
Jana Labutová, Sněžník	2 000	labuť černá
Hana Houdová, Kynšperk nad Ohří	2 000	ledňák obrovský
Jindřiška Dejmková, Pelhřimov	2 000	ledňák obrovský
Jitka Cricová, Třebíč	2 000	ledňák obrovský
rodina Vítkova, Dačice	2 000	ledňák obrovský
Anička a Štěpán Martínkovi z Rokytnice nad Jizerou	2 000	lori horský
Barbora Sidorová, Zbuzany u Prahy	2 000	lori horský
Nina Vranková, Jihlava	2 000	lori horský
Vojta Lang ze Lhoty-Vlasenice	2 000	osinák africký
Vojtěch, Vendula a Veronika Vašáková	2 000	outloň malý
Dana Fialová, Jihlava	2 000	ovce domácí valašská
Petra Vodičková, Petrovice	2 000	ovce domácí valašská
Rozárka a Miša Medonosovi	2 000	ovce domácí valašská
Daniela Křížová (Danika), Dobšice	2 000	pásovec kulovitý
Gabriela „HR Queen“ Smutná - Plzeň	2 000	pásovec kulovitý
Lucie Pertlová	2 000	pásovec kulovitý
Martin Havel, Lípa	2 000	pásovec kulovitý
Milena Zelená, Pelhřimov	2 000	pásovec kulovitý
Petr Pilný a Alena Pilná, Pardubice	2 000	pižmovka ostruhatá
Helena Houzarová, Třebíč	2 000	seriema rudozobá
Marek Schmied, Jihlava	2 000	užovka červenohlavá
Daniel a Zuzana Konřovi, Polnička	2 000	vakoveverka létavá
Daniel Tomek, Jeníkov	2 000	varan modrý
Adélka Herrová, Havlíčkův Brod	2 000	velemys obláčková
Hana Doskočilová, Studénky u Jihlavy	2 000	velemys obláčková
Adélka Slámová, Žďár nad Sázavou	2 000	výřeček malý
Lucinka a Daneček Smolovi	2 000	výřeček malý
Michal Vrábel, Jihlava	2 000	výřeček malý
Olga Kopáčová, Praha	2 000	výřeček malý
Petr Kolář, Jihlava	2 000	výřeček malý
Referentky Centra spisové a archivní služby, Jihlava	2 000	výřeček malý
Jana Čemusová, Praha	2 000	želva tlustohrdlá
Marcela Bršlicová, Znojmo	1 500	pralesnička batiková
Lenka Sarah Pertlova	1 000	aratinga sluneční
manželé Vyoralovi, Jihlava	1 000	aratinga sluneční
Matěj a Šimon Rapouchovi	1 000	aratinga sluneční
Pepa Štědří, Ždírec nad Doubravou	1 000	aratinga sluneční
Vítek Petřík, Termesivý	1 000	aratinga sluneční
Bc. Stanislav Paul	1 000	bazilišek zelený
Jarda a Verča Petřiví, Jihlava	1 000	bazilišek zelený
Kristina Cahová, Dobronín	1 000	bazilišek zelený
Petra Březinová, Ledec nad Sázavou	1 000	bazilišek zelený
Přemysl Hrubý, Jihlava	1 000	bazilišek zelený
Tomášek Chovanec, Třebíč	1 000	bazilišek zelený
Jakub Staněk, Střítež	1 000	bodlín Telfairův
Eliška, Anežka, Dana a Stanislav Dvořákoví, Jihlava	1 000	bodlín Telfairův
Jarka a Jirka Ježkovi, Praha- Kladno	1 000	bodlín Telfairův
Jarka Blažková, Kostelec nad Orlicí	1 000	bodlín Telfairův
Milan Richter, Kostelec nad Orlicí	1 000	bodlín Telfairův
Petr Křčál, Žďár nad Sázavou	1 000	bodlín Telfairův
Marek Matys, Třebíč	1 000	čírka skořicová
Oravcovi, Třebíče	1 000	felzuma Standingova
Jakub Hrubý, Jihlava	1 000	gekon obrovský

jméno a příjmení	částka	zvíře
Adéla Štěpánová z Vlašimi	1 000	gundi saharský
Alenka Šutaková, Mrákotín	1 000	gundi saharský
Andrea Jelínková, Třešť	1 000	gundi saharský
David a Katka Prokešovi, Třebíč	1 000	gundi saharský
Filda, Jitka a Karel Nápravníkoví, Jihlava	1 000	gundi saharský
Jana Navrátilová, Římov Vísky	1 000	gundi saharský
Klára Krmelová	1 000	gundi saharský
PharmDr. Miloslav Vrzal, Brtnice	1 000	gundi saharský
Tereza Růžičková	1 000	gundi saharský
Jan Stránil, Brno	1 000	holub domácí
Naděžda Mertová, Třebíč	1 000	holub domácí
Vlastimil Bednář, Svitavy	1 000	holub domácí
Mgr. Miloš Bambula, Jihlava	1 000	husa velká
Olga Kopáčová, Praha	1 000	husice egyptská
Tomáš Burda, Čáslav	1 000	husice magelánská
Olga Kopáčová, Praha	1 000	husice magelánská
Andrea Jelínková, Třešť	1 000	jezek ušatý
Eliška, Anežka, Dana a Stanislav Dvořákoví, Jihlava	1 000	jezek ušatý
Hana Sošková, Jihlava	1 000	jezek ušatý
Ilona Dinnebierová a David Pech	1 000	jezek ušatý
Jana Martinů, Třebíč	1 000	jezek ušatý
Jára a Vendulka Petřiví, Jihlava	1 000	jezek ušatý
Johanka, Jiří a Barbora Hruškoví, Kralice nad Oslavou	1 000	jezek ušatý
Kateřina Janáková, Slavonice	1 000	jezek ušatý
Lucie Karasová, Chotěboř	1 000	jezek ušatý
Lucie Paulová	1 000	jezek ušatý
Marie Jelenová, Havlíčkův Brod	1 000	jezek ušatý
Matěj + Veronika Pavlatovi	1 000	jezek ušatý
Miroslav a Blanka Ježkovi, Nepomuky	1 000	jezek ušatý
Tereza Karlová, Kuklík	1 000	jezek ušatý
Jiří a Alena Novákoví, Mělník	1 000	kachnička šedoboká
Kateřina Mitasová, Studená	1 000	kachnička šedoboká
Nela Pivokonská, Pardubice	1 000	kachnička šedoboká
Tereza Štěpánová z Vlašimi	1 000	kachnička šedoboká
Naděžda Marková, Třebíč	1 000	kančík citronový
Ondra Pivokonský, Pardubice	1 000	kančík citronový
Dana Ryšavá, Jihlava	1 000	korálovka šedá
rodina Kašíkova a Svobodova	1 000	korálovka sinalojská
Rodina Volavkova, Jihlava	1 000	korálovka šedá
Kamila a Luboš, Žďár nad Sázavou	1 000	králík domácí
Kristýna Fialová, Jihlava	1 000	králík domácí
Martina Dinnebierová, Jihlava	1 000	králík domácí
Štěpán Dvořák, Nové Město na Moravě	1 000	králík domácí
Zuzana Matulová, Leoš Janíček, Tasovice (Znojmo)	1 000	králík domácí
Milan Kohoutek, Živanice	1 000	kur domácí
Pavlatovi	1 000	latam vlašťovčí
Bc. Lukáš Tvrz, Jihlava	1 000	moko skalní
Darja a Martin Petřů, Mníšek pod Brdy	1 000	moko skalní
Mgr. Eva Hortová, Velké Meziříčí	1 000	moko skalní
PharmDr. Miloslav Vrzal, Brtnice	1 000	moko skalní
Veronika a Petr Novotní, Havlíčkův Brod	1 000	moko skalní
Daniela a Beáta Zemanovy, Jihlava	1 000	mořče divoké
Jana Dvořáková, Okříšky	1 000	mořče divoké
Kateřina Šťastná, Třebíč	1 000	mořče divoké
Soňa Pausarová, Jihlava	1 000	mořče divoké
Tobiáš, Sebastián a Sofie Mátlovi, Luka nad Jihlavou	1 000	mořče divoké

jméno a příjmení	částka	zvíře
Filda, Jitka a Karel Nápravníkovi, Jihlava	1 000	morče domácí- cuy
Katerina Čali	1 000	morče domácí- cuy
Vilém Antoš, Praha	1 000	morče domácí- cuy
Jakub Pospíšil, Kluky	1 000	myš bobří
Leni Miška Hajšmanová, Okrouhlice	1 000	myš bobří
Matěj Bouček	1 000	myš bobří
Vymazalovi, Třebíč	1 000	myš bobří
Emil Dočekal	1 000	neoféma modrohlavá
Jana a Milan Kopicovi, Světlá nad Sázavou	1 000	neoféma modrohlavá
Julie Paulová	1 000	orlicie bornejská
3.50 (AH)PPT od Zlína	1 000	pagekon řasnatý
Anežka, Pěta, Martínek a Kubík Paulíčkoví	1 000	papoušek vlnkovaný
Dočekalovi, Dukovany	1 000	papoušek vlnkovaný
Ilona Dinnebierová a David Pech	1 000	papoušek vlnkovaný
Kryštof Dvořák, Nové Město na Moravě	1 000	papoušek vlnkovaný
Markétka Páková, Praha	1 000	papoušek vlnkovaný
Marta Teplá, Jihlava	1 000	papoušek vlnkovaný
Matěj Bros, Petrovice	1 000	papoušek vlnkovaný
Lojza Vochmelka, Praha	1 000	perlička domácí
Jan Macháček	1 000	piaraktus plodožravý
Naděžda Marková, Třebíč	1 000	piaraktus plodožravý
Eliška Langová ze Lhoty-Vlasic	1 000	poletuška slovanská
Simona Mihóková, Třebíč	1 000	poletuška slovanská
Andrea Vyskočilová, Brno	1 000	pralesnička azurová
Eliška Hladíková Velké Meziříčí	1 000	pralesnička azurová
Karolína Uhlířová, Sedlejev	1 000	pralesnička azurová
Klára Dvořáková	1 000	pralesnička azurová
Kristýna Bendová, Třebíč	1 000	pralesnička azurová
Anna Miřátská a Pavel Kváč	1 000	pralesnička barvířská
H. a M. Machalovi, Horní Cerekev	1 000	pralesnička barvířská
Klára Uhlířová, Sedlejev	1 000	pralesnička batiková
Lenka Jonášová, Znojmo	1 000	pralesnička batiková
Míla Farkašová, ČR	1 000	pralesnička batiková
Žofie a Ondřej Habrovi, Jihlava	1 000	pralesnička batiková
Mikuláš Kupský, Dolní Rožínka	1 000	pralesnička harlekýn
Petr Urban, Třebíč	1 000	pralesnička strašná
Marika a Jiří Zdražilovi, Třebíč	1 000	rohatka Cranwellova
Milena Zelená, Pelhřimov	1 000	ropucha obrovská
Ekaterina Monakhova, Karlovy Vary	1 000	rosnička včelí
Lenka Fabešová, Dačice	1 000	rosnička včelí
Marek Páral, Eliška Faltová, Žďár nad Sázavou	1 000	rosnička včelí
Ivana Bendová, Třebíč	1 000	scink ostnitý
Petr Urban, Třebíč	1 000	scink tanimbarský
Alena Brabcová, Žďáru nad Sázavou	1 000	trnorep zdobený
Klárka, Šimon, Lucie a Jiří Puskeilerovi	1 000	užovka červená
Maty Petřík, Termesivy	1 000	užovka červená
rodina Kašíkova a Pavlíčkova	1 000	užovka červená
Barbora, Jiří a Johana Hruškoví, Kralice nad Oslavou	1 000	vakoveverka létavá
Blanka Ondráčková, Hodice	1 000	vakoveverka létavá
Evča Čurdová, Dolní Němčice, Dačice	1 000	vakoveverka létavá
Hana Tauschová, Batelov	1 000	vakoveverka létavá
Ing. Tereza Obrdlíková, Jihlava	1 000	vakoveverka létavá
Jakub Zeržánek, Žďár nad Sázavou 2	1 000	vakoveverka létavá
Jana Švecová, Přibyslav	1 000	vakoveverka létavá
Jiří Mahdal a Anna Vacková, Údolíčko	1 000	vakoveverka létavá
Klára Dvořáková	1 000	vakoveverka létavá

jméno a příjmení	částka	zvíře
Lenka Paulová	1 000	vakoveverka létavá
Magdaléna Křížová(Majda), Dobšice	1 000	vakoveverka létavá
manželé Horákové, Humpolec	1 000	vakoveverka létavá
Marek Zavadil, Lísek	1 000	vakoveverka létavá
Naďa a František, Jihlava	1 000	vakoveverka létavá
Ondřej Havlík, Vacenovice	1 000	vakoveverka létavá
PharmDr. Miloslav Vrzal, Brtnice	1 000	vakoveverka létavá
Rodina Fidlerova, Třebíč	1 000	vakoveverka létavá
rodina Konupkova, Štoly	1 000	vakoveverka létavá
Tatiana a Petr, Písek	1 000	vakoveverka létavá
Tereza Karlová, Kuklík	1 000	vakoveverka létavá
Vojtěšek Kunkela, Jihlava	1 000	vakoveverka létavá
Z+ K+ E+ M z Dačic	1 000	vakoveverka létavá
Janíkovi, Třebíč	1 000	varan modrý
Jana Hradecká, Jihlava	1 000	varan timorský
Paterovi, Zruč nad Sázavou	1 000	želva tlustohrdlá
Pavel Vondrák, Vyskytná nad Jihlavou	500	veleštír Petersův

kapybara

Firma Palm vyrábí zdarma adopční cedulky k expozicím.

MARKETING V ROCE 2023

MARKETING IN 2023

Rok 2023 uběhl velice rychle a na marketingovém oddělení máme pocit, že doslova šel sprintem. Je to proto, že jsme po celý rok měli napilno a věnovali jsme se nejen každoročním aktivitám, ale navíc jsme vymýšleli pořád nové věci.

Mezi naše evergreeny patří instalace jmenovek, jejich výměna a aktualizace. Musíme reagovat na přesuny zvířat, nebo na nově příchozí druhy. K tomu postupně obnovujeme panely v zoo, jelikož mnoho z nich je už hodně zastaralých. Mezi takové patřil třeba panel CITES, který se nacházel vedle Asijského pavilonu. Tématiku CITES jsme zachovali, ale v novější podobě a využili jsme k tomu panely, které vyrobila Agentura ochrany přírody a krajiny. Rázem tak dostaly nový, atraktivní vzhled.

Atraktivní jsou i nové i automaty na pamětní mince. Jednak nám dodavatel mincí vyměnil automaty za novější a modernější, navíc na nich máme vlastní potisk, který ladí s celkovým vizuálem zoo. Nového polepu se dočkala i prodejna suvenýrů u Pavilonu šelem, kterou nově spravuje zoologická zahrada. A aby toho nebylo málo, zrealizovali jsme grafické zpracování pro polep nového vozidla, které je součástí vozového parku. Pro návštěvníky jsme instalovali i dvě nové nástěnky u vstupu do zoo, kde najdou informace o chystaných akcích a aktuálním dění v zoo.

Novinkou je fotokoutek u lemuru, kde si návštěvníci mohou udělat fotku s našim lemurem. Tato fotka může sloužit jako vzpomínka na návštěvu zoo, nebo z ní může být hezký pozdrav, jak avizuje i samotný lemur ve fotokoutku. Lemur má však větší přesah – souvisí s nově navázanou spoluprací se Cityparkem Jihlava. Ti si vybrali za své adoptivní zvíře právě lemura, kterého nově najdete i v nákupním centru, schovává se se vzkazem ve foodcourtu. Navíc jsme do Cityparku instalovali dvě velké reklamy – jednu u hlavního vstupu a jednu u vchodu na parkoviště, kde naše zvířata zvou na návštěvu zoo. Kromě lemura ale najdete v Cityparku i klokana, toho si adoptovala Bageterie Boulevard, se kterou jsme také navázali větší spolupráci.

Dlouhodobě spolupracujeme i s pelhřimovským Muzeem rekordů a kuriozit, kde letos přibyl Rocco – rekordní krokodýl čelnatý, který žije u nás v zoo. Radost máme i z toho, že 22. základna vrtulníkového letectva z Náměstě nad Oslavou již několik let adoptuje naše zvířata a každý rok se na ně přijdou i podívat a projdou si zahradu. Nově chodíme do Cinestaru Jihlava, kde se účastníme dětských dnů a prezentujeme malým nadšencům fascinující svět zvířat.

Spravujeme také e-shop, který je plný nejen zajímavých suvenýrů, ale také úžasných zážitkových programů. Můžete si u nás zakoupit nezapomenutelné zážitky, jako je krmení zvířat nebo speciální prohlídky zoo. Navíc nabízíme i možnost adopce zvířat, takže můžete podpořit svého oblíbeného zvířecího kamaráda a stát se jeho adoptivním rodičem.

Důležitou součástí naší práce je natáčení videí a fotografování, které nám umožňují přiblížit krásy naší zoo široké veřejnosti. Vytváříme videa, která zachycují nejen každodenní život zvířat, ale také speciální události a zákulisí naší práce. Fotografie zase pomáhají zachytit jedinečné okamžiky a atmosféru zoo, které sdílíme na našich sociálních sítích a webových stránkách. Díky těmto vizuálním materiálům můžeme lépe komunikovat s našimi návštěvníky a fanoušky, a přinášet jim tak kousek zoo přímo do jejich domovů. Letos jsme se pustili i do krátkých videí „reels“, kde zveme na akce, představujeme nové suvenýry a mnoho dalšího. A že je marketing doopravdy různorodý dokazuje i to, že fotíme zvířata nejen na propagační účely, ale i pro naše zoology a chovatele, když je potřebují vyfotit tak, aby je mohli rozeznávat nebo registrovat. Tak se nám stává, že v kanceláři fotíme hady, ještěrky a další drobné živočichy.

V průběhu roku se v naší zoo dějí různé akce! Společně s Horáckým divadlem jsme se opět ponořili do dobrodružství z Knihy džunglí. Škola Trivis opět u nás měla běh se stanovištěm s úkolem v zoo. Areálem zoo proběhly také Světlušky v rámci projektu na podporu nevidomých.

Mgr. Simona Kubičková
vedoucí marketingového oddělení
Head of Marketing Dpt.

Běh pro zoo

komentované krmení

22. základna vrtulníkového letectva z Náměstě nad Oslavou

Firma Nikon nám zpestřila den fotokurzem, který přilákal spoustu nadšených fotografů. Studenti Střední umělecké školy grafické v Jihlavě kouzlili z lipových kmenů nádherné zvířecí sochy.

Celý rok jsme uzavřeli akcí Živý Betlém, se kterou nám pomohli herci z Horáckého divadla. I přes trochu kalamitní podmínky (napadlo víc jak metr sněhu) dorazila nejen Marie, Josef a Tři králové, ale také mnoho návštěvníků, kteří přišli nasát předvánoční atmosféru do zoo.

Během letních měsíců se pracovníci marketingu věnovali komentovaným krmením zvířat a prohlídkám v zoo. Tyto akce probíhaly denně v červenci a srpnu a byly velmi oblíbené mezi návštěvníky. Kromě toho jsme se účastnili také různých veletrhů cestovního ruchu a dalších akcí mimo zoo. Jak jsem psala v úvodu, pořád se u nás něco děje.

Chtěla bych poděkovat všem pracovníkům marketingu i kolegům z ostatních oddělení za jejich vynikající spolupráci a nasazení. Vaše úsilí je opravdu velice ceněno. Všem patří velké díky!

reklamní banner u Cityparku

nové polepy automatů na pamětní mince

Živý Betlém v podání herců z HDJ

Fotokurz Nikon

Kniha džunglí v podání herců z HDJ

veletrh cestovního ruchu Brno

SUMMARY

2023 was a year of dash for our marketing department. Throughout the year we were active in doing our daily business while constantly coming up with new ideas. Our standard activities include updating species signage and renovating outdated information panels in the zoo. One of the important steps was the update of the CITES panel next to the Asian House, which got a new and attractive look thanks to the collaboration with the Nature and Landscape Conservation Agency. The introduction of brand new vending machines to sell commemorative coins – designed by the zoo – brought another innovation. The merchandise shop near the Carnivore House was redesigned with new printed self-adhesive films applied; the vehicle fleet also got a new graphic design. To enhance visitor information, we installed new bulletin boards at the zoo entrances.

More updates involve a photographer point situated near the lemur section and a project of cooperation with Citypark Jihlava. The lemur was 'adopted' by Citypark and appears in their ads. The collaboration with Bageterie Boulevard also brought a kangaroo to Citypark. We also collaborated with the Museum of Records and Curiosities, which welcomed a record-breaking crocodile living in our zoo. We also participated in events such as children's days at Cinestar Jihlava, created content for the zoo's online store and focused on taking videos and photography to promote the zoo's animals and events. Various events during the year, such as the Jungle Book performance – a collaboration with the theatre of Horácké divadlo – added diversity to our activities. We thank all the marketing staff and other departments for their collaboration and commitment.

SPOLUPRÁCE SE SDĚLOVACÍMI PROSTŘEDKY COOPERATION WITH THE MEDIA

Mgr. Simona Kubičková
vedoucí marketingového oddělení
Head of Marketing Dpt.

Rok 2023 byl z pohledu spolupráce s médii velice úspěšný! Kromě klasických tiskových zpráv, ve kterých jsme sdělovali informace o připravovaných akcích, narození mláďat nebo transportech zvířat, jsme začali posílat i krátké noticky ze zoo. Tento způsob se nám velice osvědčil a odrazilo se to v množství informací, které proběhly o naší zoo v médiích. Jako členové Unie Českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZOO) jsme také spojili síly a společně zaslali pár tiskových zpráv. Největší ohlas jsme měli samozřejmě na domácí půdě, tedy na Vysočině, ale naše zvířata se objevila i v celostátních médiích. O našich úspěších a aktivitách se psalo a mluvilo nejen ve specializovaných časopisech a regionálních novinách, ale také na online portálech a v televizních a rozhlasových reportážích.

Ale naše spolupráce s médii nekončí pouze u pasivního zasílání informací. Jsme aktivními účastníky mediálního dění a využíváme různé formáty a platformy k dosažení našich cílů. Spolupracujeme na natáčení televizních pořadů, kde nejen představujeme naše zvířata, ale také diskutujeme o otázkách ochrany přírody a biodiverzity. Naše rozhlasová vystoupení nejsou jen suchými informacemi, ale živými diskuzemi a interakcí s moderátorem.

Zvláštní pozornost věnujeme naší účasti v nedělním pořadu „Pojďte s námi do zoo“ na Českém rozhlasu Vysočina. Tento populární pořad nás propojuje s posluchači každou neděli a umožňuje nám přiblížit kouzlo naší zoo prostřednictvím rozhovorů, reportáží a zvukových zážitků.

Mimo to jsme měli také živé vstupy do Hitrádia Vysočina. Jednou jsme hostili vysílání přímo v naší zoo, aby posluchači mohli zažít atmosféru mezi zvířaty, a podruhé jsme se vydali do srdce města.

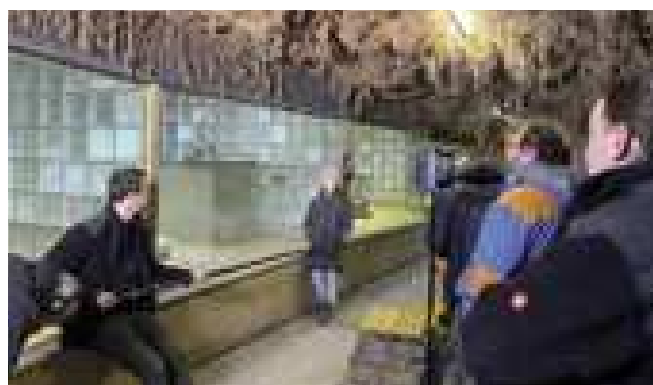
Ve spolupráci s médii jsme se často objevovali v MF Dnes, Deník, Jihlavské listy, Právo, Jihlavská Drbna, Česká tisková kancelář, tisková oddělení Statutárního města Jihlava a Kraje Vysočina. Velkými partnery jsou pro nás TV Nova, Česká televize a CNN Prima. Navíc jsme spolupracovali s Českou televizí Brno na pořadech pro ČT :D jako je Terčín zvířecí svět.

Nezapomínáme ani na naše sociální sítě, kde na Facebooku jsme měli 30 tisíc sledujících a na Instagramu 9 000 fanoušků. Nejvíce naše sledující na Facebooku zaujala informace o novém samci babirusy, dosah tohoto příspěvku byl více jak 185 tisíc, na Instagramu byl nejvíce sledovaný odchod tygřice Surye do nového domova.

Na závěr bych chtěla vyjádřit vděk všem skvělým kolegům ze zoo, zejména našim chovatelům, za jejich velkou pomoc, rady a trpělivost. Spolupráce s médii je pro nás neocenitelná, protože nám umožňuje dostat se blíže k našim návštěvníkům a sdílet s nimi krásy naší zoo. Děkujeme všem médiím za jejich podporu a těšíme se na další vzrušující projekty v nadcházejícím roce!

SUMMARY

2023 was a very successful year for the zoo's cooperation with the media. In addition to standard press releases, we started mailing brief updates from the zoo, which proved to be an effective way to spread the word about our activities. We joined forces with UCSZOO and issued several press releases. Our successes have been the most acclaimed both in the Vysočina Region and in the national media. In addition to print media, we also appeared on television and radio to present our work and discuss conservation. Our collaboration with the media did not end in just passively mailing information; we were actively involved in various media events and projects. Finally, we would like to thank all our amazing colleagues from the zoo for their help and all the media for their support and interest in our zoo. We are excited about the opportunity to share the wonders of our zoo and look forward to working together again in the future.

OCHRANNOU RUKU NAD MALÝMI ALIGÁTORY PŘEVZAL HEREC A REŽISÉR JIŘÍ HAVELKA ACTOR AND DIRECTOR JIŘÍ HAVELKA SPONSORS SMALL ALLIGATORS

Mgr. Simona Kubičková
vedoucí marketingového oddělení
Head of Marketing Dpt.

V loňském roce oznámila Zoo Jihlava úspěch světového významu. V expozici se vyklubala čtveřice aligátorů čínských. O důležitosti tohoto odchovu jsme informovali média záhy potom, co se aligátoři vylíhli. Protože se jedná o kriticky ohrožený druh, snaží se jihlavská zoo dostat do širokého povědomí důležitost ochrany tohoto druhu. Proto jsme se rozhodli, že naši aligátoři potřebují svého patrona. Stal se jím herec a režisér Jiří Havelka.

„Jsme velice rádi, že si pan Havelka našel čas a navštívil nás,“ řekl úvodem ředitel zoo Jan Vašák. „Vše proběhlo v zázemí Tropického pavilonu, kde se malí aligátoři nacházejí,“ vysvětlil. Návštěvníci je nemohou vidět, a to z důvodu, že aligátoři potřebují co nejvíce klidu. Jedná se o světový úspěch a všechna čtyři mláďata jsou pro nás velice cenná. Jiří Havelka tak měl jedinečnou příležitost navštívit chovatelské zázemí a s malými aligátory se seznámit. Chovatelka Lubomíra Ševčíková mu představila jak mláďata, tak rodičovský pár. Nový patron pak pod jejím odborným dohledem aligátory změřil a zvážil. Dokonce je od sebe dokázal i rozeznat díky archům s údaji a fotkami jednotlivých mláďat. „To je Monták, to poznám!“, řekl s úsměvem na dotaz, jestli ví, kterého z aligátorů právě zvážil. „Vždycky, když jsem jako malej kluk chodil do jihlavské zoo, přál jsem si vstoupit do těch utajených dveří, do těch prostorů, které jsou někde za tím vším. Tam, kam se nesmí, protože my návštěvníci jsme tady proto, abychom pozorovali zvířata a chodili po určených trasách. A teď se mi to díky naprosto jedinečnému, až aligátorsky a gladiátorsky jedinečnému úspěchu jihlavské zoo, podařilo. Otevřely se mi skryté dveře a já mohl vejít do útrob zoologické zahrady. A za to všechno mohou aligátoři. Jsem nadšený patron!“, přiznal Havelka.

Nakonec přijal z rukou ředitele zoo certifikát o patronátu a symbolického plyšového aligátora. Jsme moc vděční, že Jiří Havelka rozšířil řady našich patronů. Jeho přízně si vážíme i o to více, že se jedná o rodáka z Jihlavy. Spojitost s naší zoo je proto více než příhodná. Patronát je symbolické gesto, kdy patron převzme ochrannou ruku nad daným druhem. Cílem je upozornit na zranitelnost druhu, důležitost jeho ochrany a zvýšení povědomí o úloze zoologických zahrad na poli ochrany světové biodiverzity.

SUMMARY

Last year, Jihlava Zoo announced a world-class achievement: A quartet of Chinese alligators hatched in the species' exhibit. We informed the media about the importance of this soon after that took place. As this is a critically endangered species, the zoo is seeking to raise awareness of the importance of this alligator's conservation. That was why we decided that our alligators needed a benefactor. Actor and film director Jiří Havelka became the person. Everything took place behind the scenes at the Tropical House where the little alligators stayed. This gave Jiří Havelka a unique opportunity to visit the breeding facility and become acquainted with the young creatures. "Every time I visited Jihlava Zoo as a little boy, I always wished I could enter those 'secret doors', those spaces that are somewhere behind everything. Spaces where you are not allowed to go because we visitors are here to watch animals and avoid walking where not designated. And now, thanks to the absolutely unique, almost alligator-gladiator-like success of the zoo, I have succeeded. The hidden door opened and I was allowed to enter the insides of the zoo. And it's all thanks to the alligators. I am an enthusiastic patron!", Havelka admitted. Before the event ended, Havelka received a benefactor certificate and a symbolic plush alligator toy from the hands of the Zoo Director. We are very grateful that Jiří Havelka has joined the ranks of our benefactors. We appreciate his favour all the more because he is a native of Jihlava meaning that his connection with our zoo is more than appropriate. Being a benefactor is about making a symbolic act of the individual taking a protective hand over the species. The aim is to highlight the species' vulnerability and the importance of its protection as well as to raise awareness of the role of zoos in the field of global biodiversity conservation.

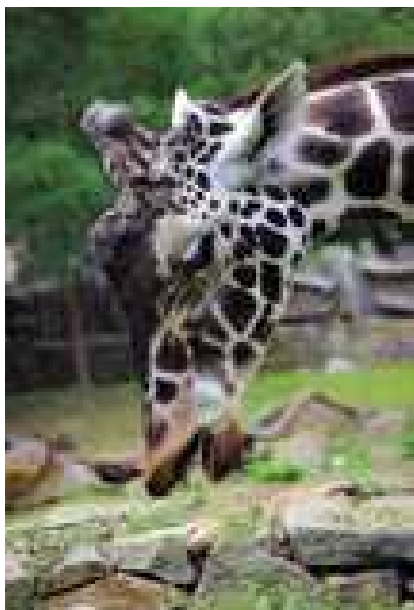
Jiří Havelka pomáhá při kontrole aligátorů

převzetí patronátu od ředitele Jana Vašáka

FOTOSOUTĚŽ „NEBE V TLAMĚ“ PHOTOGRAPHER COMPETITION “SKY IN THE MOUTH”

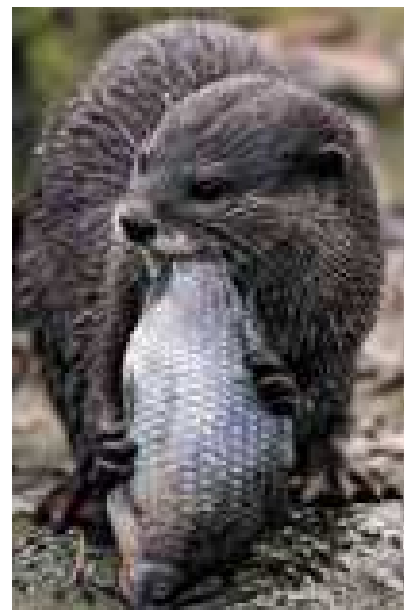
Mgr. Simona Kubičková
vedoucí marketingového oddělení
Head of Marketing Dpt.

Adéla Kuprová

Simona Činčalová

Jaroslav Džubák

Po roce Zoo Jihlava uspořádala opět fotosoutěž, která byla zaměřena na zvířata z naší zoo. Cílem bylo vyfotit zvířata v Zoo Jihlava a snímek musel souviset s tématem fotosoutěže. Do soutěže se mohli zapojit profesionálové i amatéři, podmínkou bylo pouze, aby fotka byla pořízená v naší zoo a každý soutěžící mohl zaslat pouze jednu fotku. Soutěžilo se o zajímavé ceny ze Zoo Jihlava a od partnera soutěže firmy Nikon.

Do naší fotosoutěže nám přišlo celkem 86 fotografií, které splnily podmínky soutěže. Soutěžilo se ve 3 kategoriích, kde v každé odborná porota ve složení Filip Barták, Martin Hanzal a Daniela Oberreiterová vybrala 10 nejlepších. Výběr jsme zveřejnili na Facebooku Zoo Jihlava, kde hlasováním (like) zvolili fanoušci nejlepší fotku v každé kategorii.

Hlasování veřejnosti na Facebooku skončilo následovně:

Kategorie děti – **Adéla Kuprová** – 203 hlasů

Kategorie dospělí mobily – **Simona Činčalová** – 120 hlasů

Kategorie dospělí fotoaparáty **Jaroslav Džubák** – 98 hlasů

Vyhlásili jsme i cenu poroty, která také volila 3 nejlepší fotografie z každé kategorie.

Kategorie děti:

1. místo

Kateřina Kostíková

2. místo

Eliška Petráková

3. místo

Daniel Svoboda

Dospělí mobily:

1. místo

Simona Činčalová

2. místo

Pavla Berná

3. místo

Kateřina Zoe Doudová

Dospělí fotoaparáty:

1. místo

Jaroslav Džubák

2. místo

Iveta Jarošová

3. místo

Veronika Roubová

Veronika Roubová

We got a total of 86 pictures that complied with the terms. The competition was held in 3 categories, in each of which the expert jury consisting of Filip Barták, Martin Hanzal and Daniela Oberreiterová selected the ten best. We posted the selection on the zoo's Facebook page where our fans selected the best pic by voting (giving their 'likes').

The Facebook poll results per category were as follows:

Children: **Adéla Kuprová**, 203 votes

Adults (Mobiles): **Simona Činčalová**, 120 votes

Adults (Cameras) **Jaroslav Džubák**, 98 votes

We also announced the award of the members of the jury who voted for the best three pictures as well.

Children:

Place 1

Kateřina Kostíková

Place 2

Eliška Petráková

Place 3

Daniel Svoboda

Adult (Mobiles):

Place 1

Simona Činčalová

Place 2

Pavla Berná

Place 3

Kateřina Zoe Doudová

Adult (Camera):

Place 1

Jaroslav Džubák

Place 2

Iveta Jarošová

Place 3

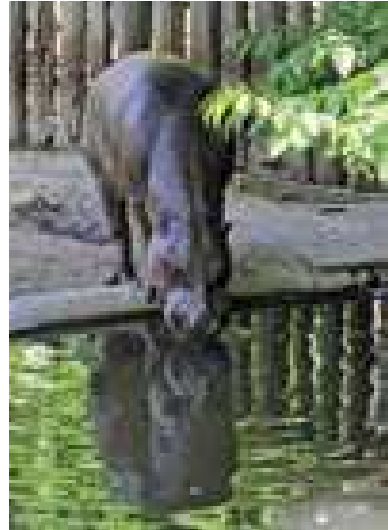
Veronika Roubová

SUMMARY

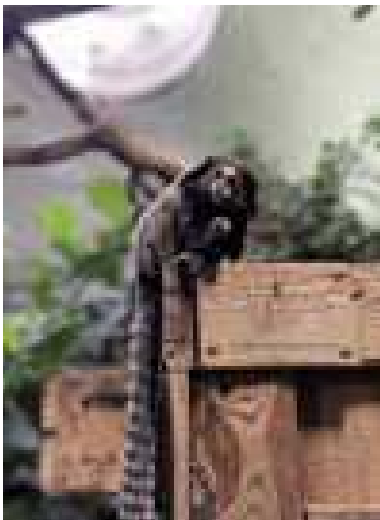
After a year, Jihlava organised this competition once again, which focused on animals from our zoo. The aim was to take a picture of a creature kept in the zoo; the picture was also required to be related to the subject of the competition. Both professionals and Sunday photographers were eligible to enrol; the only term was that the photo had been taken in the Jihlava Zoo grounds and each entrant was permitted to submit only one picture. There were interesting prizes awarded by Jihlava Zoo and Nikon, the grand partner of the competition.

Kateřina Kostíková

Pavla Berná

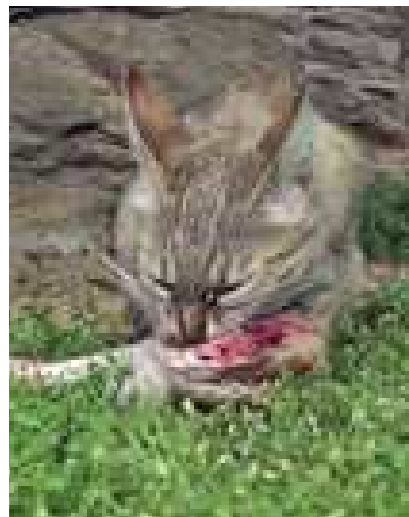
Kateřina Zoe Doudová

Daniel Svoboda

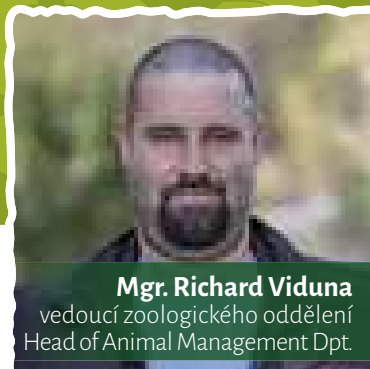

Iveta Jarořová

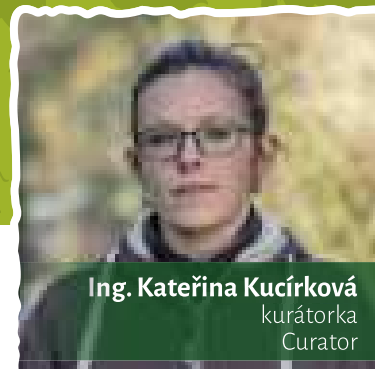

Eliška Petráková

CHOVATELSKÁ ČINNOST ANIMAL MANAGEMENT

Mgr. Richard Viduna
vedoucí zoologického oddělení
Head of Animal Management Dpt.

Ing. Kateřina Kucírková
kurátorka
Curator

Šest chovatelských úseků (Tropický pavilon a drápkaté opice / Africký pavilon a poloopice / kopytníci a domácí zvířata / malí savci a ptáci / primáti a malé kočky / šelmy) jihlavského zoologického oddělení tvořilo v letošním roce obvykle čtyřicet zaměstnanců, dvacet chovatelů, provozní technik, registrátorka a dva zoologové. I u nás v průběhu roku proběhly nějaké personální změny. Kromě kolegů z dalších oddělení naší zoo s námi pravidelně spolupracují i nadšení dobrovolníci a praktikanti, zpravidla studenti různých typů škol zaměřených přírodovědným, chovatelským či veterinárním směrem. Zde bychom všem výše zmíněným chtěli opět poděkovat za to, že i v tomto roce jsme se ctí společně zvládali události všední, sváteční i krizové. Vážíme si toho a nepovažujeme to za samozřejmé!

MALÍ SAVCI

V letošním roce se nedávno sestavená skupina klokanů horských východních (*Osphranter robustus robustus*) začala rozmnožovat a do konce roku jsme se dočkali pěti mláďat s tím, že pohyby šestého byly ve vaku poslední samice již také dobře pozorovatelné. Jako každý rok jsme odchovali i několik mláďat klokánků krysích tasmánských (*Potorous tridactylus apicalis*) a klokánků rudohnědých (*Aepyprymnus rufescens*). Jihlavská zahrada je pro ně také významným tranzitním místem, stejně jako pro klokánky králikovité Ogilbyovy (*Bettongia penicillata ogilbyi*), jejichž celoevropský chov řídí náš koordinátor EEP. Loni k nám sedm klokánků dorazilo a osm se od nás vypravilo pryč. V současné době, kdy je kapacita většiny chovatelských zařízení v podstatě naplněná, poskytuje taková flexibilita značnou výhodu. U vakorejsků čtyřprstých (*Dasyuroides byrnei*) jsme zaznamenali porod a i odchov probíhal standardně. Nicméně nakonec samice z neznámých příčin všech šest mláďat krátce před odstavením zlikvidovala. I takové malé tragédie se občas stanou. Naštěstí se kolegům z německých Zoo Frankfurt nad Mohanem a Zoo Lipsko s jejich dlouholetými zkušenostmi dařilo lépe a celoevropská populace tohoto taxonu se postupně zvětšuje. Rozmnožili se i kuskusi pozemní novoguinejský (*Phalanger gymnotis leucippus*) a kusu liščí (*Trichosurus vulpecula*). Populace myši bobří (*Hydromys chrysogaster*), jednoho ze dvou u nás i v Evropě chovaných australských hlodavců, je stále minimální, a proto se ve spolupráci se Zoo Plzeň a německou Zoo Frankfurt nad Mohanem snažíme ze všech sil alespoň o stabilizaci jejich chovné základny. Rakali jsou převážně masožravé, vázané na vodní prostředí, kde se živí korýši, mlži, plži, rybami a dalšími vodními živočichy. Po úpravě chovatelských postupů se podařilo stabilizovat situaci u gundi saharských (*Ctenodactylus gundi*) a zvířata

se opět úspěšně rozmnožila. S kolegy ze Zoo Praha a maďarské Zoo Budapešť jsme se dále soustředili na pravidelnou kontrolu parazitární zátěže a správné vybalancování krmné dávky. Díky řízené spolupráci s prověřeným rakouským soukromým chovatelem se nám podařilo po dlouhé době zajistit příliv nové krve po spojení dvou dosud pouze odděleně držených linií těchto nelehce chovatelných pouštních zvířat. Naše zvýšená aktivita spojená s křečky velkými (*Hypogeomys antimena*) nepolevuje. V expozici Afrického pavilonu se narodilo další mládě, v listopadu jsme v chovném zázemí Modety sestavili druhý pár po dovozu samice z chorvatské Zoo Záhřeb, a naše zvířata odešla do Zoo Plzeň a francouzské Zoo Sables d'Olonne. Navíc měl před koncem roku jihlavský zoolog možnost osobně poznat jedinou oblast, kde se votsotsy vyskytují, konkrétně rezervaci Kirindy na západním Madagaskaru. Poté v jerseyské Zoo Trinity z pozice vedoucího příslušného TAGu projednával s vedoucím ISB vážnost situace a nutnost racionálního přístupu k několika desítkám zvířat držených v lidské péči. Kromě drastické destrukce habitatu jsou tyto velcí hlodavci ohrožováni také narůstajícím predačním tlakem fos, které se stahují na stále menší plochu vhodného biotopu, a volně se potulujících psů z blízkých osad, kteří dokáží zvířata ukrývající se v systému podzemních nor vyhrabat. Druzí chovaní madagaskarští hlodavci, křečci stromoví (*Brachytarsomys albicauda*), odchovali pět mláďat. Naše zvířata jsme předali kolegům ze Zoo Plzeň, polské Zoo Vratislav a dánské Zoo Skærup. Další mláďata jsme odchovali i u endemických filipínských dikobrazů palawanských (*Hystrix pumila*) a v červenci jsme z našeho samce a samice dovezené z francouzské Zoo Asson vytvořili u již výše zmíněného rakouského chovatele další pár, se kterým můžeme nadále trvale pracovat, i když naše vlastní kapacita je již naplněná. Právě z kapacitních důvodů jsme v červnu předali celou naši chovnou skupinu hutíí stromových (*Capromys pilorides*) do Zoo Děčín, kde mají s tímto taxonem velké zkušenosti a chtějí se mu dále dlouhodobě věnovat. U nově sestaveného tria kapybar (*Hydrochoerus hydrochaeris*) jsme se v letošním roce dočkali čtyř úspěšně odchovaných mláďat. Ani to ovšem zdaleka nepokrývá enormní zájem zoologických institucí i soukromých chovatelů o tyto

gundi saharský (*Ctenodactylus gundi*)

ježek ušatý (*Hemiechinus auritus*)

hlodavce. Pravděpodobně pouze dočasně zvýšená "trendy" popularita tohoto taxonu souvisí s řadou krátkých videí zveřejněných na sociální síti TikTok a téměř každý adolescentní návštěvník se hned u pokladny ptal, kde je výběh kapybar. S trochou nadsázky můžeme konstatovat, že se tak kapybary staly pro návštěvníky nejatraktivnějšími zvířaty letošního roku. Již od roku 2008 chováme velemyši obláčkové (*Phloeomys pallidus*) a jejich pravidelné odchovy považujeme už za tradiční, protože mluvíme o více než sedmdesáti úspěšně odchovaných mláďatech. Do budoucna jsme se rozhodli mnohem více zaměřit na chov příbuzných velemyší největších (*Phloeomys cumingi*). Ty nejsou v chovech zastoupeny prakticky vůbec, letos je držely pouze tři české zoologické zahrady, kromě nás ještě Zoo Ostrava a Zoo Plzeň. Proto je nadměrně důležité pro tohoto úchvatného filipínského stromového hlodavce, jehož počty bohužel ve volné přírodě dále klesají, nadchnout další zkušené chovatele. My jsme ve spolupráci se Zoo Ostrava sestavili druhý chovný pár, který také držíme ve vhodných podmínkách zázemí. Tato zvířata se zatím nerozmnožila, ale doufáme, že v následujícím roce se to změní. U damanů pralesních (*Dendrohyrax dorsalis*) jsme se též dočkali dalších přírůstků a jednoho z našich odchovaných mladých samců jsme předali kolegům ze Zoo Plzeň, aby s tamními dvěma samicemi vytvořil další chovnou skupinu. Tyto africké noční stromové savce nadále držíme v zázemí, kde mají během klimaticky příhodného období přístup do venkovní voliéry. Protože se jedná o zvířata se zajímavou a hlasitou vokalizací, často o sobě alespoň takto dávají po setmění vědět blízkému okolí. Za zmínku stojí také další úspěšný odchov lenochoda dvouprstého (*Choloepus didactylus*). Ten se od roku 2019 našemu chovnému páru podařilo již čtyřikrát v řadě. Naopak u ježků ušatých (*Hemiechinus auritus*) se dále potýkáme s velmi vysokou mortalitou mláďat, z desíti narozených přežila pouze čtyři, a bohužel ani rozličné provedené veterinární testy, ani patologické vyšetření zatím blíže neobjasnily příčinu daného problému. Expozice domácích zvířat Babiččin dvoreček, která byla roky situována u administrativní budovy, musela ustoupit výstavbě nové voliéry pro kriticky ohrožené kočkodany Rolowayovy (*Cercopithecus roloway*). Rozhodli jsme se využít příležitosti a vybudovali jsme zcela nový expoziční celek České poklady, kde budeme návštěvníkům cíleně prezentovat pouze naše národní plemena domácích zvířat. Tato expozice se nachází na místě bývalého lanového parku v zadní části zoo, která byla po dlouhou dobu návštěvníkům nepřístupná. Nyní zde naleznou odpočinkovou zónu s edukativními prvky pro děti. Drobné expozice nově obsadilo několik plemen králíků domácích (*Oryctolagus cuniculus* f. *domestica*), a to český červený, český luštič a český strakáč černožlutý. Dále zde mohou návštěvníci pozorovat kury domácí, a to českou kroupenku zlatou zdrobnělou (*Gallus gallus* f. *domestica*), a holuby domácí, konkrétně benešovské bílé (*Columba livia* f. *domestica*). Do přilehlého rohového výběhu se v budoucnu přesunou ovce domácí valašské (*Ovis aries*), které jsou zatím k vidění pod Australskou farmou.

KOPYTNÍCI

V našem stádu zeber Burchellových (*Equus quagga burchelli*) se letos opět narodila tři hříbata, odchovat se nám bohužel podařilo pouze to první narozené, klisnu. Přestože jsme druhou klisnu kvůli nedostatku mléka matky ve stádě dlouhodobě přikrmovali, byla celkově slabší a ve věku čtyř měsíců musela být utracena z důvodu pokročilé pneumonie. Třetí klisna uhynula krátce po narození. Radostnější zprávou je navázání spolupráce s novými kolegy, kteří se rozhodli věnovat tomuto vzácně drženému poddruhu stepních zeber. Loňského hřebce jsme přesunuli k vídeňské klisně do maďarské Zoo Kisfalud a loňskou klisnu do francouzské Zoo Labenne, kde by ji v následujícím roce měla doplnit další mladá zvířata jednak z naší zoo, jednak ze Zoo Dvůr Králové nad Labem a rakouské Zoo Vídeň. Do stáda nyal nižinných (*Tragelaphus angasi*) jsme loni uvedli

klokánek krysí tasvánský (*Potorous tridactylus apicalis*)

kuskus pozemní novoguinejský (*Phalanger gymnotis leucippus*)

křeček velký (*Hypogeomys antimena*)

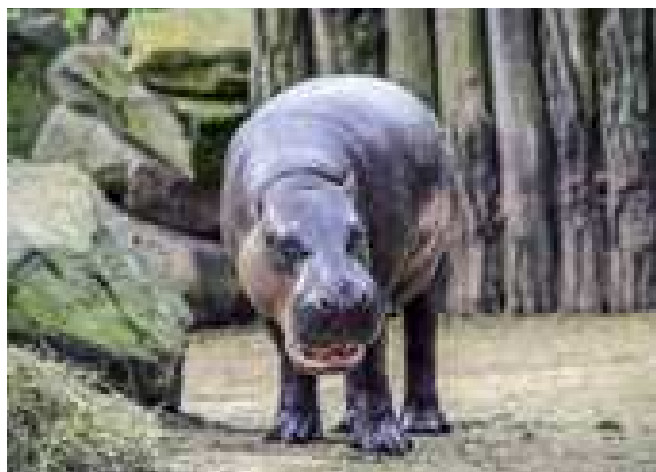
nyala nížinná (*Tragelaphus angasi*)

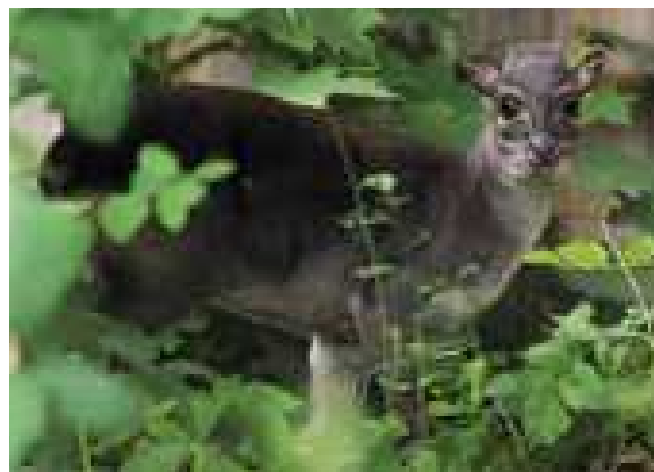
alpaka (*Vicugna vicugna f. pacos*)

nového samce ze Zoo Dvůr Králové nad Labem, který svůj úkol splnil a letos se narodila dvě mláďata, samice. Naopak vodušky abok (*Kobus megaceros*) momentálně držíme pouze v jednopohlavní samičí skupině. Loňský mladý samec byl poté, co se ho nepodařilo umístit v jiném chovatelském zařízení, managementově utracen, abychom předešli nežádoucí příbuzenské plemenitbě. Teprve po odchodu odchovaných samic budeme s koordinátorem EEP jednat o případném dovozu nového chovného samce. Naše prostorové možnosti neumožňují mít současně obě stáda větších antilop v chovném uskupení. Navíc rohatí samci antilop obvykle po čase začínou ve venkovním společném výběhu bojovat o dominanci se samcem žirafy síťované (*Giraffa reticulata*), což může být pro obě strany životu nebezpečné. V červnu jsme na základě doporučení koordinátora EEP přivezli ze slovenské Zoo Bratislava mladou samici k našemu samci díkdíka Kirkova (*Madoqua kirkii*). Pár spolu začal okamžitě harmonizovat a celkově se obě zvířata v krátké době velice zklidnila. Krátce na to konečně došlo na dlouho očekávaný a připravovaný příchod chocholatek modrých západních (*Philantomba monticola congica*). V červenci jsme si přivezli čtyřlčetý pár z francouzské Zoo Asson. Pro tyto zřídka držené drobné antilopy jsme vybudovali vlastní chovatelské zařízení v blízkosti Afrického pavilonu. K dispozici mají dva prostorné propojitelné vnitřní boxy a dva, zejména během vegetační sezóny hustě zarostlé, propojitelné venkovní výběhy. V jejich krmné dávce dominuje ovoce a objevují se i houby, což pro kopytníky není příliš typické, nicméně vzhledem

k přirozenému výskytu těchto zvířat v pralesích a galeriových lesích středozápadní Afriky pochopitelně. Chovu hrošíků liberijských (*Choeropsis liberiensis*) se naše zoo věnuje od roku 1986, kdy získala pár ze Zoo Dvůr Králové nad Labem, který v devadesátých letech úspěšně odchovával dvě mláďata. V roce 2006 se narodilo zatím poslední odchované mládě, samice, kterou jsme si ponechali pro další chov. Ta letos v březnu konečně porodila své první mládě. Bohužel se jako nezkušená sedmnáctiletá prvoroďička o ně neuměla postarat a druhý den po porodu bylo nalezeno mrtvé. Znamená to ovšem, že samice je stále schopná reprodukce a můžeme tak doufat v případný odchov v následujícím roce. Nutno ovšem podotknout, že naše chovatelské zařízení pro hrošíky je již zastaralé a malé, neodpovídá současným chovatelským trendům a práce s hrošíky jako nekontaktními zvířaty je zde velmi obtížná. Situaci navíc znesnadňuje přítomnost staré, osmatřicetileté samice, která je zakladatelkou chovu hrošíků v jihlavské zoo. V současné chvíli značně komplikuje běžnou rutinní práci a znervózňováním mladší samice i samotný odchov mláďat. S koordinátorem EEP projednáváme možnost jejího přesunutí do jiného chovatelského zařízení, případně její utracení. Z důvodu zhoršujícího se zdravotního stavu chovného samce babirusy sulaweské (*Babyrousa celebensis*), jsme se v červnu rozhodli přistoupit k jeho eutanázii. U zvířete se objevovaly epileptické záchvaty, jejichž četnost se v posledních několika měsících zvyšovala. Přicestoval k nám v roce 2018 z německé Zoo Stuttgart a zanechal po sobě jedině mládě. Po dohodě

hrošík liberijský (*Choeropsis liberiensis*)

chocholátka modrá západní (*Philantomba monticola congica*)

s koordinátorem EEP jsme v listopadu přivezli nového samce z německé Zoo Kronberg. Jednalo se o dvouletého nezkušeného jedince, starší kanci bohužel nebyli dostupní, který byl velmi plachý a bázlivý a bylo nutno s ním zpočátku pracovat velmi opatrně. Díky trpělivému a citlivému přístupu chovatelů se zvíře postupně zklidnilo a na jaře příštího roku se ho podařilo úspěšně spojit se samicí. Stádo alpák (*Vicugna vicugna f. pacos*) se v letošním roce rozrostlo o dva odchované samce. Tato domestikovaná lama, chovaná v Jižní Americe především pro svou kvalitní vlnu, obývá výběh společně se dvěma samci nandu pampových (*Rhea americana*).

ŠELMY

V květnu jsme dle doporučení koordinátora EEP odeslali do francouzské Zoo La Boissière du Doré odchovanou samicí tygra sumaterského (*Panthera tigris sumatrae*). U nás zůstává její matka, která by měla být v budoucnu spojena se samcem importovaným přímo z Indonésie. Realizace takového záměru je však po všech stránkách značně náročná a zdlouhavá, takže v dané chvíli nemůžeme říct, kdy se konečně dočkáme úspěšného zakončení všech příprav. Kvůli zhoršujícím se geriatrickým problémům a celkové sešlosti jsme v září museli utratit našeho sedmnáctiletého samce levharta cejlonského (*Panthera pardus kotiya*). Koordinátor EEP nám následně doporučil nového mladého jedince z vlastního chovu, kterého jsme si těsně před Vánoci z francouzské Zoo Lisieux dovezli. Nicméně dříve než ho budeme moci začít spojit s naší chovnou samicí, musí nejprve do jiného chovatelského zařízení odejít její dcera narozená u nás v roce 2021. Její zamýšlený přesun do Velké Británie byl nakonec zrušen a na rozhodnutí o alternativní destinaci stále čekáme. Po loňském spojení hyen žíhaných, letitého arabského samce (*Hyaena hyaena sultana*) a mladé generické samice (*Hyaena hyaena*), jsme se v červnu dočkali vůbec prvních mláďat hyen v naší zoo. Samice si pod nedávno doplněnými mohutnými parkosy vyhrabala vlastní noru a v ní všechna tři mláďata bez problému odchovala. Při prováděných veterinárních kontrolách jsme následně zjistili, že se jedná o tři sestry. Zpočátku se hyeňata ukazovala pouze sporadicky, ale jak odrůstala, začala být smělejší a zejména v časně dopoledních a v pozdně odpoledních hodinách jejich dovádění poutalo pozornost všech kolemjdoucích. Jedná se o jeden z našich největších dlouhodobých chovatelských úspěchů, protože jsou to jediná mláďata odchovaná v tomto roce v celé Evropě. Zbylé samice rysa ostrovida karpatského (*Lynx lynx carpathicus*) i rysa červeného (*Lynx rufus*) jsme v průběhu roku z důvodu rozsáhlého poničení jejich expozic větrnými smrštěmi přesunuli do zázemí, odkud by obě měly odejít do dalších zoologických zahrad. K chovu eurasijských rysů se po obnově a celkovém přebudování jejich dvojvýběhu v budoucnu jistě vrátíme. Přestože taxonomický status koček arabských (*Felis lybica gordonii*) zatím není zcela

kočka bažinná (*Felis chaus*)

jednoznačný, jsou tyto nevýrazné, neznámé a přehlížené divoké kočky obývající velmi nehostinné prostředí v nejnáchodnějších oblastech Arabského poloostrova bezprostředně ohroženy. Naše zoo dlouhodobě drží největší počet jedinců tohoto taxonu v Evropě. S myšlenkou na celkové oživení jejich chovu jsme si v červnu dovezli mladého samce z německé Zoo Chemnitz a v červenci jsme odvezli dvě naše mladé samice do španělské Zoo Val de Santo Domingo. Tato instituce ležící nedaleko Toleda se stala po mnoha letech prvním novým zařízením, které se těmto kočkám, momentálně drženým pouze v devíti evropských zoo, chce více věnovat. Z dalších malých kočkovitých šelem se podařilo odchovat jednu kočku bažinnou (*Felis chaus*) a jednu kočku krátkouchou (*Prionailurus bengalensis euptilurus*). Porodily

Stavy zvířat k 31. 12. 2023		
	taxony	jedinci
savci	110	528
ptáci	36	208
plazi	56	281
obojživelníci	11	94
ryby	24	111

Rozmnožená zvířata v letech 2017 až 2023		
	taxony	jedinci
2017	77	391
2018	59	488
2019	87	719
2020	73	384
2021	102	706
2022	85	504
2023	81	410

Narození v roce 2023		
	taxony	jedinci
savci	49	210
ptáci	11	50
plazi	16	132
obojživelníci	5	18

Úhyny v roce 2023		
	taxony	jedinci
savci	48	132
ptáci	13	23
plazi	14	22
obojživelníci	7	17

levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*)

karakal (*Caracal caracal*)

i obě samice karakalů (*Caracal caracal*), dohromady se odchovalo pět mláďat. Velkou radost jsme měli zejména u prvoroďičky, která ze čtyř narozených mláďat úspěšně odchovala dvě, přestože to na začátku vypadalo, že se o ně starat vůbec nebude. Následně jsme se během letních měsíců pustili do rekonstrukce dělicí stěny mezi expozičními voliéry karakalů a koček bažinných. Dřevěné prvky, které nesly pletivo, postupně odehnily a musely být odstraněny. Po dobu rekonstrukce byla zvířata držena v zázemí a do upravených expozic se následně vrátila samice karakala s kofaty a melanický, tedy celočerně zbarvený, samec kočky bažinné. Kočky divoké (*Felis silvestris silvestris*) nyní návštěvníci v expozici vidět nemohou. V současné chvíli držíme pouze staršího čtrnáctiletého

vlk obecný iberský (*Canis lupus signatus*)

hyena žíhaná (*Hyaena hyaena*)

samce v zázemí a připravujeme výstavbu zcela nového zařízení situovaného do lesního prostředí okrajové části zoo. K naší samici vlka obecného iberského (*Canis lupus signatus*), která byla již nějakou dobu sama, přijel v srpnu z německého Tierparku Berlín dospělý samec. Zvířata byla krátce držena v oddělených prostorech, aby měla možnost se bezpečně seznámit, a ani poté, co jsme je oba skutečně spojili dohromady, nenastaly žádné komplikace. Obě zvířata jsou v reprodukčním věku a koordinátor EEP doporučil jejich případné rozmnožení. Bohužel byl samec dříve aplikován antikoncepční implantát, který by však již neměl být účinný, tak uvidíme. Fenek (*Vulpes zerda*) je nejmenší liška a psovitá šelma na světě. V poměru k tělu má ze šelem největší uši, které slouží jako dokonalý tepelný výměník a pomáhají fenkům při ochlazování. Našeho původního čtrnáctiletého samce jsme na sklonku roku museli v důsledku postupujících geriatrických obtíží utratit. S touto drobnou psovitou šelmou jsme se tak prozatím rozloučili, ale o obnovení chovu již s koordinátorem EEP jednáme a máme přislíbeno sestavení nového chovného páru během příštího léta, a to z mláďat narozených v roce 2023. Jejich expozici dočasně obsadil jeden z našich párů koček arabských (*Felis lybica gordonii*), což nabídlo jedinečnou možnost přímého vizuálního srovnání se sousedními robustněji vyhlížejícími kočkami pouštními arabskými (*Felis margarita harrisoni*). Letošní mládě pandy červené (*Ailurus fulgens fulgens*) bohužel ve věku dvou a půl měsíce uhynulo následkem akutní pankreatitidy. Po dovozu nepřibuzných jedinců z nizozemské Zoo Beesd a německé Zoo Lipsko jsme přepárovali naše nosáky bělohubé (*Nasua narica*) a jeden ze vzniklých párů předali kolegům ze Zoo Liberec. Samice z loňských mláďat odešla do polské Zoo Toruň, jeden ze samců recipročně do nizozemské Zoo Beesd a zbývající dva samci zatím ještě na své umístění čekají, jeden u nás, druhý v Zoo Liberec. K již dříve oznámenému ukončení držení tuleňů obecných (*Phoca vitulina vitulina*) na Vysočině došlo v únoru. Téměř osmiletý samec, který tu žil již nějakou dobu osamoceně, odjel do italské Zoo Neapol. Obsadit velmi specificky vybudované chovatelské zařízení se všemi jeho klady i zápory se ukázalo jako poměrně nesnadné. Kromě několika „testovacích“ kaprů, které by v budoucnu měli doplnit i amuři a jeseteři, jsme nakonec koncem roku začali zvažovat umístění trvale hendikepovaných nelétajících labutí velkých (*Cygnus olor*). Ty jsou dostatečně odolné, aby s přístupem k nezamrzající vodě mohly být drženy celoročně venku, dostatečně mohutné, aby se ubránily případným dotírajícím predátorům, a dostatečně usedlé, aby jim prostor, který zde můžeme nabídnout, vyhovoval a neodcházely na blízkou Jihlávku.

PRIMÁTI

V rámci chovatelské spolupráce jsme si s lotyšskou Zoo Riga vyměnili chovné samice komb Garnettových (*Otolemur garnettii*) a přijali i jejich odchovné mladé samce. Chovná samice bohužel v únoru uhynula a při pitvě byla konstatována dystrofiie tkání centrálního nervového systému a hepatodystrofiie. V lednu jsme nejprve přišli o mladou samici komb velké (*Otolemur crassicaudatus*) z důvodu pneumonie, pravděpodobně primárně virové etiologie, a posléze v únoru i o chovného samce, opět z důvodu pravděpodobně virové infekce, pneumonie a degenerativních změn v centrální nervové soustavě. Zbývající dvě zvířata se s infekcí s pomocí podpůrné léčby barbituráty a kyslíkové inhalace poprala lépe, obě přežila, ale skončila paralyzovaná. Chovná samice se vzpamatovala relativně brzy a i přes zjištěnou patologickou spirálovitou frakturu holenní kosti pravé končetiny, která samovolně srostla, se v březnu již dokázala opět bezpečně pohybovat po voliře. Zbylý samec se bez významné pomoci chovatelů ani na konci roku stále neobešel. Bohužel i přes řadu všemožných provedených vyšetření jednoznačný závěr stále nemáme. Vzhledem k příznakům a průběhu nemoci zůstávají v podezření koronavirové, ale s konkrétní specifikací jsme dosud neuspěli. Stále držíme tři jednopohlavní skupiny komb ušatých (*Galago senegalensis*). Vzhledem k přebytku zvířat v evropských chovech tento taxon po dohodě s koordinátorem EEP cíleně utlumujeme a v budoucnu se plánujeme věnovat zejména druhému, nyní opomíjenému taxonu malých komb, kombám jižním (*Galago moholi*). Významná, dlouhodobě velmi pestrá kolekce lemuru na Vysočině je v podstatě stabilní. Plán nechat naše starší chovné lemury černé (*Eulemur macaco*) v poklidu dožít v jedné z expozic Lemuřince nevyšel a v březnu se nám po roční přestávce narodil další samec. Kvůli agresivnímu chování samice jsme v září museli dospělého samce od rodiny oddělit. Po narození tří letošních samců lemuru kata (*Lemur catta*) už budeme reprodukci tohoto taxonu záměrně omezovat a do budoucna počítáme pouze s expoziční nechovnou skupinou, protože koordinátor EEP má zájem na zmenšení jejich populace. Lemuři rudočelí (*Eulemur rufifrons*) jsou v Jihlavě chováni již od 1984. Tehdy se jednalo o první lemury na Vysočině a pravděpodobně i jedny z prvních lemuru v Československu. V současnosti je tento taxon v evropských chovech cíleně opomíjen a i u nás jsme poslední mládě úspěšně odchováli naposledy v roce 2016. Proto jsme se rozhodli začít se jím opět více věnovat. V březnu se nám podařilo dopárovat osamělého mladého samce z francouzské Zoo Asson mladou samici z polské Zoo Opole a pár byl umístěn na ostrov uprostřed rybníka. Starý pár již patrně dožije na vlastním ostrově u Lemuřince. Zbylou postarší samici narozenou u nás v roce 2005, která měla problémy s odchovem mláďat, jsme v létě odeslali do dánské Zoo Skærup. A v červenci jsme opět z francouzské Zoo Asson dovezli mladou samici. Protože je však v evropské populaci momentálně nedostatek samců, nepodařilo se

lemur černý (*Eulemur macaco*)

komba Garnettova (*Otolemur garnettii*)

nám ji bohužel dosud dopárovat. Samice vari červeného (*Varecia rubra*) v letošním roce nezabřezla. Její odrůstající mláďata čekala v chovném zázemí na doporučení koordinátora EEP k přesunu do nových chovatelských zařízení a po jejich vydání samec v prosinci odešel do belgické Zoo Ypres. Po listopadovém úhynu obou starších jedinců maki Ganzhornova (*Microcebus ganzhorni*) jsme vzhledem k nedostupnosti nových zvířat s tímto taxonem definitivně skončili. Naopak počet jedinců maki Goodmanova (*Microcebus lehilahytsara*), vlajkového taxonu společného EEP pro maki, se stabilizoval. V průběhu roku jsme zaznamenali úhyny převážně starších zvířat a zároveň zrealizovali i několik koordinátorem EEP doporučených přesunů. Vzhledem k výše uvedenému jsme v letošním roce tento taxon nerozmnožili. Ohrožené outloně malé (*Xanthonycticebus pygmaeus*) chováme v zázemí ve třech párech, ale dlouhodobě se nám daří rozmnožovat pouze jeden původní chovný pár (spárován v roce 2014). Tento pár se od roku 2017 rozmnožuje pravidelně, celkem již samice úspěšně odchovávala devět mláďat (z celkových třinácti), přičemž dvě odchované samice vytvořily páry u nás v Jihlavě (partnery jim dělají samec ze Zoo Děčín a geneticky velice cenný samec z ruské Zoo Moskva, který byl dovezen v roce 2020). Od těchto párů jsme se však dosud nedočkali životaschopných mláďat. Samice spojená s lvánkem (samcem z Moskvy) po dvakrát porodila dvojčata (v roce 2022 a 2023), ani v jednom případě se však odchov nezdařil, samice se o mláďata nestarala. V obou případech jsme přistoupili k aplikaci oxytocinu do nosní sliznice pro podporu mateřského chování a spuštění laktace, ovšem ani v jednom případě to nepomohlo. Protože byla mláďata po třech dnech slabá a apatická, přistoupili jsme ke eutanázii. U třetího páru outlonů jsme nezaznamenali ani páření, ani porod. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli přepárovat samce a na jaře 2024 se uvidí, zda tento krok povede k úspěchu v podobě odchovaných mláďat. U ploskonosých primátů chvostanů bělolících (*Pithecia pithecia*) je nápadný pohlavní dimorfismus, přičemž samci jsou větší, černě zbarvení s bílým obličejem, samice jsou menší a celé šedohnědé. Rodina našich chvostanů držená na Tropicckém pavilonu se letos rozrostla o další mládě, skládá se tak z pěti jedinců, a chovná samice je prokazatelně opět březí. Bohužel nám koordinátor EEP dovolil rozmnožit tuto samici pouze jednou, a to z důvodu vysokého počtu chvostanů chovaných v zoologických zahradách a malému zájmu potenciálních nových chovatelů. Jelikož je žádoucí držet chovnou samici v reprodukci, domluvili jsme se s koordinátorem EEP na následování breed & cull strategie u mláďat, která se stanou neudatelnými. Chovu drápkatých opic se naše zoo věnuje více jak třicet let. V letošním roce jsme drželi devět taxonů, přičemž dva z nich v zázemí. U kosmanů běločelých (*Callithrix geoffroyi*)

kosman stříbřitý (*Mico argentatus*)

se nám po delší dobu s odchovy nedařilo. Pár sestavený v roce 2019 neodchoval jedině mládě. Letos na jaře se zdravotní stav samice najednou rapidně zhoršil a my jsme se proto rozhodli přistoupit k eutanázii. Následná pitva odhalila chronický zánět ledvin. S koordinátorem EEP jsme se dohodli na dovozu nové samice z francouzské Zoo Plaisance-du-Touch. V mezičase osamocenému samci dělala společnost nejdříve samice tamarína vousatého šedavého, která sama čekala na přesun do jiné instituce, poté samice lvíčka zlatého. Obě tato spojení byla poklidná a bezproblémová. Transport nové samice proběhl v červenci a v prosinci jsme se k naší velké radosti dočkali narození dvou zdravých plně životaschopných mláďat! Po deseti letech tak opět úspěšně rozmnožujeme tento druh. Dalším chovaným druhem je kosman stříbřitý (*Mico argentatus*), u kterého se letos podařilo odchovat jedno mládě. Jedna ze starších odchovaných samic byla odeslána do rakouského Haus des Meeres ve Vídni, skupina se tak skládá ze čtyř jedinců. Kosmany zakrslé východní (*Cebuella pygmaea niveiventris*) chováme ve dvou skupinách. Jedna skupina dlouhodobě obývá expozici v Amazonském pavilonu, jedná se o chovný pár s dospělým mláďetem. Od roku 2018 se z neznámých příčin nemnoží. Slouží však velice často jako „odkladiště“ pro jiné vyčleněné jedince drápkatých opic. Od listopadu se stala útočištěm pro samce lvíčka zlatého a bezproblémově spolu fungují. Druhá skupina je držena v zázemí, a to v budově ředitelství. V srpnu bohužel zcela nečekaně uhynula pětiletá chovná samice (dle pitvy byla příčinou úhynu ulcerózní enteritida, nekrotická hepatitida a koliseptse), která po sobě zanechala šest potomků. Dvěma nejmladším mláďatům bylo pouhých osm týdnů. Rozhodli jsme se pro dokrmování rýžovou kaší, kterou jsme po dva týdny denně předkládali mláďatům. Rýžovou kaši jsme obohacovali o banán či 100% ovocnou přesnídávkou, občas i o trochu tvarohu. Po dvou týdnech jsme interval mezi podáváním kaše prodloužili a předkládali jsme ji obden. Po měsíci mláďata plně prosperovala a nebylo potřeba s kaší pokračovat. Nelíbě to nesli i ostatní členové rodiny, neboť všem kaše náramně chutnala a měli tendenci ji upřednostňovat před ovocem a zeleninou. Zatím skupinu držíme pohromadě, v blízké době je dle prostorových možností plánujeme rozdělit na dvě jednopohlavní skupiny, aby nedocházelo k nežádoucímu páření. Bohužel koordinátor EEP prozatím nenašel uplatnění pro žádné z těchto kosmanů. Přes všechny ochranné snahy počty lvíčků zlatých (*Leontopithecus rosalia*) ve volné přírodě stále klesají, neboť bylo zničeno více jak 98 % tropického pralesa, jenž byl jejich domovem, a lvíčky tak žijí pouze v několika navzájem od sebe oddělených mikrolokalitách v přísně chráněných rezervacích. Naše zoo dlouhé roky rozmnožovala tento ohrožený taxon, dokud v roce 2022 neuhynul chovný samec. Poté jsme rodinu rozdělili na dvě jednopohlavní skupiny. Na podzim vyhnali sourozenci ze samčí skupiny druhého nejstaršího samce, který je dočasně umístěn u kosmanů zakrslých

a čeká na doporučení k transportu. Dříve vyhnaného samce se podařilo přesunout do finské Zoo Helsinky a jednu samici jsme na základě doporučení převezli do francouzské Zoo La Palmyre. Její matka (naše původní chovná samice) má doporučení do španělské Zoo Fuengirola. Po tomto přesunu nám zůstane skupina samců. Dle našich prostorových možností budeme jednat o sestavení nového chovného páru. Snad nejvíce změně nastalo u tamarínů bělovousých (*Saguinus mystax*). Tento taxon již dlouhodobě drželi v Evropě pouze čtyři zoo – Jihlava, Magdeburg, Olomouc a Praha. Jediná německá Zoo Magdeburg odchovala v roce 2021 tři mláďata a nabízel je k odchodu. Ve spolupráci s kolegy ze Zoo Olomouc jsme přivezli na etapy všechna tři mláďata, jednu samici si k dopárování vzala Zoo Olomouc, zbývající samici se samcem jsme si vzali my. Zoo Praha se rozhodla ukončit chov tohoto taxonu a jejich dvě zvířata byla taktéž přesunuta k nám. Nakonec jsme se dohodli s německou Zoo Magdeburg na depopulaci jejich chovného páru k nám (proběhlo v lednu 2024), abychom tak mohli s tímto taxonem lépe pracovat. Všechna dostupná zvířata budou tedy žít pouze u nás (tři páry) a v Zoo Olomouc (jeden pár). Během roku jsme drželi dva páry a jedno trio (matka s dcerou + samec). Toto trio dle předpokladu nevydrželo dlouho, matka byla po třech měsících vyhnána ze skupiny. Aby nezůstala sama, dělal jí společníka samec kosmana černovousého. Naším záměrem a přáním je dostat do reprodukce co možná nejvíce zvířat, abychom udrželi tento charismatický taxon v chovu v lidské péči. Nemalou pozornost si zasluhují tamaríni pinčí (*Saguinus oedipus*). Na již sedmileté samici nebyla březost prakticky vůbec znát, o to větší bylo naše překvapení, když v září porodila svoje první plně životaschopné mládě! Jedná se o samečka, který dodnes velmi dobře prosperuje. O záchranu kriticky ohrožených tamarínů pinčích dlouhodobě usiluje organizace Projecto Titi. Jedná se o ochranný program, jehož cílem je udržení zdravé životaschopné populace tohoto kriticky ohroženého druhu v jeho původní domovině (tropické lesy severozápadní Kolumbie), kde jsou tamaríni ohroženi především rozsáhlým ničením lesů a nelegálním obchodem. Zoologická zahrada Jihlava se od roku 2019 pravidelně zapojuje do oslav mezinárodního dne tamarínů pinčích a podporuje tuto organizaci. Tzv. TITI Day jsme v letošním roce oslavili 12. 8. a následně projekt podpořili. Na akci se podílí jak zoologické a marketingové oddělení, tak dobrovolníci. Na žádost Ministerstva životního prostředí jsme krátkodobě přijali čtyři zabavené tamaríny žltoruké (*Saguinus midas*). Jednalo se o dva páry, které u nás přechodně našly domov (do října) a pak byly přemístěny do jiných zařízení. Ze starověkých primátů stojí za zmínku chov gueréz běloramenných (*Colobus polykomos*). Ve spolupráci s koordinátorem EEP se

tamarín vousatý šedavý (*Saguinus imperator subgrisesens*)

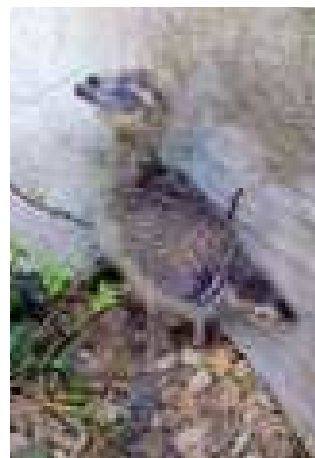
nám podařilo umístit jednoho nadpočetného samce do Zoo Hodonín, kde vytvořil s vídeňskou samicí nový pár. Jsme za to velmi rádi, neboť samec po delší dobu zůstával sám a stres způsobený samotou byl na zvířeti velmi patrný. Od tria gueréz – ve složení samec z britské Zoo Paignton (*2015), dvě samice z německé Zoo Duisburg (*2016, 2018) – jsme se po dobu tří let nedočkali žádného odchovu, přestože páření bylo vícekrát pozorováno. Rozhodli jsme se tedy pro výměnu samce. Jedná se o samce z britské Zoo Blackpool (*2012), který byl po delší dobu držen sám. Spojování bylo ze začátku nejisté. Samice se držely pospolu, samec sedával sám ve vedlejším boxu, sklleslý, evidentně stresovaný. I ve venkovním výběhu se vyhýbal kontaktu se samicemi. Z důvodu kontroly příjmu potravy jsme po dvou týdnech začali samce oddělovat na noc. Pomohlo to, samec se zklidnil a již po pěti dnech takového režimu bylo pozorováno páření. Doufáme tedy v odchov v následujícím létě. Jak již bylo mnohokrát opakováno, chov gibonů zlatolících (*Nomascus gabriellae*) je problematický především z důvodu dlouhověkosti zvířat a taktéž proto, že ubývá zainteresovaných chovatelů. Gibony zlatolící držíme dlouhodobě ve dvou skupinách. První se skládá ze zhruba čtyřicetileté samice (1983 – odchyt ve volné přírodě Vietnamu) a jejího syna narozeného u nás (*2009). Zdravotní stav samice během roku kolísal, hubla, držela se stranou od samce, který se snažil posílit své dominantní postavení. Vše se ale po pár měsících změnilo, samice opět nasvalila a ke dnešnímu dni se těší plnému zdraví a je v dobré zdravotní kondici. Druhá skupina sestávala z původního chovného samce (1987 – odchyt ve volné přírodě) a jeho třech synů (*2011, 2015, 2018). V prosinci se na základě doporučení koordinátora EEP podařilo odeslat nejstaršího syna do polské Zoo Lodž. Samotnému transportu předcházelo dlouhé vyřizování dokumentů potřebných k zaslání vzorků krve na požadovaná vyšetření do nizozemské laboratoře. Bohužel jsme se dva měsíce po odeslání gibona dozvěděli, že samec uhynul.

PTÁCI

Také letos jsme úspěšně odchováli čtyři housata hus velkých (*Anser anser*), z nichž poslední vyrůstalo s housetem husice magelánské (*Chloephaga picta*), prvním vylíhlým a odchovaným mládětem tohoto druhu po devítileté přestávce. Po zmizení samice čírky skořicové (*Spatula cyanoptera*) jsme zbylého samce odvezli do nizozemské Zoo Alphen aan den Rijn. Po osmi letech provozu bylo třeba přistoupit ke kompletní rekonstrukci průchozí voliery, kde kromě havárií způsobených klimatickými vlivy narůstaly i problémy s invazí potkanů. Z tohoto důvodu jsme na celou letní sezónu odvezli celé hejno ibisů rudých (*Eudocimus ruber*) do Zoo Hluboká na Labem, kde se nám o zvířata umíštěná v prostoru zázemí využívaného pro zimování vlastních ptáků kolegové vzorně starali, za což jim znovu upřímně děkujeme. Vrubozobé ptáky jsme dočasně rozmístili v rámci svých kapacit, kachny do bývalého vnitřního prostoru pro tuleně, husičky na karanténu a bernešky do jedné z venkovních voliér Australské farmy. S následnou přestavbou a masivním jedováním prostoru průchozí voliery bohužel souvisí i poslední nešťastná událost u pelikánů bílých (*Pelecanus onocrotalus*), kdy nejstarší samec uhynul v důsledku intoxikace antikoagulačními rodenticidy. Zbylá tři zvířata jsme poté předali do Zoo Liberec s tím, že nová mladá zvířata k nám nedovezeme dříve, než bude vybudováno důstojné zimoviště přímo u rybníka, kde tyto ptáky během roku držíme. Hejno plameňáků růžových (*Phoenicopterus rosalia*) tvoří téměř 70 jedinců a tento počet je vzhledem k prostorovým možnostem naší vnitřní expozice již opravdu hraniční. Chovné hejno tvoří ptáci importovaní z Tanzanie, vylíhli v Zoo Dvůr Králové nad Labem či v Zoo Hluboká nad Vltavou a naši odchovaní jedinci. Celkově jsme v naší zoo za 21 let úspěšně odchováli více jak 150 plameňáků, přičemž v letošním roce přibylo 7 dalších. Výřečci malí (*Otus scops*) odchováli ve své krásně zarostlé sezónní venkovní voliery další mládě, tentokrát samce. V navazující expozici došlo v říjnu k výměně; dlouhodobě zde držené seriemy rudozobé (*Cariama cristata*) nahradil pár bažantů Edwardsových (*Lophura edwardsi*), dovezený

bažant Edwardsův (*Lophura edwardsi*)

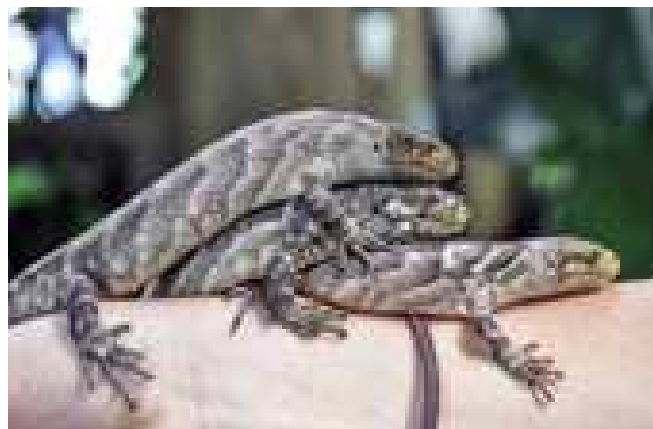

seriema rudozobá (*Cariama cristata*)

ze Zoo Plzeň a Zoo Praha. V případě bažantů se pro nás jedná o novou zkušenost a doufáme, že se zde tomuto kriticky ohroženému taxonu bude dařit. Poslední divoký jedinec byl ve Vietnamu spatřen na přelomu tisíciletí, ale naštěstí se v současné době nadějně rozjiždí chovný a reintrodukční program, který vznikl ze vzorové spolupráce nadšených soukromých chovatelů a zoologických zahrad. Seriemy jsme přesunuli do opravené voliery v blízkosti Amazonského pavilonu, kam ostatně i lépe zoogeograficky zapadají. Letos se jim vylíhla čtyři mláďata, z nichž tři byla odchována. V únoru krátce po sobě uhynuli oba nandu Darwinovi (*Rhea pennata pennata*), pitva potvrdila klostridiovou enterotoxémii, a do výběhu sdíleného s alpakami (*Vicugna vicugna* f. *pacos*) se pak v září vrátili nandu pampoví (*Rhea americana*). Zajímavostí je, že jeden ze samců se vylíhl u nás v roce 2006 a po necelých sedmnácti letech prožitých v Zoo Ústí nad Labem se vrátil domů. Hejno kriticky ohrožených latamů vlaštočích (*Lathamus discolor*), které jsme budovali od roku 2020, se konečně stabilizovalo, poslední samici jsme přivezli v lednu ze Zoo Brno, a v letošním roce byla odchována dvě mláďata, samci. Tento malý, převážně jasně zeleně zbarvený pták, který každoročně dvakrát přelétá mezi jižní Austrálií, kde přezimuje, a Tasmánií, kde se rozmnožuje, je považován za nejrychlejšího letce mezi papoušky. Je úzce vázán na blahovičníky, poskytují mu potravu a hnízdí v jejich dutinách. Jak vlivem lidské expanze ubývají vhodné staré stromy, tak ubývají i latami, kteří navíc musí o vhodná místa ke hnízdění i o holé přežití těžce bojovat se zavlečenými vakoveverkami létavými (*Petaurus breviceps*). Ke staršímu samci majny Rothschildovy (*Leucopsar rothschildi*) dorazila v červenci na základě doporučení koordinátora EEP mladá samice z polské Zoo Vratislav. Pokud se podaří rozmnožit tento pár, bude to skvělé, pokud ne, tak bude již socializovaná samice později dopárována jedincem podobného stáří. Nicméně to vypadá, že oba ptáci spolu budou dobře vycházet. Příliš dotírající samec musel být dokonce v prosinci dočasně oddělen do zázemí. Tam jsme ve stejné době přesunuli i náš pár arů horských (*Primolius couloni*), který má problémy s přepečováním, což je u tohoto taxonu poměrně časté. Také se ukázalo, že oba ptáci nebyli ve společné expozici s pakami nížinnými (*Cuniculus paca*) úplně spokojeni a po ochlazení a uzavření všech zvířat ve vnitřním prostoru se to dále zhoršovalo. Dramatický vývoj nastal u kasuárů přílbových (*Casuarus casuarus*). Nejprve jsme v květnu zjistili, že místo deklarovaného páru držíme dvě samice, obě snášely. Poté, co jsme je oddělili, však došlo k tragické události. Starší zvíře, které u nás žilo téměř deset let, si ve svém výběhu z neznámé příčiny přivodilo tříštivou zlomeninu pravé končetiny, pravděpodobně po pádu ze svahu, a muselo být utraceno. Zbylou samicí jsme po dohodě s vedoucím evropské plemenné knihy v říjnu předali kolegům ze Zoo Zlín. Nová mladá zvířata dovezeme až po kompletní úpravě vnitřních prostor stájí a prověření bezpečnosti obou vnějších výběhů.

PLAZI, OBOJŽIVELNÍCI

Jak již bylo předesláno v úvodním slovu pana ředitele, letošním největším chovatelským úspěchem je pro nás odchov aligátorů čínských (*Alligator sinensis*). Odchovali jsme čtyři mláďata! Prvního kriticky ohroženého aligátora čínského jsme do zoo přivezli na podzim roku 2017 z nizozemské Zoo Emmen. Jednalo se o zabavený exemplář, a to samici vylíhnutou pravděpodobně v roce 2009. Jejím partnerem se stal šestiletý samec původem z čínského Anhui Research Center, kterého naše zoo získala o rok později. Se spojováním zvířat jsme začali v létě 2019, ovšem aligátoři byli vůči sobě agresivní. Pokusy o spojování v následujících letech pokračovaly, dosud však neúspěšně. Obávali jsme se, že aligátory nebudeme schopni odchovat, neboť ve všech dostupných zdrojích se neustále opakovala jedna podmínka u nás nedosažitelná – zimování. Bohužel, dostatečné snížení teploty v našem Tropicckém pavilonu není možné. O to větší bylo naše překvapení, když jsme 25. července zaznamenali v hníždě pohyb doprovázený jemnými „kvíkávkami“ zvuky! Tomuto obrovskému úspěchu se věnuje samostatný článek chovatelky Petry Škárkové, kde se podrobně věnuje jak samotnému odchovu, tak situaci aligátorů čínských v jejich domovině. Letošní podzim jsme se poprvé pokusili spojit krokodýly siamské (*Crocodylus siamensis*). Tyto kriticky ohrožené krokodýly držíme již od roku 2015. Dominantní samice od počátku značně váhově i velikostně převyšovala samce, kterého jsme jako metrového přivezli z anglické instituce Crocodile of the World v roce 2020, a tak museli být drzeni odděleně, dokud samec nepovyroste a nezesílí. První pokus o spojení však nedopadl nejlépe. Při sebemenším přiblížení samce se po něm samice okamžitě oháněla a brala ho do zubů. Kritickým místem se stala pláž pod infrazářičem, kde se oba dva chtěli vyhřívat. Poté, co samice několikrát samce ošklivě pokousala a on skončil s hlubokými ranami na bříše a na zádech, rozhodli jsme se je rozdělit a se spojováním nepokračovat. Nezbyvá než čekat, dokud samec ještě více nezesílí. Za velice významný lze v chovu plazů považovat pravidelný odchov želv tlustohrdých (*Siebenrockiella crassicolis*). Tato ohrožená želva, jejíž počty se ve volné přírodě neustále snižují, obývá pomalu tekoucí a stojaté vody jihovýchodní Asie - Thajsko, jižní Vietnam, Kambodžu, Indonésii (Kalimantan, Sumatra), Malajsii (poloostrov a Sarawak), jižní Myanmar, Singapur, centrální a západní Jávu. Tento druh je zajímavý tím, že samice klade pouze jedno vajíčko ročně. První mládě se u nás vylíhlo v roce 2006, druhé v roce 2010. Do dnešního dne se podařilo odchovat 15 želv (v letošním roce jedna) a opravdu každá želva se počítá, neboť populace chovaných želv v evropských institucích dle databáze ZIMS čítá necelých 70 zvířat. Zajímavý je dozajista původ našich želv. V roce 2001 zadrželi celníci v Hongkongu obří zásilku, která byla určena pro čínský trh se želvím masem. Jednalo se o téměř 10.000 želv. Čínská Zoo Hongkong, která se želv dočasně ujal, neměla pro držení takového množství zvířat odpovídající zázemí. Želvy byly proto následně převezeny do zoologických zahrad v Evropě a USA. Osm samců a šest samic se do naší zoo dostalo na počátku roku 2002. Bohužel tato zvířata dorazila ve velmi špatném zdravotním stavu. Přes veškerou snahu chovatelů a veterinářů 11 želv uhynulo. Naši chovnou skupinu v následujících letech doplnila zvířata z nizozemské Zoo Emmen, německé Zoo Neuwied, želvy od soukromého britského chovatele a naše odchovy. Celá skupina čítá celkem 19 zvířat a každý rok se rozrůstá. Varani tečkovaní (*Varanus tristis orientalis*) jsou jedni z nejrozšířenějších australských varanů a jsou známy dva poddruhy. Více se o nich a o jejich přirozeném odchovu dočtete v samostatném článku. Scink šalomounský (*Corucia zebrata*) se od ostatních druhů scinků liší tím, že žije ve skupinách. Je známo, že o mláďata pečují nejen rodiče, ale i ostatní členové skupiny, a že se dokonce ujmou i cizího opuštěného mláděte, které se objeví v jejich teritoriu. Odborná literatura uvádí, že samice rodí jedno až dvě mláďata. Toto tvrzení

scink šalomounský (*Corucia zebrata*)

jme letos překonali, jedna z našich chovných samic letos porodila tři zcela zdravá mláďata. Odchovat se podařilo pouze dvě, ale to jen kvůli nedopatření chovatelky, která špatně zavřela terárium, a jedno mládě uniklo. Nově přichozím druhem je felzuma černopruhá (*Phelsuma nigristriata*), kterou jsme ve třech párech získali ze Zoo Plzeň. Tato drobná denní felzuma byla objevena a vědecky popsána teprve v roce 1984 a dle Červeného seznamu IUCN se řadí mezi zranitelné druhy. Žije poměrně skrytě pouze na jednom malém místě na komorském ostrově Mayotte a se svou délkou 10–11 cm patří k relativně malým druhům svého rodu. Tyto felzумы chováme v párech jak v zázemí Tropicckého pavilonu, tak volně v prostoru pavilonu. Budou-li návštěvníci pozorní, uvidí je na svislých bambusových opěrných tyčkách či na dřevnatých stoncích rostlin, kde se vyhřívají. Dalším nově přichozím druhem se stali leguáni pruhocásí (*Callisaurus draconoides*), kteří pocházejí z jihozápadu USA a obývají biotop pouští a polopouští. Jedná se o drobné ještěry dosahující délky těla do 20 cm včetně ocasu a hmotnosti do 20 g. My je chováme v Tropicckém pavilonu, kde pro ně bylo vybudováno nové pouštní terárium se spoustou úkrytů a suchomilnými rostlinami. Skupinu dvou samců a tří samic jsme získali od kolegů ze Zoo Praha, kde je úspěšně odchovali. Zda se zadaří i u nás, to uvidíme v následujícím roce. Ohrožené gekončky catbaské (*Goniurosaurus catbaensis*), další nový druh, jsme přivezli z německé Zoo Kolín nad Rýnem a vedle

želva tlustohrdá (*Siebenrockiella crassicolis*)

Zoo Plzeň jsme třetí institucí, která tento taxon chová. Díky zkušeným chovatelkám se již podařilo odchovat dva samce. Kolekci paretur jsme posílili o třetí taxon, a to pareturu ibitskou (*Paroedura ibityensis*), která byla až v roce 2008 uznána jako samostatný druh. Tento endemický gekon je znám pouze ze dvou lokalit centrální vysočiny Madagaskaru – Ibity a Itremo. Dvě skupiny zvířat jsme získali ze Zoo Plzeň a během roku jsme odchováli čtyři mláďata. Chovné skupiny hroznýšovců jamajských, kubánských a portorických (*Chilabothrus subflavus*, *Ch. angulifer* a *Ch. inornatus*) byly v minulých dvou letech rozšířeny o nová nepříbuzná zvířata, která se zapojila do reprodukce a u všech tří druhů se tak podařilo odchovat mláďata. Pokud se bude takto dařit i v následujících letech, nastane pravděpodobně problém s umístováním mláďat, neboť zainteresovaných chovatelů bude s rostoucí nabídkou ubývat.

hroznýšovec portorický (*Chilabothrus inornatus*)

SUMMARY

In 2023, the Animal Management department consisted of six sections (Tropical House and Callitrichids, African House and Prosimians, Hoofed Mammals and Domestic Animals, Small Mammals and Birds, Primates and Small Cats, Carnivores) operated by twenty-four employees – twenty animal keepers, a field engineer, a registrar and two curators. In addition to colleagues from other departments, enthusiastic volunteers and interns regularly work with us. Here we would like to thank all of the above-mentioned again for the fact that in 2023 we coped with everyday, festive and crisis events together with honour. We appreciate it and do not take it for granted!

SMALL MAMMALS

In 2023, the recently assembled group of eastern wallaroos (*Osphranter robustus robustus*) started to reproduce. As every year, we also bred several long-nosed potoroos (*Potorous tridactylus apicalis*) and rufous bettongs (*Aepyprymnus rufescens*). The zoo is also an important transit site for these species, as well as for Ogilby's brush-tailed rat-kangaroos (*Betongia penicillata ogilbyi*), whose European-wide stock is managed by a Jihlava-based EEP coordinator. For the brush-tailed marsupial rat (*Dasyuroides byrnei*), we recorded birth; rearing was also running in a standard manner. However, the female eventually killed all six juveniles shortly before weaning for unknown reasons. The New Guinea ground cuscus (*Phalanger gymnotis leucippus*) and the common brushtail possum (*Trichosurus vulpecula*) reproduced as well. As the captive population of the golden-bellied water rat (*Hydromys chrysogaster*) is still at a minimum level, we are trying our best to stabilise the species' breeding pool in cooperation with Pilsen Zoo and Frankfurt am Main Zoo. After amending breeding practices, the situation of the Atlas gundi (*Ctenodactylus gundi*) was stabilised and the animals successfully reproduced once again. Our increased activity associated with the Malagasy giant rat (*Hypogeomys antimena*) is not falling away. One more animal was born at the African House; in November we set up a second pair behind the scenes. The other Madagascar rodent species – the white-tailed rat (*Brachytarsomys albicauda*) – bred and reared five young. More animals were also produced within the stock of the endemic Philippine porcupine (*Hystrix pumila*); in July we set up another pair using our male and a female imported from Asson Zoo, France. The pair stays at a proven Austrian private breeder so while our capacity is already full, we can still manage this pair in terms of reproduction. Capacity was also the reason for handing over our entire breeding group of Cuban hutias (*Capromys pilorides*) to Děčín Zoo in June. The newly set up trio of the capybara (*Hydrochoerus hydrochaeris*) produced and reared with success four juveniles in 2023. Since 2008 we have been keeping the Northern Luzon giant cloud rat (*Phloeomys pallidus*) and we consider the periodical breeding success a standard thing. For the future, we have decided to focus much more on the related species, the Southern Luzon giant cloud rat (*Phloeomys cumingi*). In cooperation with Ostrava Zoo, we set up another breeding pair, which we keep in suitable conditions behind the scenes as well. There were also new additions in the stock of the western tree hyrax (*Dendrohyrax dorsalis*); one of our young males was handed over to the colleagues in Pilsen. Another breeding success in the stock of the two-toed sloth (*Choloepus didactylus*) is also worth mentioning. For the long-eared hedgehog (*Hemiechinus auritus*), we continue to face a very high mortality rate of juveniles – only four of the ten born survived, unfortunately, neither the various veterinary tests nor the pathological examinations carried out have yet clarified the cause of the problem. We have built a new complex called Czech Treasures where we will present solely Czech national breeds of domestic animals to visitors. Here, several breeds of the domestic rabbit (*Oryctolagus cuniculus* f. *domestica*) became settled in the small exhibits – the Czech Cold, the Beige and the Czech Spot – Black-and-Yellow. In addition, visitors can observe domestic chickens, namely the Czech Gold Brindle Hen (*Gallus gallus* f. *domestica*), and domestic pigeons, namely the Benesov Pigeon (*Columba livia* f. *domestica*). In the future, domestic sheep (*Ovis orientalis* f. *aries*) – the Valachian Sheep – will be moved to the adjacent corner enclosure.

HOOFED MAMMALS

In our group of Burchell's zebra (*Equus quagga burchelli*) three foals were born again in 2023; unfortunately, we managed to rear only the firstborn, a female. In 2022, we introduced a new male from Dvůr Králové Zoo to the group of the lowland nyala (*Tragelaphus angasii*), who fulfilled his task and in 2023 two females were born. On the other hand, we currently keep only an all-female group of the Nile lechwe (*Kobus megaceros*). In June, based on the EEP coordinator's recommendation, we brought a young female from Bratislava Zoo, Slovakia, to join our male Kirk's dik-dik (*Madoqua kirkii*). Shortly thereafter, the long-awaited and continuously prepared arrival of the Cameroon blue duikers (*Philantomba monticola congica*) finally took place; in July we brought a four-year-old pair from the zoo in Asson, France. This rarely-kept small antelope was assigned a separate breeding facility that we had built near the African House. Our zoo has been keeping pygmy hippos (*Choeropsis liberiensis*) since 1986. This March our younger female finally gave birth to its first calf. Unfortunately, this first-time mother, an inexperienced seventeen-year-old animal, did not know how to manage the offspring and the juvenile was found dead the day after birth. Due to the deteriorating health of the breeding male babirusa (*Babyrousa celebensis*), we decided to euthanize it in June. After agreement with the EEP coordinator, we brought a new male from Kronberg Zoo, Germany, in November. In 2023 the group of alpacas (*Vicugna vicugna* f. *pacos*) grew by two males bred and reared.

CARNIVORES

In May we sent a female Sumatran tiger (*Panthera tigris sumatrae*) to the French Zoo La Boissière du Doré, as recommended by the EEP coordinator. Due to worsening geriatric problems and general cachexia, we had to put down our 17-year-old male Sri Lankan leopard (*Panthera pardus kotiya*) in September. The EEP coordinator subsequently recommended a new young animal from his institution, Lisieux Zoo, France, which we imported just before Christmas. After putting together a pair of striped hyenas – an old-age Arabian striped hyena male (*Hyaena hyaena sultana*) and a young generic female (*Hyaena hyaena*) – in 2022, we welcomed the first ever hyena cubs in our zoo in June. The female had dug its den under the recently added massive deadfalls and reared all of the three cubs there without any problems. During the veterinary checks we conducted it was subsequently found out that they were three sisters. This is one of our greatest long-term breeding successes, as these were the only cubs bred and reared in the whole of Europe in 2023. The last remaining females of the Carpathian lynx (*Lynx lynx carpathicus*) and the bobcat (*Lynx rufus*) were moved during the year due to extensive damage to their exhibits by wind storms to facilities behind the scenes, from where they are planned to be transferred to other zoos. While the taxonomic status of the Gordon wildcat (*Felis lybica gordonii*) is not yet clear, these unremarkable, little known and often ignored wild felines inhabiting very inhospitable habitats in the easternmost regions of the Arabian Peninsula are under imminent threat. Our zoo has long held the largest number of individuals of this taxon in Europe. With the idea of refreshing the breeding status in June, we imported a young male from Chernitz Zoo, Germany, and in July we took our two young females to Val de Santo Domingo Zoo, Spain. For the other small feline species, we managed to breed one jungle cat (*Felis chaus*) and one Amur leopard cat (*Prionailurus bengalensis euptilurus*). The two local female caracals (*Caracal caracal*) gave birth as well; five cubs were reared with success altogether. European wild cats (*Felis silvestris silvestris*) cannot be watched in their exhibit at the moment; we keep only a rather old (14 years) male behind the scenes and are getting ready to build a brand new facility situated in a forest setting in the outskirts of the zoo. Our female Iberian wolf (*Canis lupus signatus*), who had been staying alone for some time, was joined by an adult male from the German Tierpark Berlin in August. We had to put down our founder male fennec (*Vulpes zerda*), 14 years old, at the end of the year due to progressive geriatric problems. While it was a goodbye to this small canine species for the time being, we are already discussing the restart of this stock with the EEP coordinator. The 2023 cub of the red panda (*Ailurus fulgens fulgens*) unfortunately died at the age of two.

and a half months due to acute pancreatitis. After unrelated individuals were imported from Zoo Beesd, the Netherlands, and Leipzig, Germany, we re-structured our pairs of the white-nosed coati (*Nasua narica*) and transferred one of the resulting new pairs to our colleagues in Liberec. The previously announced phasing out of the harbour seal (*Phoca vitulina vitulina*) occurred in February.

PRIMATES

As part of breeding cooperation, we exchanged breeding males of the northern greater galago (*Otolemur garnettii*) with the Latvian Riga Zoo; we also received their young males. In January we first lost a young female thick-tailed greater galago (*Otolemur crassicaudatus*) due to pneumonia and then in February we lost the breeding male, again probably due to a viral infection. We still keep three single-sex groups of the Senegal galago (*Galago senegalensis*). Due to the surplus of animals in European collections, this taxon is being targeted, in agreement with the EEP coordinator, for suppression in terms of producing offspring. In March, after a one-year break, another male black lemur (*Eulemur macaco*) was born. After the birth of three male ring-tailed lemurs (*Lemur catta*) in 2023, we will intentionally limit the reproduction of this taxon. Red-fronted lemurs (*Eulemur rufrons*) have been kept in Jihlava since 1984. In March we managed to mate the single young male brought from Asson Zoo, France, with a young female from Opole, Poland. After the death of both old-age individuals of the Ganzhorn's mouse lemur (*Microcebus ganzhorni*) in November, we finally discontinued this taxon due to the unavailability of new animals. In contrast, the number of individuals of the Goodman's mouse lemur (*Microcebus lehilahytsara*), the flagship taxon of the joint mouse lemur EEP, has stabilised. We keep the endangered pygmy slow loris (*Xanthonycticebus pygmaeus*) in three pairs behind the scenes, but in the long term, we have only managed to successfully breed and rear the founder pair. In 2023 the family of the white-faced saki (*Pithecia pithecia*) grew by another juvenile. The founder female Geoffroy's marmoset (*Callithrix geo. froyi*) had to be euthanized after a rapid deterioration in health and a new female was imported from Plaisance-du-Touch, France. In December, to our great joy, we saw two healthy and fully viable juveniles being born! For the silvery marmoset (*Mico argentatus*), another Callitrichid species, one animal was bred and reared in 2023. Eastern pygmy marmosets (*Cebuella pygmaea niveiventris*) are kept in two groups. For the golden lion tamarin (*Leontopithecus rosalia*), which our zoo has been keeping for many years, we are moving – as a result of the death of the breeding male – towards the formation of a temporary bachelor male group from animals bred and reared in Jihlava. Olomouc and Jihlava zoos are the only institutions keeping the black-chested moustached tamarin (*Saguinus mystax*). The joint goal is to make all available animals reproduce to maintain this charismatic taxon in captivity. The cotton-top tamarins (*Saguinus oedipus*) deserve a lot of attention. There was nothing to observe about the already seven-year-old female in terms of pregnancy; the bigger surprise was when it gave birth to its first fully viable animal in September. Proyecto Titi has been working for a long time to preserve this critically endangered tamarin. Since 2019, Jihlava has been periodically involved in the International Cotton-top Tamarin Day and supporting the organisation. At the request of the Ministry of the Environment, the zoo agreed to receive four confiscated golden-handed tamarins (*Saguinus midas*) on a short-term basis. For the king colobus (*Colobus polycomos*), we have not yet recorded any birth. Therefore, in agreement with the EEP coordinator, we decided to add a different male, also kept in our zoo, to our two females instead of the initially recommended male. Mating was observed and we hope to see a breeding success next summer. We have been keeping yellow-cheeked gibbons (*Nomascus gabriellae*) in two non-reproductive groups for a long time; in December we sent one of the males bred and reared in Jihlava to Lodz Zoo in Poland on the recommendation of the EEP coordinator.

BIRDS

In 2023, once again, we managed to produce four young greylag geese (*Anser anser*), the last of which grew up with a young Magellan goose (*Chloephaga picta*). After eight years of operation, it was necessary to completely redesign the walk-through aviary, where, in addition to accidents caused by climatic factors, problems with Norwegian rat invasion were increasing. For this reason, we took a whole flock of the scarlet ibis (*Eudocimus ruber*) to Hluboká nad Labem Zoo for the entire summer season, where our colleagues took excellent care of the animals placed in the area behind the scenes used for wintering their birds, for which we thank them sincerely once again. The subsequent actions involving the redesign and intense application of anticoagulant rodenticides inside the aviary were

unfortunately related to the last recent unhappy event when the oldest male great white pelican (*Pelecanus onocrotalus*) died due to intoxication caused by the rat control products. The remaining three birds were then handed over to the zoo in Liberec; no new young animals will be brought to Jihlava until a solid wintering facility is built right next to the pool where we keep these birds during the year. The flock of pink flamingos (*Phoenicopterus roseus*) consists of almost 70 individuals; this number is limiting due to the space available in our indoor exhibit. Despite this, there were still seven more additions in 2023. Scops owls (*Otus scops*) raised another chick in their nicely overgrown season-only outdoor aviary. In October, a change took place in the exhibit next door; red-legged seriemas (*Cariama cristata*) kept here for a long time were replaced by a pair of Edwards's pheasants (*Lophura edwardsi*) brought from Pilsen and Prague zoos. We moved the seriemas to a renovated aviary near the Amazon House; in 2023 four seriema chicks hatched, three of which were reared with success. In February, both our lesser rheas (*Rhea pennata pennata*) died shortly after each other; a post-mortem check confirmed clostridial enterotoxaemia. The greater rheas (*Rhea americana*) returned to the enclosure – shared with alpacs (*Vicugna vicugna f. pacos*) – in September. In 2023, the flock of critically endangered swift parrots (*Lathamus discolor*), which we had been building since 2020, finally stabilised with the last remaining female being brought back from Brno Zoo in January and two chicks produced. The older male Bali myna (*Leucopsar rothschildi*) was joined in July by a young female from Wrocław Zoo, Poland, on the recommendation of the EEP coordinator. We also moved our pair of blue-headed macaws (*Primolius couloni*) behind the scenes as the birds had problems moulting, which is quite common in this taxon. A dramatic development occurred in the case of the southern cassowary (*Casuarus casuarus*). First, we discovered in May that instead of the declared pair, we were keeping two females, both of which were laying eggs. After we separated them, however, a tragic event occurred. The older animal, which had stayed in Jihlava for almost ten years, suffered a splinter fracture of its right limb in its enclosure for an unknown reason, probably after a fall down a slope, and had to be euthanized. The remaining female was handed over to our colleagues from Zlín Zoo in October in agreement with the European studbook keeper. We will bring any new young animals after the indoor area has been completely renovated and the safety of the two outdoor enclosures has been checked.

REPTILES & AMPHIBIANS

The 2023's biggest success was the offspring of the Chinese alligator (*Alligator sinensis*) with four animals bred and reared! We started putting the animals together in the summer of 2019, but the alligators were aggressive towards each other. We were afraid that we would not be able to breed and rear any alligators because, in all available resources, one condition was constantly repeated: a wintering capacity. The bigger was our surprise when we noticed movement in the nest accompanied by soft squeaky sounds on 25 July. This enormous success is covered in a separate article by animal keeper Petra Škárková. In autumn, we tried for the first time to put Siamese crocodiles (*Crocodylus siamensis*) together. After the female had bitten the male several times badly, we decided to separate them and wait until the male was more robust. Periodical breeding success in black marsh turtles (*Siebenrockiella crassicollis*) can be considered very important in reptile management. The whole group numbers 19 animals and is growing every year. Freckled monitors (*Varanus tristis orientalis*) are one of the most widespread Australian monitor species and you can read more about them and their rearing success in a separate article. One of our breeding females of the Solomon Island skink (*Corucia zebrata*) gave birth to three healthy animals in 2023, which is unique. Only two of them were reared with success, but this was only due to a mistake when the terrarium was not closed effectively and one of the young escaped. New arrivals included island day geckos (*Phelsuma nigristriata*); if visitors are attentive, they can see them range free inside the house staying on vertical bamboo support poles or woody plant stems where the geckos bask. Zebra-tailed lizards (*Callisaurus draconoides*), a species native to the southwestern USA where it ranges in desert and semi-desert habitats, are another new arrival along with the endangered Cat Ba leopard geckos (*Goniurosaurus catbaensis*) which we brought from Cologne Zoo, Germany. Thanks to experienced keepers we have already managed to breed two males. We added a third taxon to the *Paroedura* collection – the Iby ground gecko (*Paroedura ibityensis*). Two groups of animals were obtained from Pilsen Zoo and during the year we bred and reared four animals. New, unrelated animals were added to the breeding groups of Jamaican boas, Cuban boas and Puerto Rican boas (*Chilabothrus sublavus*, *Ch. angulifer*, *Ch. inornatus*) in the last two years; all of them became involved in reproduction and all three species have successfully reared young.

ODCHOV ALIGÁTORŮ ČÍNSKÝCH (*ALLIGATOR SINENSIS*) CHINESE ALLIGATORS (*ALLIGATOR SINENSIS*) REARED WITH SUCCESS

Petra Škárková
chovatelka / Zookeeper

Naše zoo měla to štěstí, že se zařadila mezi hrstku institucí, které mají ve svém držení aligátory čínské. Považujeme to za velký závazek, už jen proto, že se jedná o neohroženějšího krokodýla na světě. V Červeném seznamu IUCN je klasifikován jako kriticky ohrožený. V úmluvě CITES je v příloze I. OSN je zařadilo mezi speciálně chráněné živočichy. Jejich populace v divoké přírodě se odhaduje na méně než 200 jedinců. Ti jsou navíc rozptýleni v malých populacích oddělených fragmentovanou krajinou. Přežití tohoto druhu tedy plně závisí na chovu v zajetí. Několik zoologických zahrad a jiných chovatelských zařízení v Evropě, Severní Americe a Asii vlastní jednotlivce nebo různé velké skupiny aligátorů čínských, ale úspěšné odchovy se dají počítat na jednotky mláďat ročně. Absolutně zásadní pro přežití druhu bylo zřízení rezervací pro chov aligátorů čínských přímo v jejich domovině v čínské provincii Anhui.

Vývoj aligátora čínského se započal zhruba před 200 miliony lety. Historicky byl rozšířený v široké oblasti dolního toku čínské řeky Jang-c'-tiang. Velká populace prosperovala v neprostupné krajině jezer, slepých ramen, bažin a záplavových mokřadů. Situace se začala měnit před 7 000 lety, kdy do oblasti začal pronikat člověk a s ním zemědělská činnost. Nížiny zaplavané vodou byly ideální pro rozvíjející se pěstování rýže a tím nevyhnutelně došlo ke střetu aligátora s člověkem. Vztah místních lidí k těmto charismatickým zvířatům byl od počátku rozporuplný. Na jedné straně uctívané mytické zvíře, které se stalo předobrazem bájného čínského draka. Na straně druhé byl od počátku loven pro maso, které je bohužel dodnes čínskou medicínou považováno za lék proti rakovině. Stále větší část přirozeného prostředí aligátora čínského zabírala rýžová pole a spolu s nimi rozrůstající se lidská sídla. Aligátor musel postupně opouštět své přirozené prostředí a stahovat se do kopcovitéjšího terénu. Tento vývoj pokračoval celá století, aniž by se cokoli změnilo. Teprve na přelomu 19. a 20. století se čínská vláda začala zajímat o velikost populace aligátora čínského a s překvapením zjistila, že už se nalézá jen na zlomku původního území. Žádná opatření na jejich ochranu se však zatím nezaváděla. Následující data pochází z 50. let 20. století a potvrzují další úbytek. Nicméně stále jsou k nalezení jednotlivci i malé skupiny zvířat v rybnících, bažinách a rýžovištích v blízkosti vesnic. Postupuje čím dál hustší osídlování a s ním samozřejmě i znečištění přírody. V 70. letech už byla zemědělská činnost natolik intenzivní, že průzkum odhalil aligátory pouze v jižní oblasti provincie Anhui a sousední provincie Zhejiang. V této chvíli už se čínská vláda rozhodla zakročit a učinila první opatření k zachování tohoto druhu. Rok 1972 znamenal pro aligátory zařazení mezi ohrožené druhy 1. třídy, což znamená, že mu čínská vláda začala poskytovat nejvyšší stupeň ochrany. Byla vydána řada zákazů a předpisů k ochraně aligátorů, ovšem nutno říct, že zpočátku nebyly nijak zvlášť dodržovány. Aby zabránila úplnému vymizení aligátorů, čínská vláda rozhodla, že se zaměří na jejich chov v zajetí. V roce 1982 bylo vytvořeno první centrum pro chov aligátorů čínských ARCCAR (Anhui Research Centre of Chinese Alligator Reproduction), kam bylo během několika let shromážděno 212 zvířat odchycených ve volné přírodě. Od této chvíle se pro aligátora čínského začala situace

obracet k lepšímu. Ačkoli divoká populace i nadále balancuje na hranici přežití, umělý odchov v rezervaci se začal dařit a počet aligátorů se začal postupně zvedat. Dnes už není hlavní problém nízký počet zvířat, ale spíš jejich nízká genetická variabilita a hlavně nalezení biotopů vhodných k reintrodukcii. Prakticky veškerá plocha jejich původního prostředí už je proměněná na zemědělskou půdu a oblast je navíc velmi hustě obydlená lidmi. Nová snaha tedy směřuje k vytipování vhodných lokalit, kde by se zvířata dokázala udržet a rozmnožovat. Jejich schopnost po tak dlouhou dobu odolávat lidskému tlaku dokazuje, že se umí určitým změnám přizpůsobit a obsadit i netypické biotopy. V průběhu posledních staletí se museli naučit žít ve vyšších nadmořských výškách, stavět hnízda z nezvyklých materiálů, hloubit si nory daleko od vodních ploch a přecházet velké vzdálenosti. Faktory, které je nejvíc limitují, jsou nízká teplota a nevhodný materiál k hnízdění. Například ve vyšších polohách, kde rostou převážně borovice, žilo několik plodných jedinců, ale nikdy nedokázali odchovat mláďata v hnízdech z borového jehličí. Nebezpečí aligátorům hrozilo i od obyvatel žijících na území rezervace, takže vláda začala se vzdělávacím programem, který zahrnoval pořádání přednášek, rozhlasových vysílání a šíření informačních letáků. Postupně si lidé začali aligátorů čínských vážit jako svého národního bohatství. Dnes se zdejší rybáři stali neocenitelnými pomocníky při monitoringu populací. Je to vítaná změna, protože životy aligátorů žijících mimo rezervace zatím často končí v rybářských sítích, klecích na kraby nebo po pozření otrávených hlodavců.

Co se týče vzhledu aligátora čínského, jde o jednoho z nejmenších zástupců čeledi krokodýlovitých. Průměrně měří jen 180 cm a váží 20 kg. Největší zaznamenaný jedinec měl 216 cm a 38 kg. Jak je známo, jeho nejbližší příbuzný, aligátor severoamerický, dosahuje diametrálně odlišných rozměrů. Aligátor čínský má několik zvláštností, kterými je ve světě krokodýlů jedinečný. Například oční víčko aligátora čínského obsahuje kostěnou destičku, která chrání zavřené oko. Osteodermu, které všem krokodýlům chrání krk a záda, jsou u něj přítomné i na břiše. Čelisti má krátké, tupé, plně kuželovitých zubů, avšak velmi silné. Jsou dokonale přizpůsobené k lovu specifické potravy. Podstatnou část jeho potravy totiž tvoří méně pohybliví, zato ale obrnění živočichové, jako jsou želvy, škeble, krabi, krevety a různí měkkýši. Samozřejmě, pokud se naskytne příležitost, nepohrdne ani rybami, žábami, hmyzem, drobnými savci a vodními ptáky. Strategie lovu spočívá spíš v pročešávání kalného dna a břehů než v cíhání na kořist pod hladinou. Mnohdy má dokonce při lovu zavřené oči a orientuje se spíš hmatem.

Aligátoři čínští jsou považováni za inteligentní plazy, kteří mezi sebou udržují silný sociální kontakt. Navzájem komunikují pomocí dotyků a různorodé vokalizace. V období páření se hlasitě ozývají jak samci, tak i samice. Tyto zvuky se nesou několik kilometrů po hladině a patrně dávají vědět nejen o místě pobytu, ale i o kondici vyzývatele.

Páření předchází několikaměsíční fáze zimování v hlubokých norách, které si aligátoři hloubí v březích. Ty bývají poměrně složité s více vchody a chodbami. Může v nich přespávat hned několik zvířat pohromadě, včetně matek s malými mláďaty. Nory aligátorů opouští obvykle během dubna a intenzivně se vyhřívají. V této době mají denní aktivitu. S příchodem letního horka přecházejí na aktivitu noční a nory opět využívají jako denní úkryt. S příchodem léta zároveň začínají i pářící rituály. Oba partneři se ozývají hlubokými hrdelními zvuky a vibracemi. K soubojům obvykle nedochází. Samec může obcházet několik samic v okolí. Během nejteplejší části roku samice staví velká mohylovitá hnízda z tlející vegetace a kladou do nich 10-40 vajec. Pohlaví embrya není určeno a ovlivní ho teprve teplota prostředí. V teplotách pod 28 °C se líhnou samičky, kolem 33 °C samečkové a při teplotě 31 °C bývá pohlaví vyrovnané. Během inkubace, která trvá cca 60 dnů, samice hnízdo hlídá a komunikuje s mláďaty ve vejcích. Když zaznamená

aligátor čínský (*Alligator sinensis*) – dvě z mláďat těsně po vyhrabání z hnízda

aligátor čínský (*Alligator sinensis*) – portrét odrůstajícího mláděte

v hnízdě pohyb, pomůže mláďatům ven a odnese je v tlamě do vody. Mladí aligátoři zůstávají v blízkosti matky půl až dva roky. Není neobvyklé, že samice přijme do své péče i cizí mláďata. Dospělý aligátor nemá kromě člověka ve svém prostředí žádného nepřítele, ale na drobná mláďata v přírodě číhají nástrahy jako například volavky, draví ptáci, velké ryby a psi.

Do jihlavské zoo se první dle IUCN kriticky ohrožený aligátor čínský (*Alligator sinensis*) dostal na podzim roku 2017 ze Zoo Emmen. Jednalo se o zabařený exemplář, a to samici vylíhnutou pravděpodobně v roce 2009. Jejím partnerem se stal šestiletý samec původem z čínského Anhui Research Center, kterého naše zoo získala o rok později. Tento samec byl podstatně drobnější a hubenější než samice, proto jsme ho drželi odděleně od samice a soustředili jsme se na zlepšení jeho zdravotního stavu.

Teprve v létě 2019 jsme je poprvé spojili. Neboť byli vůči sobě agresivní, rozhodli jsme se je rozdělit. Neúspěšné spojování se opakovalo, dokud samec značně nezesílil.

Na začátku zimy 2022 jsme se rozhodli změnit strategii. Když nám nejde expozice dostatečně vychladit, zkusíme to jinak. Místo snižování teploty jsme začali postupně zkracovat délku dne, a to z letních 13 hodin světla na zimních 10 hodin. Expozice byla značnou část dne v úplné tmě. Nenechali jsme svítit ani výhřevné lampy. Aligátoři zůstali celou zimu aktivní a měli zájem i o potravu. Druhou změnou oproti minulým létům bylo umístění reproduktoru do expozice. Napadlo nás povzbudit naše aligátory v reprodukční aktivitě, a tak jsme jim začali od 1. 2. 2023 na noc pouštět hlas aligátora čínského v období páření. Nahrávka sestávala ze čtyř různých asi minutových stop, kdy se ozýval samec v říji, prokládaných půlhodinami ticha. Přes den jsme reproduktory vypínali.

9. 4. se samice nápadně tiskla na branku, jako by se chtěla dostat za samcem. Bariéry jsme tedy odstranili a tentokrát na žádné násilí nedošlo. Zvířata se navzájem dotýkala, ale nesnažila se navzájem kousnout nebo vyhnat. Od té chvíle už zůstali spolu a zatím nebylo potřeba je oddělovat.

19. 4. konečně přišlo první nemotorné páření. V expozici je umístěno několik kamer, takže jsme mohli všechno sledovat a přitom nevyrušovat zvířata. Bylo znát, že samec musí napřed nabýt zkušenosti, ale samice byla ochotná a trpělivá. Po pár pokusech už páření probíhalo, jak se patří, a opakovalo se několik dní po sobě. Vše provázely projevy jako vokalizace, zvedání zad a ocasu nad hladinu s typickým vibrováním a jakési zvláštní pohyby předních končetin. Poslední páření jsme zaznamenali 1. 5. 2023, ale i potom partneri zůstávali v těsné blízkosti.

11. 5., když se nám zdálo, že samice se dostatečně zakulatila, jsme jí dodali materiál na stavbu hnízda. Sestával z balíku slámy, bedny mokrého rašeliníku, bedny písku, několika pytlů zahradnického substrátu, suchého listů

aligátor čínský (*Alligator sinensis*) – ze snůšky třinácti vajec se vylíhla čtyři zdravá mláďata

a velké kostky lignocelu. Samice si ještě téže noci postavila krásné hnízdo. Naváželi jsme jí postupně další materiál a ona si ho v noci zapracovávala do hnízda, dokud sama nebyla spokojená. Od té doby se stalo pravidlem, že kolem 20:00 samice začínala s prací na hnízdě a s přestávkami končila dlouho po půlnoci. Samec se směl k hnízdu přiblížit, ale když vylezl přímo na něj, samice ho vždy jemně dostrkala do vody. Ani teď mezi nimi nebyla žádná agresivita. Oba dva po celou dobu reprodukční aktivity vydatně jedli.

Pořád jsme čekali na ten nejdůležitější okamžik – na kladení vajec. Jenomže samice jsme viděli neustále jen stavět a opravovat, nikoliv hrabat. Později jsme na kamerovém záznamu určili ten okamžik, kdy se to patrně stalo. Samice se při kladení šikovně schovala na odvrácenou stranu hnízda, takže jsme ten okamžik nepostřehli. Tím pádem jsme žili v domnění, že je hnízdo stále prázdné.

O to větší šok to pro nás byl, když se 25. 7. 2023 začali líhnout malí aligátorci. Jakmile se na povrchu objevilo první mládě, ihned jsme hnízdo rozhrabali. Nacházela se v něm celkem čtyři zdravá mláďata, jedno nevyvíhnuté mrtvé a osm neoplozených vajec. Byla uložena uprostřed hnízda a asi 30 cm pod povrchem. Teplotní sonda, následně zahrabaná dovnitř, ukazovala teplotu 26 °C. Zajímavé je, že samice o kvákající mláďata v hnízdě nejevila sebemenší zájem a na chovatele neútočila.

Každé mládě bylo změřeno a zváženo: 31 g & 22 cm, 29 g & 21 cm, 29 g & 23 cm, 29 g & 22 cm. Vejce měla rozměr 3,5 × 7 cm.

Nejmenšímu mláďeti bylo potřeba z vejce pomoci a následně ošetřit nezatažený žloutkový váček. V expozici s rodiči pochopitelně nemohla mláďata zůstat. Vytvořili jsme jim ubikaci v zázemí, kde jsou pod každodenním dohledem. Akvárium, do kterého putovali ihned po vylíhnutí, mělo rozměry 120 × 50 × 40 cm. Napuštěné bylo do 5 cm kohoutkovou vodou s přídavkem heřmánkového odvaru. Teplota vody byla 28 °C. Původně jsme používali běžné skleněné akvaristické topítko, ale z obavy před rozbitím nebo popálením jsme pořídili topítko z výhřevného plastu. V prvních týdnech života malých

aligátorů jsme nepoužívali žádnou filtraci a vodu jsme vyměňovali dvakrát týdně. Další vybavení ubikace sestávalo z dvou drenážních trubek, které malí aligátory hojně využívali coby úkryt, vodní rostliny a plochého kamene k vyhřívání. V prvních týdnech po vylíhnutí trávili většinu času ukrytí v trubkách a na pohyb lidí kolem akvária reagovali útěkem. Dnes, po pěti měsících, když už si na naši přítomnost zvykli, tráví mnohem víc času vyhříváním se na kamenech pod lampou. Osvětlení jim zajišťuje 150W lampa s UVB a zářivka s 12% UVB. Po pár měsících jsme mláďata museli stěhovat do větší nádrže, ke které jsme zapojily externí filtraci. Původní obavy, že je budou rušit zvuky a vibrace, se nepotvrdily. Naopak, rádi se shromažďují pod proudem vody a nechávají se „sprchovat“. První potravu jsme mláďatům nabídli týden po vylíhnutí. Nejdřív jsme zkusili nabídnout cvrčky, ale ty vesměs odmítali a bylo nutné krmít je z ruky. Postupně jsme vyzkoušeli několik druhů potravy a nakonec se ukázalo, že největší úspěch budeme mít s malými rybičkami, tzv. grundlemi. Denně dostávala mláďata krmení nakrájené na zhruba centimetrové kousky, každý z pinzety přímo před tlamičku. Jakmile si aligátory na potravu navykli, mohli jsme si dovolit rozšířit repertoár nabízeného krmení. Dnes mají malí aligátory stejně pestrý jídelníček jako jejich rodiče. Sestává z mražených i čerstvých ryb, akvarijních rybek, šneků, žabího masa, raků, krevet, škeblí a krabů. Původně

jsme je krmili denně, ale když zesílili, mohli jsme přejít na krmení třikrát týdně. Víc jim vyhovuje, když některé dny jen odpočívají a tráví. Jsou potom aktivnější a zvládají větší porce potravy. Stále krmíme každého jednotlivě z pinzety. Už ne pro kontrolu, ale abychom zjistili, že všechna mláďata se k potravě dostanou. Skupina je stále pohromadě a žádná vzájemná agrese se mezi nimi zatím neobjevila. Dokonce spolu často komunikují zvláštním hlubokým broukáním. Nicméně dva malí aligátory své sourozence začínají zřetelně přerůstat a při krmení se prosazují jako první.

Pro porovnání s prvním vážením a měřením uvádíme poslední záznam z 11. 12. 2023: 150g & 39cm, 145g & 42cm, 125g & 35cm, 107g & 34cm. Dospělý pár se zrovna v této době nachází ve fázi krátkých dnů. Máme v plánu s nimi zopakovat loňský postup, včetně pouštění nahrávek, ačkoli je poměrně pravděpodobné, že aligátory příští rok nezahnízdí. Hned několik zdrojů se shoduje na tom, že samice aligátora čínského je schopná klást jednou za dva až tři roky. Nicméně, obě zvířata jsou v dobré kondici a tímto postupem neriskujeme žádnou jejich újmu, takže jim dáme možnost si reprodukční aktivity zopakovat. Náš chovný pár je teprve na začátku produktivního věku a proto věříme, že nás čeká ještě dlouhá řada úspěchů.

SUMMARY

The Chinese alligator (*Alligator sinensis*) is the world's most endangered crocodile and Jihlava is among only a handful of institutions worldwide that hold this species. The stock in the wild is estimated at less than 200 individuals, scattered in small populations separated by fragmented landscapes. The survival of this species therefore depends entirely on ex situ breeding schemes. However, cases of breeding success can be counted in units of young animals per year. For the species to survive, it was crucial to establish reserves for keeping and breeding this alligator directly in its native range area, which is the Chinese province of Anhui, where alligators already breed and rear quite successfully and any problems involve rather the low genetic variability and mainly finding sites suitable for reintroduction.

Chinese alligators are considered to be intelligent reptiles that maintain strong social contact with each other. They communicate through touch and a variety of vocalisations. Both males and females are vocal during the mating season. These sounds spread for several kilometres on the water's surface and indicate not only the whereabouts but also the challenger's fitness. Mating is preceded by a several-month stage of hibernation in deep burrows that the alligators make in river banks. Several animals can sleep in there together. Alligators usually leave their burrows during April and bask intensively. At this time they are active during the day. With the arrival of the summer heat, they switch to nocturnal activity and start to use the burrows again as a daytime shelter. With the arrival of summer, mating rituals begin at the same time. Both partners are vocal with deep guttural sounds and vibrations. During the hottest part of the year, females build large mound-shaped nests from decaying vegetation and lay 10–40 eggs in the nests. During incubation, which lasts about 60 days, the female guards the nest and interacts with the young that are found in the eggs. When it detects movement in the nest, it helps the small alligators out and takes them to the water, carrying them in its mouth. Young alligators stay close to their mother for six months to two years.

The first Chinese alligator arrived at Jihlava Zoo in the autumn of 2017 from Emmen. This was a confiscated individual – a female that hatched probably in 2009. A six-year-old male from the Anhui Research Centre, China, which Jihlava received a year later, became the female's breeding partner. In the summer of 2019, we tried to put the animals together for the first time, but the alligators were aggressive towards each other. Failures repeated until the male had become considerably more robust. At the beginning of winter 2022, we decided to change our strategy. Since we were unable to cool down the exhibit sufficiently, we started to gradually reduce the length of the daytime period from 13 hours of light as available in the summer to winter's 10 hours. As a result, the alligator exhibit was completely dark for a considerable part of the day. We were even not leaving the heat lamps on. The alligators stayed active throughout the winter; they also showed interest in feeding. In addition to changing the lighting mode, we also placed a speaker in the exhibit; from 1 February 2023, we started playing the voice of a male Chinese alligator at night during the mating period to encourage the animals to become more reproductively active. On 9 April, the female pressed herself noticeably against the gate as if to get to the male. We removed the barriers and this time there was no violent action. The animals touched each other but did not try to bite or drive each other away. From that moment on they stayed together and there was no need to separate them yet. On 19 April the first mating attempt finally came; although it was clumsy, after a couple of instances, the mating went as it should, and was repeated for several days in a row. All this was accompanied by vocalizations, lifting of the back and tail above the surface with typical vibrations and some strange movements of the forelimbs. The last mating was recorded on 1 May 2023, but even then the partners remained close to each other.

When we thought the female had become sufficiently round, we supplied nest-building material to the exhibit. It consisted of a bale of straw, a box of wet peat moss, a box of sand,

several bags of gardening substrate, dry tree leaves and a large cube of Lignocel (a coconut fibre substrate). The female built a nice nest the same night and was working on it night after night from that moment on. The male was allowed to approach the nest, but when it climbed directly onto it, the female always gently pushed the male into the water. Even now there was no aggression between the adults. Both of them consumed large portions of their diet throughout their reproductive activity.

However, we did not see the moment of laying eggs on the cameras, because the female was skilful enough to hide on the opposite side of the nest. Thus, we lived under the assumption that the nest was still empty. The bigger the shock was for us when the small alligators started hatching on 25 July 2023. As soon as the first one appeared on the surface, we immediately uncovered the nest to find four healthy alligators, one unhatched dead juvenile and eight unimpregnated eggs. The eggs were placed in the middle of the nest and about 30 cm below the surface. The temperature probe, subsequently buried inside, showed 26 °C. Interestingly, the female did not show any slightest interest in the squeaking juveniles in the nest and did not attack the keeper.

Each young alligator was measured and weighed: 31 g & 22 cm, 29 g & 21 cm, 29 g & 23 cm, and 29 g & 22 cm. The eggs were 3.5 × 7 cm. The smallest chick needed to be helped out of the egg and then its uncontracted yolk sac was treated. We set up a facility for them behind the scenes, where they are supervised daily. The aquarium they went to immediately after hatching was 120 × 50 × 40 cm. It was filled with tap water (water column of 5 cm) with a chamomile decoction added. The water temperature was 28 °C. In the first weeks after hatching, the alligators spent most of their time hidden in drainage pipes and reacted to human movement around the aquarium by running away. Soon, however, they got used to our presence and spent much more time warming themselves on the stones under the lamp. Lighting is provided by a 150W lamp with UVB and a fluorescent lamp with 12% UVB. After a couple of months, we had to relocate the animals to a bigger tank, to which we connected an external filtration system. Initial fears that the alligators would be disturbed by sounds and vibrations were not confirmed. The opposite was true – they like to gather under a stream of water and get showered. The first food was offered to the alligators a week after hatching. First, we tried to offer crickets, but they were mostly refused and the animals had to be hand-fed. Eventually, it turned out that we would have the most success with small fish. Every day, the young alligators were fed food cut into roughly centimetre-long pieces, each from tweezers directly in front of their mouths. We gradually expanded the range and today the small alligators get a diet of the same diversity as their parents. It consists of frozen and fresh fish, aquarium fish, snails, frog meat, crayfish, shrimps, clams and crabs. Initially, we fed daily, but as they got more robust, we switched to feeding three times a week, which suits the alligators better. We still feed each one individually with tweezers to ensure that each alligator gets food. They are still kept together; no aggression has yet emerged within the group. They even often communicate with each other using specific deep humming sounds. However, two of the young alligators are beginning to noticeably outgrow their siblings and struggle to be the first to get to the food. For comparison with the first weighing and measuring, the most recent record is from 11 December 2023: 150 g & 39 cm, 145 g & 42 cm, 125 g & 35 cm, 107 g & 34 cm.

The adult pair was in the short-days stage at that time. We plan to repeat last year's procedure with them, including playing the recordings, although it is quite likely that the alligators will not nest next year; several resources agree that a female Chinese alligator is capable of laying every two to three years. Yet as fitness is good for both of the animals and we are not risking any harm to them by this procedure, we will allow them to repeat their reproductive activities. Our breeding pair is only at the beginning of its productive age and we believe that we have a long series of successes ahead of us.

ODCHOV VARANA TEČKOVANÉHO (*VARANUS TRISTIS ORIENTALIS*) FRECKLED MONITORS (*VARANUS TRISTIS ORIENTALIS*) BRED AND REARED

Varan tečkovaný je jedním z nejrozšířenějších australských ještěřů. Obývá téměř celý kontinent, s výjimkou nejnižnějších oblastí. Známý je ve dvou poddruzích, *V. tristis tristis* a *V. tristis orientalis*, kterého chováme v naší zoo. Rozdíl mezi nimi je především ve zbarvení kůže. *V. t. orientalis* má základní barvu pískovou a je posetý tmavými tečkami. Západní poddruh *V. t. tristis* bývá obvykle zbarvený tmavě, především na hlavě a ocasu. Odtud taky pochází jeho latinský název. Tristis totiž v překladu znamená smutný.

Tento varan patří mezi nejmenší zástupce čeledi varanovitých, mezi tzv. trpasličí varany. V dospělosti dosahuje maximální délky 60–80 cm. Samice obvykle bývají mohutnější. Prostředí, které *Varanus tristis* obývá, může být značně variabilní. Primárně je to sice stromový druh, ale dokáže dobře prosperovat i poblíž vodních toků, ve skalách, pouštích nebo v blízkosti lidských obydlí. Na rozdíl od většiny plazů má jedinečnou schopnost zvládat přehřátí. Ve volné přírodě byla zaznamenána nejvyšší tělesná teplota tohoto varana 47,3 °C. Co se týká potravy, je *V. tristis* značný oportunist. Loví prakticky všechny živočichy, které je schopen přemoci. Hlavní složku tvoří hmyz, drobnější plazi, vejce, malí savci, případně ptáčka. Páření probíhá na začátku jara, po krátkém chladnějším období. Poté samice naklade dvě až čtyři snůšky během několika měsíců. Jedna snůška může obsahovat 6–17 kožovitých vajec, která samice umístí do vyhrabané nory nebo pukliny ve skále, případně v kůře. Za 90–130 dnů se líhnou malí, asi 7 cm dlouzí varani.

Do Zoo Jihlava se dva páry druhu *Varanus tristis* dostali 13. 12. 2021 ze Zoo Neuwied. Byla to malá mláďata vylíhnutá 1. 8. 2021, a proto jsme je zpočátku chovali v zázemí, než dorostla takové velikosti, aby mohla být umístěna do expoziční ubikace. Všichni čtyři jedinci velice dobře přijímali potravu a rychle rostli. Když dosáhli dospělé velikosti, zhruba ve dvou letech, začali jsme pozorovat první pokusy o páření. 16. 6. 2023 jedna ze samic začala intenzivně hrabat v připraveném kladišti a poté nakladla snůšku šesti vajec. Ty jsme přemístili do inkubátoru, ale brzy se ukázalo, že vejce nejsou oplzená. Další snůšku jsme nezaznamenali, ale kladiště jsme stejně pravidelně kropili a prohledávali. 24. 10. 2023 se v expoziční začala

varan tečkovaný (*Varanus tristis orientalis*)

líhnout mláďata. Bylo jich původně nejspíš pět, ale než se je podařilo v expoziční odchytili, dvě z nich ulovili a sežrali dospělí varani. Zbýlá tři jsme přemístili do velkého terária v zázemí, kde mají k dispozici větve, několik úkrytů a misku s vodou. Jako osvětlení jim slouží 12% UVB zářivka a 150W výhřevná lampa. Krátce po vylíhnutí začali všichni tři mladí varani přijímat potravu ve formě malých cvrčků. Od té doby jsou velice žraví a rychle rostou. Zbývá nám zjistit, kam samice ukrývají své snůšky. Kladiště je pravidelně kontrolováno a ani jinde v substrátu jsme nenašli prázdné skořápky po loňských mláďatech. V letošní sezóně budeme muset obě samice pečlivě hlídat, aby jim už žádné mládě neposloužilo za potravu. Dá se očekávat, že vzhledem ke kondici a zralejšímu věku samic bude malých varanů tečkovaných v příštích letech jen přibývat.

varan tečkovaný (*Varanus tristis orientalis*)

SUMMARY

One of Australia's most widespread lizard taxa, the freckled monitor is found almost throughout the continent, except for the southernmost regions. Two subspecies are known: *V. tristis tristis* and *V. tristis orientalis* – the latter is the one that we keep in our zoo. Although primarily a tree species, the freckled monitor can also thrive near watercourses, in rocks, deserts or near human dwellings. Unlike most reptiles, this lizard has a unique ability to cope with overheating. It hunts virtually any animal it can fight down. The main part of the diet consists of insects, smaller reptiles, eggs, small mammals, and possibly juvenile birds. After spring mating, the female lays two to four eggs for several months. One clutch may contain 6–17 eggs with leathery shells, which the female places in a burrow it digs or in a crack in the rock / tree bark. In 90–130 days, small, about 7 cm long juveniles hatch.

Two pairs of *Varanus tristis* arrived at the zoo on 13 December 2021 from Neuwied Zoo as four-month-old animals. At about two years of their age, we started to observe the first mating attempts. On 16 June 2023, one of the females began to dig intensely in the nesting box made available and then laid a clutch of six eggs, which were, however, not impregnated. We did not record any other clutch, but we still regularly sprayed and searched the box. On 24 October 2023, young lizards started to hatch in the exhibit. There were probably five of them initially, but before they could be caught inside the exhibit, two of them were hunted down and consumed by adult monitors. We moved the other three to a large terrarium behind the scenes where they have branches, several hiding places and a water bowl available. Lighting is provided by a 12% UVB fluorescent lamp and a 150W heating lamp. Shortly after hatching, all three young monitors began to take food (small crickets). Since then they have been very voracious and growing fast. It remains for us to find out where the females hide their clutches because we have not discovered anything in the nesting box or elsewhere in the substrate, not even the empty shells of last year's offspring.

ÚČAST NA KONFERENCÍCH A ZASEDÁNÍCH ODBORNÝCH KOMISÍ UCSZOO PARTICIPATION IN CONFERENCES AND UCSZOO SPECIALIST COMMITTEE MEETINGS

Mimořádná valná hromada UCSZOO / 11. 1. 2023 – Zoo Olomouc – Jan Vašák

Zasedání UCSZOO Komise pro plazy a obojživelníky / 18.–19. 1. 2023 – Zoo Praha – Kateřina Kucírková, Jan Vašák

Zasedání UCSZOO Komise zoologicko-legislativní / 8. 3. 2023 – Zoo Jihlava – Richard Viduna

EAZA Education Conference / 13.–17. 3. 2023 – Zoo Vratislav, Polsko – Pavla Jarošová, Aneta Kotoun

EAZA Felid TAG midyear meeting / 10.–12. 4. 2023 – Zoo Innsbruck, Rakousko – Jan Vašák

Jarní zasedání BAG Kleinsäuger / 14.–15. 4. 2023 – Zoo Jihlava – Richard Viduna

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro malé kočky, velké kočky, poloopice, novosvětské primáty, starosvětské primáty a gibony a lidoopy / 18.–21. 4. 2023 – Zoo Jihlava – Kateřina Kucírková, Jan Vašák, Richard Viduna

EAZA Bird TAGs midyear meeting / 20.–22. 4. 2023 – Zoo Innsbruck, Rakousko – Richard Viduna

EAZA Small Mammal midyear meeting / 15.–19. 5. 2023 – Zoo Skærup, Dánsko – Richard Viduna

Jarní zasedání komise pro ekonomiku / 17.–19. 5. 2023 – Zoo Plzeň – Eva Hyršová

Seminář CITESové evergreeny – CITES 50 – bilance, trendy a milníky / 14.–15. 6. 2023 – Bohuslavice – Michaela Kašparová, Richard Viduna

EAZA Annual Conference / 12.–16. 9. 2023 – Zoo Helsinki, Richard Viduna, Jan Vašák

Zasedání UCSZOO Komise zahradnické / 24.–26. 10. 2023 – Zoo Ostrava – Katarína Mangová, Martin Šrámek, Petr Walter

Zasedání UCSZOO Komise pro výživu / 26.–27. 10. 2023 – Zoo Brno – Veronika Bauerová, Marek Dohnal, Michaela Kašparová, Michal Kratochvíl, Richard Viduna

Setkání chovatelů ptáků z českých zoologických zahrad / 1.–2. 11. 2023 – Zoo Nehvizdy – Veronika Bauerová, Michal Kratochvíl, Richard Viduna

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro marketing a vzdělávání / 8.–10. 11. 2023 – Zoo Brno – Pavla Jarošová, Simona Kubičková, Kateřina Martínková, Daniela Oberreiterová

Setkání pracovníků dokumentace a transportů a podzimní zasedání UCSZOO Komise zoologicko-legislativní / 14.–15. 11. 2023 – Kostelec nad Černými Lesy – Michaela Kašparová

Podzimní zasedání komise pro ekonomiku / 14.–16. 11. 2023 – Zoo Vyškov – Lenka Dvořáková, Eva Hyršová

Korkeasaari ZOO

SPOLUPRÁCE ZOO JIHLAVA NA VĚDECKOVÝZKUMNÉ ČINNOSTI CO-OPERATION ON SCIENCE AND RESEARCH ACTIVITIES

Mgr. Richard Viduna
vedoucí zoologického oddělení
Head of Animal Management Dpt.

ODBORNÁ ZASEDÁNÍ

Jarní zasedání UCSZOO Komise zoologicko-legislativní uspořádané 8. 3. 2023 v Zoo Jihlava se zaměřilo zejména na otázky dalšího fungování unijních odborných komisí po nedávném vystoupení tří významných institucí, tedy Zoo Dvůr Králové nad Labem, Zoo Praha a Zoo Zlín, z této profesní asociace a zúčastnil se ho zoolog Richard Viduna. I letošní společné zasedání UCSZOO Komise pro malé kočky, velké kočky, poloopice, novosvětské primáty, starosvětské primáty a gibony a lidoopy se 18.–21. 4. 2023 konalo v jihlavské zoo. Zúčastnili se ho samozřejmě oba zoologové, ředitel Jan Vašák, koordinátor UCSZOO Komise pro velké kočky, a řada našich chovatelů. Zasedání UCSZOO Komise pro výživu, letos zaměřené na vačnatce a malé savce, se 26.–27. 10. 2022 odehrálo v Zoo Brno a zúčastnili se ho chovatelé Veronika Bauerová, Marek Dohnal, Michal Kratochvíl, registrátorka Michaela Kašparová a zoolog Richard Viduna. Do Zoo Nehvizdy jsme 1.–2. 11. 2023 zajeli na setkání chovatelů ptáků z českých zoologických zahrad. Za jihlavskou zoo se ho zúčastnili chovatelé Veronika Bauerová, Michal Kratochvíl a zoolog Richard Viduna. Setkání pracovníků dokumentace a transportů a podzimního zasedání UCSZOO Komise zoologicko-legislativní uspořádaného 14.–15. 11. 2023 v Kostelci nad Černými lesy se zúčastnila registrátorka Michaela Kašparová. Tradičního semináře CITESové evergreeny, s letošním podtitulem CITES 50 – balance, trendy a milníky, který byl pořádán 14.–15. 6. 2023 v Bohuslavicích, se zúčastnila registrátorka Michaela Kašparová a zoolog

účastníci pololetního setkání EAZA Small Mammal TAG v dánské Zoo Skærup

účastníci jarního zasedání BAC Kleinsäuger v Zoo Jihlava

Richard Viduna. Zoolog Richard Viduna, předseda EAZA Small Mammal TAG, tedy mezinárodní poradní skupiny pro malé savce, vedl pololetní setkání uspořádané 15.–19. 5. 2022 v dánské Zoo Skærup. V rodinném prostředí tamní soukromé zoologické zahrady se sešlo téměř 40 profesionálů z 11 evropských zemí. Nadšení účastníci měli možnost se kromě tří polodenních bloků, naplněných zajímavými prezentacemi a souhrny chovných programů, zúčastnit také inspirativních prohlídek pořádaných zoologickými zahradami a exkurzí do Zoo Givskud, Zoo Odense, přírodovědného muzea nové generace Naturama Svendborg a Terrariet Vissenbjerg. V rámci dobročinné aukce, která byla součástí rozlučkového večera, se podařilo vybrat dalších 1.200 EUR určených k obnově ukrajinských zoologických zahrad zasažených zločinnou agresivní invazí ruských vojsk. Pro evropskou zoo-komunitu je patrně nejvýznamnější akcí výroční konference asociace EAZA. Ta byla letos uspořádána 12.–16. 9. 2023 ve finské Zoo Helsinki a zúčastnili se jí ředitel Jan Vašák a zoolog Richard Viduna, jenž vedl dvě výroční setkání EAZA Small Mammal TAG, která tam proběhla. Ten se následně jako jeden z ex-situ odborníků zúčastnil i druhého Regional Collection Plan Workshopu skupiny zaměřené na afrosoricidy (zlatokrty a bodlíny), běrcouny, hrabáče a damany, letouny, hmyzožravce a tany uspořádaného 11.–13. 10. 2023 online. 14.–15. 4. 2023 se u nás uskutečnilo jarní zasedání BAC Kleinsäuger, sdružení převážně německy mluvících soukromých chovatelů malých savců, jehož je zoolog Richard Viduna letitým spolupracovníkem. Řada přítomných účastníků vyjádřila velké uznání kvality našich chovů a prostoru, který poskytujeme těmto v řadě velkých zoologických zahrad často přehlíženým taxonům.

CHOVNÉ PROGRAMY

Stále ještě rozlišujeme tři typy regionálních mezinárodních chovných programů, a to evropský program pro ohrožený druh = EAZA ex-situ program (EEP), evropskou plemennou knihu (ESB) a osobou či TAGem monitorovaný taxon (MON-P x MON-TAG). Ke konci roku jsme kromě aktivního chovatelského zapojení do rozšiřující se řady programů všech výše uvedených typů přímo řídili MON-P pro želvy tlustohrdlé (*Siebenrockiella crassicolis*) prostřednictvím chovatelky Petry Škárkové, EEP pro kočky slaništní (*Leopardus geoffroyi*) prostřednictvím ředitele Jana Vašáka a EEP pro klokánky králičkovité (*Bettongia penicillata*) a MON-P pro morčata uruguayská (*Cavia magna*) a osináky africké (*Atherurus africanus*) prostřednictvím zoologa Richarda Viduny.

osinák africký (*Atherurus africanus*) v německé Zoo Bernburg

označený chřástal polní (*Crex crex*)

TERÉNNÍ VÝZKUM A DOBROVOLNICTVÍ NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY

Znovu jsme se zapojili do lednového zimního termínu Mezinárodního sčítání vodních ptáků koordinovaného Českou zemědělskou univerzitou v Praze. Jedná se o kontinuální lineární monitoring jedinců zdržujících se na dané vodní ploše. Letos jsme zvládli projít dvě lokality, řeku Rokytňou (Moravský Krumlov – Ivančice) a řeku Jihlavu (Dolní Cerekev - Rantířov (železniční most)). Kromě několika desítek běžných kachen divokých (*Anas platyrhynchos*) a jedné volavky popelavé (*Ardea cinerea*) byli na daných lokalitách pozorováni 3 ledňácci říční (*Alcedo atthis*) a 4 skorci vodní (*Cinclus cinclus*). Obě řeky dále zůstávají osídleny bobry evropskými (*Castor fiber*) a zejména na spodním toku Rokytně se lze s jejich aktivitou setkat téměř na každém kroku. Vzhledem ke krásnému, téměř jarnímu počasí panujícímu v době monitoringu měli ptáci pramalou potřebu a důvod se koncentrovat a zdržovat na nezamrzajících úsecích řek, které jinak v zimě s oblibou využívají. S kolegy ze Zoo Plzeň jsme v červnu a červenci opět aktivně přispěli k monitoringu chřástalů polních (*Crex crex*) v rámci širšího regionu Šumavy. Noční monitoring je zaměřen na lokalizaci a případný odchyt tokajících samců. Pokud se ptáky podaří nalákat na hlasovou provokaci a lapit je, jsou po rychlém shromáždění biometrických údajů okroužkováni, vyfoceni a neprodleně vypuštěni zpět na svoji lokalitu. Velmi často se stává, že dříve, než sklídíme svoje vybavení, se daný jedinec již opět ozývá svým chraplavým

téměř kompletní monitorovací tým s jednou z označených rodin labutí velkých (*Cygnus olor*)

okus bobra evropského (*Castor fiber*) u Rokytně

„cre–cre“! Ovšem dlouhodobě nevelký počet zaznamenaných ptáků svědčí o trvalém úbytku těchto vzácných, v České republice silně ohrožených drobných krátkokřídlých. Při dvou letošních výjezdech jsme lokalizovali 9 volajících samic, z nichž 3 jsme i odchytili. Dalším projektem, který řídí kolega ze Zoo Dvůr Králové nad Labem a probíhá v podobnou dobu, je monitoring hus velkých (*Anser anser*). Cílem této aktivity je shromáždění dostupných informací o způsobu života těchto euroasijských hus. Z dlouholetého výzkumu vyplynulo, že za posledních 40 let došlo k výraznému posunu zimovišť na sever. Zúčastnili jsme se květnového výjezdu na Náměštsko a červnového do západních Čech, který přímo navazoval na jedno ze šumavských chřástalích sčítání. Nelétavé přepeřující husy se přímo z vodní plochy nahánějí do předem připravených zamaskovaných odchyťových sítí. Také u těchto ptáků jsou zjišťovány jejich biometrické údaje, jsou okroužkováni, ti větší i označeni zdaleka viditelným krčním límcem, vyfoceni a opět vypouštěni na svůj rybník. Jeden ze zdejších dospělých ptáků byl vybrán pro označení speciálním límcem s doplněným GPS GSM vysílačem. Sezóna terénních akcí, kterých se podle možností účastníme, vyvrcholila na přelomu července a srpna celostátním monitoringem labutí velkých (*Cygnus olor*), na kterém také spolupracujeme s kolegy ze Zoo Dvůr Králové nad Labem. Opět jsme se přidali ke skupině dobrovolníků působících v rozsáhlé oblasti severozápadních Čech od Františkových Lázní až po Chabařovice. Během náročného čtyřdenního maratonu jsme se na 33 lokalitách pokoušeli odchytil 235 ptáků z 34 rodin. Nakonec se podařilo odchytil/odečíst 221 jedinců, 54 dospělců a 167 mláďat, což je s 94 % dosud nejvyšší úspěšnost od zahájení projektu. Pelichající labuť se v rámci rodin drží spolu. Odchyťávají se jednotlivě přímo ve vodě, a to skokem ze břehu či z lodi, nebo se následně dohledávají v okolní vegetaci, ve které se rády ukryjí před nedostatečně rychlými lapači. Během manipulace se zvířaty se také zjišťuje jejich celková kondice, případně mohou být i ošetřena. Nejčastěji jsou jim ze zobáku odstraňovány zapíchnuté rybářské háčky nebo z nohou odmotávány zapletené silonové vlasce.

převravná bedna upravitelná pro prevoz různých středně velkých zvířat

před lucemburskou Zoo Merveilleux

KOMBINOVANÉ TRANSPORTY ZVÍŘAT

Převravná rozličných zvířat pocházejících nejen z vlastního chovu se stala důležitou součástí našich aktivit. Poskytuje nám značnou flexibilitu, možnost osobního kontaktu s řadou kolegů a seznámení s jejich chovatelskými zařízeními i postupy a v neposlední řadě i ekonomický přínos. Pravidelné přesuny zvířat mezi různými chovatelskými zařízeními jsou pro dlouhodobě zodpovědnou chovatelskou činnost nezbytné, zejména z důvodu udržení dostatečně variabilní chovné základny daných taxonů. Téměř všechny naše cesty plánujeme jako kombinované transporty, kdy ve spolupráci s dalšími institucemi, převážně zoologickými zahradami či soukromými chovateli, zrealizujeme na sebe plynně navazující přesuny většího počtu jedinců různých taxonů zpravidla mezi několika státy při vzájemném sdílení nutných nákladů všemi zúčastněnými. V lednu jsme si z úvodního čtyřdenního německo-nizozemského transportu přivezli dva ibisy rudé (*Eudocimus ruber*) z nizozemské Zoo Alphen aan den Rijn a šest felzum černopruhých (*Phelsuma nigristriata*) ze Zoo Plzeň. V únoru nás požádali kolegové ze švýcarské Zoo Bern o expresní přepravu dvou rysů ostrovidů karpatských (*Lynx lynx carpathicus*), našeho mladého samce a ostravské samice britského původu. Jejich přesun proběhl ještě před nadcházející říjí, protože očekávaná mláďata tohoto geneticky velice cenného páru by v budoucnosti měla být reintrodukována v Itálii. Neobvyklou destinací pětidenního polsko-lotyšského transportu se v březnu stala lotyšská Zoo Riga. Jak po našem příjezdu trefně poznamenali tamní nadšeni kolegové, přivezli jsme jim nejméně jedno zvíře pro každý z jejich zoologických úseků, tedy savce, ptáky, plazy i ryby. My jsme si od nich dovezli tři komby Garnettovy (*Otolemur garnettii*) a moko skalní (*Kerodon rupestris*). Do dubnového šestidenního německo-nizozemsko-belgického transportu bylo zapojeno celkem deset zoologických zahrad a my jsme si z něj přivezli dlouho očekávaného nepříbuzného mladého nosála bělohubého (*Nasua narica*) z nizozemské Zoo Beesd a „smaragdové“ šváby (*Corydidarum magnifica*) z německé Zoo Rheine. Květnová dánská cesta spojená s naší účastí na pololetním jednání EAZA Small Mammal TAG se nakonec stala velkým dobrodružstvím. Museli jsme se při ní důstojně popasovat s drobnou nehodou, která se nám přihodila kousek za česko-německými hranicemi, dočasným umístěním přepravovaných zvířat v Zoo Liberec, bleskovou opravou vozidla, jeho následným selháním a závěrečnou náhradní přepravou znovu naložených zvířat do cíle s pomocí kolegů ze Zoo Ústí nad Labem. Díky fungující síti osobních přátelských kontaktů postavených nejen na profesionální bázi se i v takto složité situaci podařilo zajistit pro všechna zvířata, tedy

lemury, klokánky, vakoveverky, morčata a další malé hlodavce, vše potřebné a ta nakonec s drobným zpožděním v pořádku dorazila do svých nových skandinávských domovů. Všem zúčastněným samozřejmě patří náš veliký dík. Poté jsme díky vstřícnosti místní společnosti Auto Vysočina pro další dálkové transporty získali do dlouhodobé výpůjčky závozní vozidlo Volkswagen Transporter. Jeho premiérovou jízdou v našich službách se rovnou stala nejdelší letošní cesta, červenový týdenní francouzsko-španělský transport, ze kterého jsme si přivezli dvě chocholatky modré západní (*Philantomba monticola congica*) a lemura rudočelého (*Eulemur rufrons*) z francouzské Zoo Asson a kosmana běločelého (*Callithrix geo froyi*) z francouzské Zoo Plaisance-du-Touch. Ze srpnového čtyřdenního německo-rakouského transportu jsme se vrátili s klokánkem králikovitým Ogilbyovým (*Bettongia penicillata ogilbyi*) z rakouského Haus des Meeres ve Vídni, maki Ganzhornovým (*Microcebus ganzhorni*) z německé Zoo Kolín nad Rýnem, dvěma poletuškami slovanskými (*Pteromys volans*) z německé Zoo Schönebeck a křečkem velkým (*Hypogeomys antimena*) a tanou severní (*Tupaia belangeri*) ze Zoo Plzeň. V září jsme kolegům z německé Zoo Schönebeck během jednoho dne ze Zoo Ústí nad Labem dovezli tři siky vietnamské (*Cervus nippon pseudaxis*). Z dalšího třídenního německého transportu jsme si v říjnu přivezli tamarína bělovousého (*Saguinus mystax*) ze Zoo Magdeburg. V listopadu jsme pokračovali třídenní lucembursko-německou cestou, ze které jsme se vrátili s babirusou sulaweskou (*Babyrousa celebensis*) z německé Zoo Kronberg a dvěma vakorejsky čtyřprstými (*Dasyuroides byrnei*) z německé Zoo Frankfurt nad Mohanem. Závěrečný prosincový předvánoční pětidenní německo-francouzský transport nám zajistil levharta cejlonského (*Panthera pardus kotiya*) z francouzské Zoo Lisieux a v jeho rámci jsme v jersejské Zoo Trinity řešili i nutné pracovní záležitosti týkající se budoucnosti celoevropského chovu kriticky ohrožených křečků velkých (*Hypogeomys antimena*).

SUMMARY

SPECIALIST MEETINGS

The spring meeting of the UCSZOO's Zoological and Legislation Committee held on 8 March 2023 at the zoo focused mainly on the future functioning of the Union's specialist committees following the recent withdrawal of three major institutions from this professional association; Curator Richard Viduna participated in the meeting. The 2023 joint meeting of the UCSZOO committees for small felines, big felines, prosimians, New World primates, Old World primates and gibbons & great apes was held in Jihlava on 18–21 April 2023. Both zoos' curators participated along with Director Jan Vašák, as the UCSZOO Big Feline Committee's Coordinator, as well as many of our animal keepers. The meeting of the UCSZOO's Nutrition Committee focused on marsupials and small mammals in 2023, took place on 26–27 October 2022 in Brno Zoo and was attended by keepers Veronika Bauerová, Marek Dohnal and Michal Kratochvíl, Animal Registrar Michaela Kašparová and Curator Richard Viduna. On 1–2 November 2023, we went to Nehvizdy Zoo for a meeting of bird holders from the Czech zoo community. On behalf of Jihlava, keepers Veronika Bauerová and Michal Kratochvíl took part in the event along with Curator Richard Viduna. The meeting of the animal record and transportation staff and the autumn meeting of the UCSZOO Zoological and Legislative Committee held on 14–15 November 2023 in Kostelec nad Černými lesy was attended by Michaela Kašparová. The traditional seminar entitled CITES Evergreens and subtitled CITES 50 - Summaries, Trends and Milestones, held on 14–15 June 2023 in Bohuslavice, was attended by Animal Registrar Michaela Kašparová and Curator Richard Viduna. Richard Viduna, Curator and Chairman of the EAZA Small Mammal TAG – the international advisory group for small mammals – chaired the biannual meeting held on 15–19 May 2023 at Skærup Zoo, Denmark. In addition to three half-day schemes filled with noteworthy presentations and summaries of breeding programmes, the excited participants had the opportunity to take part in inspiring tours of the host zoo and excursions to Givskud Zoo, Odense Zoo, the new-gen natural history museum of Naturama Svendborg, and Terrariet Vissenbjerg. A charity auction raised an additional 1,200 EUR for the restoration of Ukrainian zoos affected by the criminal aggressive invasion of Russian troops. The EAZA Annual Conference is probably the most important event for the European zoo community. In 2023, it was held on 12–16 September at Helsinki Zoo, Finland, and was attended by Jan Vašák and Richard Viduna; the latter also chaired two annual meetings of the EAZA Small Mammal TAG held as part of the conference. Richard subsequently participated as one of the ex-situ experts in the group's Regional Collection Plan Workshop II focusing on Afrosoricides (golden moles and tenrecs), elephant shrews, aardvarks and hyraxes, bats, insectivores and tree shrews held on 11–13 October 2023 online. On 14–15 April 2023, we hosted the spring meeting of BAG Kleinsäuger, an association of largely German-speaking private small mammal holders. Many of the attendees expressed great appreciation for the quality of our collection and the space we provide for small mammal taxa – often overlooked in many large zoos.

SPECIES MANAGEMENT PROGRAMMES

There continue to be three types of regional breeding programmes – European Ex-situ Programme (EEP), European Studbook (ESB), and taxon monitoring schemes, whether managed by a TAG (MON-TAG) or by an individual (MON-P). In addition to cooperating in the ever-enlarging range of international ex-situ programmes of the types mentioned above, we also directly managed the monitoring scheme (MON-P) for the black marsh turtle (*Siebenrockiella crassicolis*) through Petra Škárková and the EEP for the Geoffroy's cat (*Leopardus geo froyi*) through Jan Vašák, as well as the EEP for the brush-tailed bettong (*Bettongia penicillata*) and the monitoring schemes (MON-P) for the greater guinea pig (*Cavia magna*) and the African brush-tailed porcupine (*Atherurus africanus*) through Richard Viduna.

FIELD RESEARCH AND VOLUNTEERING IN CONSERVATION

In January, we participated in another winter term of the International Aquatic Bird Census coordinated by the Czech University of Agriculture in Prague. We managed to walk through two sites – the River Rokytná (Moravský Krumlov to Ivančice) and the River Jihlava (Dolní Cerekev to Rantířov, railway bridge). In addition to several dozen mallards (*Anas platyrhynchos*) and one grey heron (*Ardea cinerea*), 3 kingfishers (*Alcedo atthis*) and 4 white-throated dippers (*Cinclus cinclus*) were observed at the sites. Joined by colleagues

from Pilsen Zoo, we actively contributed, once again, to the effort of monitoring the highly endangered corncrake (*Crex crex*) in the greater region of the Šumava Mountains in June and July. During two trips in 2023, we located nine vocalising males, three of which were also captured. Another project, led by a colleague from Dvůr Králové Zoo and taking place at a similar time, is the monitoring of greylag geese (*Anser anser*). We took part in the May trip to the Náměšť region and in the June trip to West Bohemia, which was directly connected to one of the censuses of Šumava corncrakes. The season of field operations, which we participate in as much as possible, culminated at the end of July and the beginning of August with the national monitoring of mute swans (*Cygnus olor*), in which we also cooperate with colleagues from Dvůr Králové nad Labem. Once again, we joined a group of volunteers operating in the vast area of North-West Bohemia – from Františkovy Lázně up to Chabařovice. During a challenging four-day marathon we were doing our best to capture 235 birds from 34 families at 33 sites. Eventually, 221 individuals, 54 adults and 167 juveniles were captured/recaptured, which is the highest success rate since the start of the project with a success rate of 94 %.

COMBINED ANIMAL TRANSPORT OPERATIONS

Transporting a variety of animals, whether originating from our collection or elsewhere has become an important part of our activities. All such trips are planned as combined animal transfers, when, in cooperation with other institutions – largely zoos and private holders – we carry out transfers of multiple individuals and taxa usually between multiple states, sharing the necessary costs between all those involved. All the individual transports smoothly connect. In January we brought two scarlet ibises (*Eudocimus ruber*) from the Dutch Zoo Alphen aan den Rijn and six island day geckos (*Phelsuma nigristriata*) from Pilsen Zoo as part of this opening, four-day operation involving Germany and the Netherlands. In February, we were asked by our colleagues from Bern Zoo, Switzerland, to provide an express transfer of two Carpathian lynxes (*Lynx lynx carpathicus*) – a Jihlava-born young male and an Ostrava female of UK origin. Riga Zoo, from where we brought three northern greater galagos (*Otolemur garnettii*) and a rock cavy (*Kerodon rupestris*), became an unusual destination within the five-day transport taking place in March and involving Poland and Latvia. Ten zoos were involved in the six-day, German-Dutch-Belgian transfer in April within which we brought the long-awaited unrelated young white-nosed coati (*Nasua narica*) to Jihlava from the zoo in Beesd, the Netherlands, and emerald cockroaches (*Corydidarum magni ca*) from Rheine, Zoo, Germany. The May trip to Denmark – combined with our participation at the semi-annual meeting of the EAZA Small Mammal TAG – turned out to be a great adventure. We had to cope with a minor accident that happened to us just across the Czech-German border, place the animals being transported at Liberec Zoo as a temporary location, swiftly fix the vehicle and handle its subsequent failure and, eventually, arrange for a replacement transport of the reloaded animals where desired, assisted by our colleagues from the zoo in Ústí nad Labem. Afterwards, thanks to the helpfulness of Auto Vysočina, the local company, we obtained a Volkswagen Transporter (almost a new vehicle) for a long-term loan for future long-distance transports. Immediately after, a week-long French-Spanish transport in July, from which we brought two Cameroon blue duikers (*Philantomba monticola congica*) and a red-fronted lemur (*Eulemur rufus*) from the French zoo in Asson and a Geoffroy's marmoset (*Callithrix geo froyi*) from the French Plaisance-du-Touch Zoo, became the grand premiere and the longest trip of the year. We returned from our four-day German-Austrian trip in August with an Ogilby's brush-tailed rat-kangaroo (*Bettongia penicillata ogilbyi*) from Haus des Meeres in Vienna, Austria, a Ganzhorn's mouse lemur (*Microcebus ganzhorni*) from the zoo in Cologne, Germany, two Siberian flying squirrels (*Pteromys volans*) from Schönebeck Zoo, Germany, and a Malagasy giant rat (*Hypogeomys antimena*) & a northern tree shrew (*Tupaia belangeri*) from Pilsen Zoo. In September, we transferred three Vietnamese sikas (*Cervus nippon pseudaxis*) from Ústí nad Labem Zoo to Schönebeck Zoo in one day. Another three-day German transport in October brought a white-bearded tamarin (*Saguinus mystax*) to Jihlava from Magdeburg Zoo. In November, we continued by taking a three-day Luxembourg-German trip, from which we returned with a Sulawesi babirusa (*Babyrousa celebensis*) brought from Kronberg Zoo, Germany, and two brush-tailed marsupial rats (*Dasyuroides byrnei*) brought from Frankfurt am Main Zoo, Germany. The final December pre-Christmas five-day German-French trip provided a Sri Lankan leopard (*Panthera pardus kotiya*) brought into Jihlava from the French zoo in Lisieux.

ZAHRADNICKÁ ČINNOST HORTICULTURE

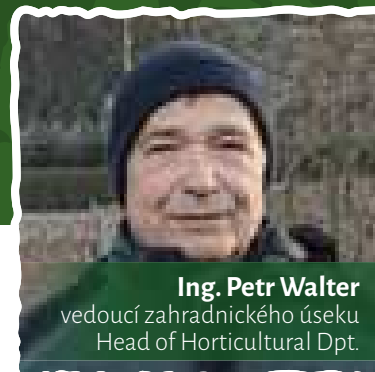
Úvodem chci poděkovat všem zaměstnancům zahradnického úseku, kteří se podíleli na splnění všech cílů, které jsme si pro tento rok stanovili, nebo nám byly určeny. Toto množství úkolů bychom nebyli schopni splnit bez aktivní pomoci dobrovolníků. Ti prováděli pleť záhonů, hrabání listů, zametání komunikací atd. Rovněž se aktivně zapojili do úprav rostlinných expozic. Část z nich pomohla i kolegům ze zoologického oddělení při výměnách substrátů v některých expozicích zvířat. V zoologické zahradě se v průběhu letošního roku vystřídalo celkem 814 dobrovolníků z různých organizací a firem. To je ohromné číslo, které nám závidí většina kolegů z jiných zoologických zahrad. Například DM, ČEZ, Kooperativa pojišťovna, Generali Česká pojišťovna, Česká spořitelna, Vodafone, ČSOB, ČPP. Speciální poděkování patří těmto třem dobrovolníkům, kteří jako soukromé osoby odvedli opakovaně velký kus práce v naší zoo. Jsou to: pan Lubor Pavlík, paní Ilona Vajdiaková a paní Tereza Vázqez.

V letošním roce se naše zoo zúčastnila zahradnické komise, která se konala v Zoologické zahradě Ostrava 24. až 26. října 2023. Zde jsme načerpali mnoho podnětů pro naši další práci a zároveň si vyměnili zkušenosti s kolegy z dalších zoologických zahrad, kteří se zúčastnili komise. Zároveň děkujeme Zoo Ostrava, jmenovitě: Markétě Tichovské a Davidovi Kubalovi, bc. za množství konzultací v průběhu roku a hlavně za darování rostlin, které obohatily náš stav zeleně.

Jako prioritu naší činnosti jsme si stanovili další rozšiřování stávajících, nebo nových rostlinných expozic. Ohlasy návštěvníků na tyto expozice byly v předchozím roce velmi pozitivní, proto jsme chtěli návštěvníkům naší zoo dopřát pohledy na další krásná kvetoucí záhony. Takto jsme rozšířili záhony u hyen, surikat. Vybudovali jsme novou suchou kamennou zídku naproti japonské zahradě. Tato se následně nově osázela. V průběhu roku jsme rovněž sázeli nové rostliny po celém areálu. Letos jsme i mnohonásobně navýšili počet rostlin, které jsou umístěné v přenosných nádobách. A tyto jsou rozmístěné v létě po areálu zahrady. Sezónní rostliny jsou po ukončení sezony umístěny v objektu Modety, kde přečkávají zimní období. Zde budou v průběhu příštího roku nainstalovány nová výkonná svítidla určená pro rostliny. Tato modernizace nám umožní lepší kondici rostlin pro každou následující sezonu. Zároveň budou nová svítidla umístěna i v menším objektu, kde probíhá rekonvalescence poškozených rostlin ze zvířecích expozic, případně rostlin napadených škůdci. Naší každoroční povinností je také zakopávání vzrostlých agáve ve výběžcích dvou druhů lam. V závěru roku jsme v rámci spolupráce se Safari Dvůr Králové nad Labem získali větší množství vzrostlých strelcií, které budou zkrášlovat areál v příštím roce.

V rámci spolupráce s manžely Petrem a Marcelou Hronovými jsme pokračovali v úpravách japonské zahrady, kde byly realizovány nové výsadby. A hlavně, manželé provedli tvarování dvou vzrostlých borovic. Tímto z nich vznikly další dvě niwaki. V japonské zahradě máme celkem tři takto upravené borovice různého vzrůstu. Doufáme, že po zahuštění jednotlivých pater, budou budit zasloužený obdiv návštěvníků. Oběma manželům rovněž děkujeme za cenné rady, které nám poskytovali v průběhu celého roku. Petr Hron také vedl první ročník kurzu tvarování bonsajů pro veřejnost. Akce se setkala s velkým zájmem veřejnosti. Účastníci si pod jeho vedením natvarovali vlastní bonsaj. Zároveň dostali rady jak se o ně mají doma starat, aby vydržely do příštího roku, kdy by mělo proběhnout další tvarování. Doufáme, že se z této akce stane tradice.

V zadní části areálu, před novou expozicí České poklady jsme vlastními silami vybudovali víceúčelové hřiště, které jednak slouží návštěvníkům jako místo, kde si mohou zahrát pétanque. Koule pro tuto hru si návštěvníci mohou zapůjčit na pokladně zoo. Tato klidová zóna doplněná lavičkami slouží návštěvníkům jako místo k odpočinku a relaxaci.

Ing. Petr Walter
vedoucí zahradnického úseku
Head of Horticultural Dpt.

Zároveň zde mohou probíhat kulturní a jiné akce. V okolí hřiště jsme provedli zahradní úpravy a nově osázeli. Hřiště bylo slavnostně otevřeno náměstkem primátora města Jihlavy Ing. Richardem Šedivým a vedoucím Odboru školství kultury a tělovýchovy magistrátu města Jihlavy Mgr. Tomášem Koukalem. Zároveň proběhl úvodní turnaj mezi zaměstnanci zoo a magistrátem. V příštím roce by měl proběhnout další ročník a také první ročník turnaje pro veřejnost. V letošním roce nám s propagací této hry pomáhal Klub koulené pétanque Jihlava. Doufáme, že se aktivně zapojí i v příštím roce.

Následující akce, která proběhla v tomto areálu, byl další ročník ZOO ARTU. Studenti ze Střední umělecké školy grafické Jihlava vyřezávali před zraky návštěvníků z lipových kmenů, které pro tuto akci zajistil náš úsek, domácí zvířata. Studenti projevili svůj talent a zručnost a návštěvníci a zaměstnanci zoo zase rádi sledovali pokrok díla a konečný výsledek v průběhu pěti dnů, co akce trvala. Výsledná díla obohatila novou expozici České poklady. Při této akci vznikl také maskot pro toto hřiště v podobě pásovice kulovitěho.

Část roku byla velmi suchá, proto jsme zprovoznil starší nádrž VARES s motorovým čerpadlem, abychom mohli denně zalévat množství záhonů, keřů a rostlin v nádobách, které máme rozmístěné po celém areálu zoo. Jako každoročně jsme letos zajišťovali čištění laguny u výběhu plameňáků. Zároveň po delší době proběhlo také čištění druhé laguny u výběhů lemuru. Tato činnost se letos velmi zefektivnila díky spolupráci s Hasičským záchranným sborem Jihlava. Ten nám zapůjčil ponorná čerpadla. Příslušníci sboru nás také seznámili s obsluhou a také se sami zapojili do práce. Tímto jim velmi děkujeme.

V rámci celkové rekonstrukce voliery Delta Paraná jsme provedli celkovou redukci a úpravu porostu. A po dokončení rekonstrukce jsme voliery nově osázeli. Podobné úpravy byly provedeny v bývalé voliery pro seriemi, která byla upravena pro nový druh v naší zoo. A to bažanta Edwardsova.

V pavilonu plazů probíhaly úpravy parkosů a doplňování výsadby. Spektrum rostlin pro tento pavilon je pravidelně rozšiřováno. Rovněž jsme v letošním roce zajišťovali administraci pro povolení ke kácení stromů, které by mohly ohrožovat návštěvníky, zaměstnance i zvířata. Sami jsme prováděli kácení náletových dřevin. Kácení vzrostlých stromů prováděla specializovaná firma pomocí horolezecké techniky. Stejně jako v loňském roce i letos kooperoval zahradní úsek práce studentů Střední průmyslové školy stavební akademika Stanislava Bechyňe Havlíčkův Brod a Střední školy stavební Jihlava. Pracovali zde tyto obory: malíři a natěrači, truhláři, tesaři, zedníci a obkladači. Jako každoročně zahradní úsek prováděl sečení trávy, úklid areálu, vývoz odpadků, likvidaci padlých stromů a větví. Tvarovací a udržovací řezy stromů a keřů, doplňování mulče, pleť záhonů, obrušování a nové nátěry laviček, stolů atd.

V závěru roku byla zakoupena nová technika, která nám usnadní práci v příštím roce. Jedná se o zametací kartáč za traktor včetně kropení MA-HA-22101015 a nový traktor.

Opět v letošním roce probíhala spolupráce se Střední školou zahradnickou a technickou Litomyšl. Studenti pod odborným vedením Ing. Naděždy Nevařilové a Lukáše Kaplana odvedli neuvěřitelné množství práce. Tímto jim také děkujeme.

V závěru roku jsme také zajišťovali dovoz velkého množství dýní. Část dýní jsme sami i s pomocí dobrovolníků vydlabali a osadili rostlinami

a rozmístili včetně dalších dekorací po areálu zoo. Dýňová výzdoba slavila u návštěvníků velký úspěch. Vyřezané dýně byly doplněny svíčkami. To vytvářelo zajímavou atmosféru v odpoledních hodinách. Velmi pěknou akcí bylo vyřezávání dýní se studenty Střední školy umělecké a grafické Jihlava, kteří z dýní vytvořili nádherná umělecká díla. Za darování dýní děkujeme Farmě rodiny Němcových z Netína. Pro vánoční období jsme zajistili vánoční stromky a zhotovili vánoční dekorace. Těmito jsme následně vyzdobili celý areál zoo. Některé dekorace rovněž vytvářeli před zraky návštěvníků studenti zahradnického oboru SOŠ a SOU Třešť.

Během celého roku jsme měli od návštěvníků pochvalné ohlasy na naše zkrášlování areálu. Tato povzbudivá slova nás těší a dodávají nám energii pro naši další činnost.

Niwaki

zahradnický útvar

nový traktor

SUMMARY

We have set further extensions of existing and new plant exhibits to be a priority of our activity. As visitor feedback to such displays was very positive in 2022, we wanted to give visitors to our zoo a glimpse of other nice flowering places. This is how we expanded the flower beds near the hyena and meerkat exhibits. We built a new dry stone wall opposite the Japanese garden. This was also subsequently planted anew. During the year we were also setting more plants throughout the grounds. In 2023 we also increased the number of plants that are placed in portable containers many times over. These are distributed across the zoo grounds in summer. After the main season is over, the season-only plants are placed indoors behind the scenes during the winter period. New high-performance luminaires designed for plants will be installed in this facility over the next year. This upgrade will allow us to improve the plant fitness for each subsequent season. At the same time, new luminaires will be installed in a smaller facility where damaged plants from animal exhibits or plants infested by pests can recover. Our annual duties also include placing grown-up agave plants in the enclosures of the two llama species. Toward the end of the year, we got a rather large number of mature *Strelitzia* plants in cooperation with Safari Dvůr Králové nad Labem, which will beautify the zoo grounds the year after. In the back portion of the complex, in front of the new Czech Treasures exhibit, we built a multi-purpose playground,

which serves as a place for visitors to play pétanque; visitors can rent balls for this game at the ticket office. This quiet zone, complete with benches, serves as a place for visitors to rest and relax while permitting organising cultural and other events. As one part of the year was a very dry period, we put a rather old tank (VARES type) with a motor pump into operation so that we could water the many flower beds, shrubs and plants in containers placed across the zoo grounds daily. As every year, in 2023 we cleaned the pond near the flamingo enclosure. At the same time, the second lagoon situated near the lemur enclosures was cleaned after a long time. As every year, horticulture staff conducted activities such as grass cutting, cleaning of the grounds, garbage removal, disposal of fallen trees/branches, shaping and maintenance cuts of trees and shrubs, mulch replenishment, weeding of beds and sanding/repainting of benches, tables, etc. We also arranged for the delivery of a large quantity of pumpkins at the end of the year. We even hollowed out some of the pumpkins ourselves and with the help of volunteers, set plants inside and distributed the pumpkins and other decorations throughout the grounds. The pumpkin decorations were a great success on the part of the visitors. We also provided Christmas trees and made Christmas decorations for the Christmas season, decorating the zoo grounds throughout with the items.

VÝSTAVBA A ÚDRŽBA CONSTRUCTION WORK AND MAINTENANCE

Oddělení údržby zajišťuje technické stránky provozu areálu zoologické zahrady včetně většiny dopravy materiálu. Zahrnuje dva zámečníky, dva truhláře, elektrikáře, instalatéra, malíře – aranžéra a řidiče, respektive správce vozového parku zoo. Protože nejsou zahrnuté všechny profese, které jsou i z pohledu běžného provozu potřeba, pak zámečníci podle potřeby doplňují i strojníky nakladače, případně pronajatých strojů, některé tesařské práce pak truhláři. Na práce, které nejsme kapacitně schopni zvládnout vlastními silami si pak najímáme externí spolupracovníky. Jedná se o větší firmy, ale také o řemeslníky pracující jako OSVČ, s nimiž máme dobré zkušenosti ohledně kvality práce v kombinaci s cenou. Jako velmi dobrá alternativa je také využití placených praxí učňů stavebních škol v Jihlavě a Havlíčkově Brodě v oborech tesař, truhlář, zedník, obkladač, natěrač a klempíř. Jedinou nevýhodou je fakt, že učni mají časově omezenou praxi, jsou relativně hodně vytížení a v době letních prázdnin, respektive prázdnin logicky praxe neprovozují.

Z akcí roku 2023 bych mimo opravdu běžné údržby a řešení každodenních havárií, které nám prostě přináší provoz zoologické zahrady, zmínil následující. Už v loňském roce se nám začal neblaze projevovat fakt, že řada nově vzniklých objektů byla budována na bázi dřevěných prvků, které ale mnohdy jsou kotvené přímo v zemi, takže podléhají poměrně masivně zkáze. Dlužno podotknout, že mnohé tyto dřevěné prvky jsou součástí nosných konstrukcí, ke kterým se často upínají sofistikované a drahé technologie, což značně ztěžuje další údržbu, mnohdy je bohužel nutno budovat některé části úplně znovu. Toto je příklad mola pavilonu „Asie“, kde jsme provedli první etapu výměny de facto celého prvku. Nosné konstrukce, včetně konstrukčních prvků na kotvení madel zábradlí jsme zhotovili svépomocí z železných traverz a trubek, madla zábradlí jsme pak osadili broušenými akátovými tyčemi a pochozí rošty udělali z modřínových trámů a fošen. Celou akci jsme provedli vlastními silami a materiál jsme částečně (modřínové řezivo) kryli z pokácených modřínů v rámci areálu zoologické zahrady.

Další akcí, kterou je dobré zmínit, bylo dláždění další části mlatových cest, které při vzrůstajícím počtu návštěvníků trpí sprášením a v době deště i erozí. Postupujeme od nejkritičtějších míst tak, abychom postupně pokryli kamennými odseky maximum cest v rámci našeho areálu. Tuto opravu nám provádí externí firma.

Velkou akcí, kde jsme kombinovali práci vlastních zaměstnanců a externích firem a také práci učňů, byla celková rekonstrukce průchozí voliéry pro vodní ptáky. Zejména přítomností potkanů zde dlouhodobě došlo k praktické destrukci polyetylenové sítě, která kryla jak strop, tak i boky voliéry. Po zkušenosti s působením potkanů jsme se rozhodli nahradit boční síť síťí ocelovou, strop jsme opět osadili polyetylenovou síťí. Lávka přes vodu pro návštěvníky byla v této expozici taktéž udělána kompletně znovu a její realizace byla svěřena tesařským učňům. Jako materiál bylo mimo jiné využito modřínové řezivo z kácení modřínů v našem areálu.

V rámci havárií, které nám přinesl provoz je asi dobré zmínit nutnost výměny dvou skel u vnitřní expozice hyen. Zde se před aplikací nových skel projevilo nevhodné uložení při vlastní realizaci projektu. Sklo bylo vlastně zabetonováno, takže prostá výměna rozbitého skla se ukázala jako komplexní problém. Byly jsme nuceni tak provést i betonáž s osazením kotvícího prvku z profilované oceli.

Vhodné je taktéž zmínit dvě kalamity způsobené sněžením, které přišly v prosinci. Kromě potíží s odklizením sněhu a popadaných stromů, došlo k závažnému poškození sítě kryjící jeden z venkovních výběhů irbisů. Došlo k utržení kotvících lanek a následnému proražení sítě na několika místech. Celou událost jsme řešili s pojišťovnou a zároveň externí firmou, která vyrábí a instaluje lankové nerezové sítě. Oprava sítě by měla být realizována podle počasí v roce 2024.

Tyto zmíněné, ale mnoho nezmiňovaných příkladů ukazují, že údržba areálu zoologické zahrady je práce, která je velmi pestrá. Mnohdy jsme nuceni řešit i nevhodné řešení z původního provedení, které mnohdy

Jiří Rychnovský
oddělení výstavby a údržby
Development
and Maintenance Dpt.

Delta Paraná

oprava lávky u gibbonů

vzniká i proto, že stavba a zařízení zoologické zahrady nejsou technologickým prvkem, ale velmi často se jedná o prototyp. Je to práce, která je ihned vidět, když se nedělá, ale není vidět, pokud se dělá. Faktem je, že mnohdy se jedná o činnost frustrující, protože řešení je velmi často více než komplikované.

SUMMARY

The Maintenance Department is responsible for the technical aspects of the zoo's operations, including transporting most of the materials. The unit consists of two locksmiths, two joiners, an electrician, a plumber, a painter-arranger and a driver and zoo fleet manager. As not all jobs are included, which are also needed from the point of view of normal operation, locksmiths also substitute operators of the loader and/or rented machines, as needed, and some carpentry work is also done by joiners. Any tasks that we are not able to handle on our own are managed by hired external collaborators, whether they are rather large companies or craftsmen (self-employed) with whom we have good experience in terms of quality of work in combination with price. Using paid internships employing apprentices of construction schools in Jihlava and Havlíčkův Brod – carpenters, joiners, bricklayers, tile-layers, painters and plumbers – are a very favourable alternative. The only disadvantage is the fact that time spent in the field is limited for apprentices; they are relatively busy and logically do not practice during the summer vacations or similar periods.

Vydala Zoologická zahrada Jihlava, příspěvková organizace, 2024

Fotografie: Veronika Bauerová (37), Martin Hanzal (10, 11), Aneta Kotoun (15),
Jakub Koumar (24), Simona Kubičková (24, 25, 26, 27, 51), Kateřina Martínková (14),
Daniela Oberreiterová (2, 7, 9, 13, 14, 15, 19, 23, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 51, 52),
Lubomíra Ševčíková (42), Richard Viduna (32, 46, 48) a archiv zoo.

Grafika a DTP: Jan Morkus
Tisk: PROTISK Prchal s. ro., Velké Meziříčí
Náklad: 500 ks

Texty neprošly jazykovou úpravou.

**ZOO
JIHLAVA**

**ZOOLOGICKÁ ZAHRADA JIHLAVA,
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE**

Březinovy sady 5642/10
586 01 Jihlava
Czech Republic
Tel: +420 565 596 999
E-mail: info@zoojihlava.cz

www.zoojihlava.cz